

ZÁKLADNÁ ŠKOLA, SNP 13, SPIŠSKÉ VLACHY

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM
PRE 1. STUPEŇ ZŠ – ISCED 1
(4. ročník)

Školský rok 2011/2012

SPIŠSKÉ VLACHY

2011

Aktualizovaná verzia pre školský rok 2012/2013

OBSAH

Školský vzdelávací program pre 1. stupeň ZŠ – ISCED 1	4
I. VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA ŠKOLY	6
1. Veľkosť školy	6
2. Charakteristika žiakov	7
3. Charakteristika pedagogického zboru.....	8
4. Organizácia prijímacieho konania	8
5. Dlhodobé projekty	9
6. Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi.....	10
7. Priestorové a materiálno–technické podmienky školy	11
8. Škola ako životný priestor	12
9. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní	12
II. CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU.....	13
1. Cieľ školy	13
2. Zameranie školy a stupeň vzdelania	14
3. Profil absolventa.....	17
4. Pedagogické stratégie	19
5. Zabezpečenie výučby pre žiakov so špeciálnymi potrebami.....	19
6. Začlenenie prierezových tém.....	20
III. VNÚTORNÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA	20
1. Hodnotenie vzdelávacích výsledkov práce žiakov	20
2. Vnútny systém kontroly a hodnotenia zamestnancov	22
3. Hodnotenie školy	23
IV. ŠKOLSKÝ UČEBNÝ PLÁN.....	24
V. UČEBNÉ OSNOVY	25
SLOVENSKÝ JAZYK.....	25
Charakteristika predmetu.....	25
Ciele predmetu.....	26
Obsah predmetu	35
Hodnotenie vyučovacieho predmetu	45
Požadovaný školský výstup žiaka z predmetu Slovenský jazyk a literatúra v 4. ročníku	46
MATEMATIKA.....	50
Charakteristika učebného predmetu.....	50
Ciele učebného predmetu	52
Kľúčové kompetencie a požadovaný školský výstup žiaka z predmetu Matematika v 4. ročníku.....	54
Obsah vzdelávania	58
PRÍRODOVEDA	66
Charakteristika predmetu.....	66
Ciele predmetu.....	67
Špecifikácia vzdelávacieho obsahu.....	70
VLASTIVEDA.....	82
Charakteristika predmetu.....	82
Ciele predmetu.....	83
Obsah vzdelávania	90

POZNAJ A CHRÁŇ	96
Charakteristika učebného predmetu.....	96
Ciele predmetu.....	96
Kľúčové kompetencie.....	97
Vzdelávací štandard.....	97
VÝTVARNÁ VÝCHOVA.....	100
Charakteristika učebného predmetu.....	100
Ciele predmetu.....	102
Obsah predmetu	108
Požadovaný výstup žiakov z Výtvarnej výchovy v 4. ročníku	111
HUDOBNÁ VÝCHOVA.....	118
Charakteristika predmetu.....	118
Ciele predmetu.....	120
Obsah predmetu	124
Požadovaný výstup žiakov z Hudobnej výchovy v 4. ročníku	126
TELESNÁ VÝCHOVA	129
Charakteristika učebného predmetu.....	129
Ciele učebného predmetu	129
Obsah predmetu	133
Tematické celky (obsah formulovaný v celku pre celý stupeň vzdelávania)	134
Požadovaný výstup žiakov z Telesnej výchovy v 4. ročníku	138
Výkonový štandard (požiadavky na spôsobilosti – vychádzajú z kompetencií)	142
PRACOVNÉ VYUČOVANIE	148
Charakteristika učebného predmetu.....	148
Ciele učebného predmetu	148
Obsah učebného predmetu.....	151
ANGLICKÝ JAZYK	159
Charakteristika učebného predmetu.....	159
Ciele učebného predmetu	160
Kľúčové kompetencie.....	162
Obsah učebného predmetu.....	171
INFORMATICKÁ VÝCHOVA	173
Charakteristika učebného predmetu.....	173
Ciele učebného predmetu	174
Obsahový štandard.....	175
Výkonový štandard.....	176

Školský vzdělávací program pre 1. stupeň ZŠ – ISCED 1

Logo školy:

Foto školy:

Motto školy: KLM – krajšie, lepšie, múdrejšie

Vzdelávací program: KLM

Stupeň vzdelania: ISCED 1

Dĺžka štúdia: štyri roky

Vyučovací jazyk: slovenský

Študijná forma: denná

Druh školy: štátna

Predkladateľ: Základná škola Spišské Vlachy

Názov školy: Základná škola

Adresa: SNP 13

IČO: 35564113

Riaditeľ školy: Mgr. Janka Korfantová

Koordinátor pre tvorbu ŠkVP: Mgr. Silvia Korenková

Ďalšie kontakty: +421534495406; zssnp13@gmail.com

Zriaďovateľ: Mesto Spišské Vlachy

Názov: Mesto Spišské Vlachy

Adresa: SNP 34

Kontakty: 053/4495204 kl. 14; skolstvomudra@spisskevlachy.sk

Platnosť dokumentu od: 2. 9. 2011

Podpis riaditeľa: _____

Všeobecná charakteristika školy

1. Veľkosť školy

Škola sa nachádza v blízkosti centra Spišských Vlách, je situovaná v tichom prostredí v blízkosti rieky Žehrica a parku. Navštevujú ju žiaci z obce Žehra a prímestskej časti Dobrá Vôľa, ktoré sú vzdialené od mesta 3 km.

Škola je umiestnená v budove, ktorej časť bola postavená v roku 1913. V roku 1982 bola vykonaná prístavba, pričom škola získala 4 triedy a miestnosť na cvičenie. V roku 1988 bola postavená nová budova, ktorá slúžila ako jedáleň a rozdeľovňa stravy pre žiakov školy. Z dôvodu nárastu počtu žiakov bola v Žehre v osade Dreveník postavená budova, v ktorej sú štyri elokované triedy, ktoré v tomto školskom roku navštevujú deti nultých a prvých ročníkov, čiže najmenšie deti, aby nemuseli dochádzať do Spišských Vlách.

Škola získala k 1. 1. 2005 právnu subjektivitu. V organizácii širšieho riadenia školy boli presunuté niektoré kompetencie štátu v oblasti školstva na mestskú samosprávu. Škola bola zaradená do projektu Infovek a vybavená materiálnymi prostriedkami vyučovania v oblasti informačných a komunikačných technológií. Bohatá je aj mimoškolská činnosť žiakov našej školy. V záujmových útvaroch je škola zameraná na pohybové aktivity, športové hry, rozvoj manuálnych činností. Učitelia sa so žiakmi úspešne zapájajú do výtvarných súťaží. Osobitné aktivity smerujú k výchove k životu v otvorenej občianskej spoločnosti s prípravou žiakov na možné riziká, ktoré pluralitný demokratický systém so sebou prináša. Trvalou úlohou je hľadanie foriem efektívnej výchovy k manželstvu a rodičovstvu, k prevencii pred predčasnou graviditou žiačok, formy výchovy proti zneužívaniu drog. Súčasťou tohto procesu sú aktivity zamerané na ochranu detí pred zneužívaním, šikanovaním, inou trestnou činnosťou, týraním, alkoholizmom, tabakizmom, ostatnými toxikomániami. Škola dbá na dôsledné uplatňovanie Deklarácie práv dieťaťa.

Prvky environmentálnej výchovy a starostlivosti o životné prostredie sú súčasťou každého povinného vyučovacieho predmetu, ako aj nepovinných aktivít žiakov. Prístup ku vzdelávaniu a výchove žiakov rešpektuje značné psychické a telesné rozdiely žiakov.

Škola udržiava optimálne a adekvátne materiálne, obsahové i organizačné podmienky na rozvoj schopností žiakov formou nepovinných predmetov, záujmových útvarov, súťaží, exkurzií, školských výletov ale aj iných spôsobov efektívneho využívania vyučovacieho i voľného času žiaka.

Škola je štruktúrovaná s ISCED 1 a je neúplná. Z dôvodu nárastu počtu žiakov bola v Žehre, v osade Dreveník postavená budova, v ktorej sú 4 elokované triedy.

V 14 triedach sa vzdeláva v tomto školskom roku 245 žiakov. Na škole pôsobí 15 pedagogických zamestnancov, 2 asistenti učiteľa a 6 nepedagogických pracovníkov.

Počet žiakov: 244

Počet tried: 14

Z toho:	0. ročníky = 3	/ 48 žiakov /
	1. ročníky = 4	/ 79 žiakov /
	2. ročníky = 2	/ 36 žiakov /
	3. ročníky = 3	/ 48 žiakov /
	4. ročníky = 2	/ 33 žiakov /

Počet špeciálnych tried: 2

Z toho:	3. ročník = 1	/ 9 žiakov /
	4. ročník = 1	/ 9 žiakov /

2. Charakteristika žiakov

Školu navštevujú žiaci z menej podnetného a sociálne znevýhodneného prostredia, ktorí dochádzajú z obce Žehra a prímestskej časti Spišských Vlách – Dobrá Vôľa. Vieme, že v praxi pretrvávajú problémy s výchovou a vzdelávaním uvedenej sociálnej skupiny, preto tomu musíme prispôsobiť aj náš cieľ s tým, že pomôžeme týmto deťom pri rešpektovaní ich práv, potrieb a povinností integrovať sa do spoločnosti.

Žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sú vzdelávaní v špeciálnych triedach školy. Týmto žiakom je prispôbené vzdelávanie podľa potreby aj individuálnym spôsobom. Škola aktívne pôsobí na znižovanie neprospievania žiakov dôsledným požadovaním pravidelného plnenia školskej dochádzky. V tejto oblasti aktívne pomáhajú asistenti učiteľa.

3. Charakteristika pedagogického zboru

Škola má stabilný pedagogický zbor a kvalifikovaných učiteľov na daný počet tried. Na škole pôsobia aj špeciálni pedagógovia, asistenti učiteľa a externí zamestnanci.

Plánom ďalšieho vzdelávania pedagogických pracovníkov a celkovým trendom školy je systematické – cielené vzdelávanie ako jednotlivcov, tak aj celého pedagogického zboru.

Všetci pedagógovia sa zúčastnia ďalšieho vzdelávania v oblasti IKT, cudzích jazykov, protidrogovej prevencie, porúch učenia, logopedickej starostlivosti, agresivity a šikanovania v školách, násilie v rodinách.

Skúsení kvalifikovaní učitelia sa tímovo podieľajú na postupnej premene školy. Základom tejto premeny sa stalo systematické vzdelávanie jednotlivcov a celého pedagogického zboru.

Odbornú pedagogicko-psychologickú starostlivosť poskytuje špeciálny pedagóg a psychológ.

Pri vzájomnej komunikácii školy s rodičmi žiakov zo sociálne znevýhodneného rodinného prostredia je veľkou pomocou asistent učiteľa. Je to rómsky zástupca miestnej komunity, ktorý pôsobí na našej škole od roku 2003. Je pre našu školu veľkým prínosom:

- spolupracuje s učiteľmi v triede,
- pomáha pri práci so žiakmi zo znevýhodneného prostredia,
- uľahčuje adaptáciu týchto žiakov na nové učebné prostredie,
- pomáha pri prekonaní jazykových, kultúrnych a sociálnych bariér,
- vypomáha pri dozore počas prestávok,
- zapája sa do mimoškolskej činnosti žiakov a učiteľov.

Preto je asistent učiteľa veľkou oporou pre školu, ktorý aspoň čiastočne dokáže prekonať bariéry medzi učiteľom, rodičom a žiakom.

4. Organizácia prijímacieho konania

Pravidlá plnenia povinnej školskej dochádzky stanovuje zákon č.29/1984 Zb. v znení neskorších predpisov v §34, 36 a 37. Podrobnosti o zápise žiaka do školy, odklade povinnej školskej dochádzky, oslobodení od niektorých vyučovacích predmetov alebo ich častí a o individuálnom vyučovaní žiakov oslobodených od povinnosti dochádzať do školy upravujú ustanovenia §2 a 3 vyhlášky MŠ SR č. 143/1984 Zb. o základnej škole v znení vyhlášky č. 409/1990 Zb. a vyhlášky č. 249/1995 Z. z. §2 vyhlášky č. 143/1984 Zb. o základnej škole.

Zápis do prvého ročníka základnej školy sa koná každoročne od 15. januára do 15. februára. Ak dieťa po dovŕšení šiesteho roku veku nie je telesne alebo duševne primerane vyspelé a ak o to požiada rodič alebo iný zákonný zástupca, lekár alebo riaditeľka predškolského zariadenia, odloží mu riaditeľ ZŠ (v zmysle §2 písm. p z. č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní – školský zákon) začiatok povinnej školskej dochádzky o jeden školský rok.

O možnosti odložiť začiatok povinnej školskej dochádzky škola informuje zástupcu žiaka pri zápise. Ak zástupca žiaka požiada o to, aby do školy bolo výnimočne prijaté dieťa, ktoré dovŕši šiesty rok veku v čase od začiatku školského roka do konca kalendárneho roka, k žiadosti priloží vyjadrenie okresnej pedagogicko-psychologickej poradne a lekára.

Dôvody na odklad školskej dochádzky:

- dieťa sa narodilo medzi májom a augustom pred šiestimi rokmi,
- nemá záujem o učenie, nie je prirodzene zvedavé na nové veci, nekladie otázky,
- má problémy s výslovnosťou alebo nevie formulovať vety,
- dieťa je príliš malé na to, aby mohlo sedieť v školskej lavici,
- nevydrží sa sústrediť a nezapamätá si vetu,
- nedokáže sa orientovať v čase, neovláda priestorovú orientáciu,
- nevie dodržiavať základnú hygienu, samostatne sa obliekať, obúvať, vyzliekať, nevie jesť príborom,
- nepozná údaje o sebe (rodine, adresu, svoj vek),
- dieťa je nezrelé, neposedné, netrpezlivé.

Pokiaľ sa u žiaka prvého ročníka základnej školy v priebehu prvého polroka prejaví nedostatočná telesná alebo duševná vyspelosť na školskú dochádzku, môže orgán štátnej správy v školstve na základe návrhu riaditeľa školy a po prerokovaní so zákonnými zástupcami dodatočne odložiť plnenie povinnej školskej dochádzky na nasledujúci rok.

5. Dlhodobé projekty

Škola organizuje každoročne tieto kultúrne a športové podujatia:

- Didaktické hry v prírode.
- Mikuláš a Vianočná besiedka.
- Karneval.

- Súťaže v speve a prednese poézie a prózy.
- Deň Matiek.
- MDD.
- Medzitriedne a školské kolá vo vybíjanej a malom futbale.
- Výtvarné súťaže.
- Protidrogové, environmentálne a IKT programy.
- OZ Tatry.
- Modernizácia vzdelávacieho procesu na základných školách.
- Vzdelávanie učiteľov v anglickom jazyku.

Spolupracujeme s tunajšou firmou Ekover, zaoberajúcou sa triedením odpadu a ochranou prírody. Škola si dala za cieľ naučiť žiakov ekologicky myslieť a separáciou odpadu pomáhať prírode.

Plánujeme stretnutie so splnomocnenkyňou vlády pre rómske komunity.

Európska únia – cieľom je zoznámiť žiakov s členskými štátmi EU a vybranými oblasťami (vznik EU, životné prostredie, pamiatky, osobnosti, euromena).

6. Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi

Otázky vzťahu rodiny a školy vystupujú v poslednom období do popredia pedagogického záujmu.

Spoločným spojivom by mala byť angažovanosť rodičov do činnosti školy v rámci rodičovstva, komunikácie, dobrovoľných programov, učenia sa doma, rozhodovania a spolupráce so školskou komunitou, vytváranie spoločných školských aktivít.

Škola sa usiluje o to, aby jej kontakt s rodičmi bol čo najužší, preto je rodičom umožnené komunikovať so školou denne, bez časového vymedzenia. Škola víta záujem rodičov, je pre nich otvorená, rodičia môžu po dohode navštíviť vyučovanie, spolupracovať, alebo sa zúčastňovať rôznych školských akcií.

Sústredíme sa na pomoc rodičom stať sa lepšími rodičmi, umožniť im, aby nadobudli zručnosti a vedomosti potrebné pri výchove a vzdelaní svojich detí prostredníctvom rozhovoru, besied, diskusných klubov, prednášok.

V oblasti kultúrnych akcií spolupracuje škola s Mestskou knižnicou Spišské Vlachy, Špeciálnou základnou školou v Spišských Vlachoch, taktiež s Materskou školou v Žehre.

Škola spolupracuje aj s Obecným úradom v Žehre, Mestským úradom v Spišských Vlachoch a Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Krompachoch.

Škola úzko spolupracuje s Radou školy pri ZŠ SNP 13, v Spišských Vlachoch, ktorá pozostáva zo 7 členov a to:

- pedagogickí zamestnanci: 2
- nepedagogickí zamestnanci: 1
- zástupcovia z radu rodičov: 2
- poslanci mestského zastupiteľstva: 2

Rada školy bola zriadená podľa Zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve s účinnosťou od 31. 3. 2003. Rada školy je iniciatívnym a poradným samosprávnym orgánom, ktorý vyjadruje a presadzuje záujmy miestnej samosprávy a záujmy rodičov, pedagogických zamestnancov a ďalších zamestnancov školy a žiakov v oblasti výchovy a vzdelávania. Plní tiež funkciu verejnej kontroly práce vedúcich zamestnancov tejto školy.

Rada zasadá podľa plánu rady školy 4 - krát do roka.

Rodičia sa zúčastňujú schôdzí ZRPŠ organizovaných každý štvrt'rok.

Škola spolupracuje s Pedagogicko-psychologickou poradňou v Spišskej Novej Vsi a Špeciálno-pedagogickou poradňou v Gelnici.

7. Priestorové a materiálne-technické podmienky školy

Škola má zriadené a využíva 15 učební, malú telocvičňu, učebňu výpočtovej techniky (12 počítačov), archív, dva kabinety učebných pomôcok, kabinet CO, školskú knižnicu, nárad'ovňu, kancelária riaditeľa, zborovňa, 2 kancelárie administratívnych pracovníčok, sociálne zariadenia.

Vybavenie kabinetov je postačujúce, ale je potrebné pomôcky pravidelne obnovovať a vymieňať za modernejšie, mnohé z vybavenia pochádza ešte z prvotného vybavenia školy.

Pri obnove učebných pomôcok sú veľmi nápomocní učitelia. Škola má k dispozícii školské ihrisko v nevyhovujúcom stave, do ktorého je potrebné investovať.

Počas školského roka sme doplnili veľké množstvo moderných učebných pomôcok, čo umožnilo tvorivejšie a efektívnejšie vyučovanie.

Z dôvodu nedostatku priestorov v hlavnej budove školy je vytvorené elokované pracovisko v obci Žehra, časť Dreveník s 5 triedami.

Pre celkovo bezproblémové fungovanie chýba v školskej budove kuchyňa, jedáleň, veľká telocvičňa, väčší počet počítačov.

8. Škola ako životný priestor

Klíma našej školy je liberálna, priaznivá, vládnu v nej partnerské vzťahy. Škola je riadená na demokratických princípoch s vnútornou hierarchiou a určenými kompetenciami, rešpektuje liberálne prostredie. Program školy je organizovaný na princípoch humánneho vzdelávania a otvorenosti pre ďalšie aktivity žiakov.

Pohoda školského prostredia nie je daná školskými priestormi samými, ale vytvárajú ju hlavne ľudia, ktorí v tomto priestore pracujú.

Aby sa žiaci i pedagógovia cítili v škole čo najpríjemnejšie škola kladie dôraz na upravené a estetické prostredie tried, chodieb, a ostatných priestorov školy a školského dvora.

Aktuálne informácie o aktivitách školy sú na informačných tabuliach a nástenkách v škole a na budove školy.

Pedagógovia vhodným prístupom vytvárajú priateľskú atmosféru medzi žiakmi navzájom, medzi žiakmi a pedagógmi a medzi žiakmi a ostatnými zamestnancami školy.

9. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Adekvátne vytvárame podmienky pre bezpečné a zdravé pracovné prostredie pre žiakov, učiteľov a ostatných pracovníkov školy. Priestory školy sú vyhovujúce na vyučovanie. Učitelia a žiaci absolvujú pravidelné školenia o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a protipožiarne školenia. Pravidelné kontroly vykonáva bezpečnostný technik.

Sú stanovené opatrenia pre zabezpečenie objektu školy bezpečnosti žiakov a zamestnancov. Tieto opatrenia sú deklarované a ukotvené v školskom poriadku a vnútorných smerniciach.

Cieľom bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní v základných školách je:

- formovať postoje a hierarchiu hodnôt žiaka v zmysle skutočností, že človek, ktorý dokáže organizovať svoj život zdravo a zmysluplne, zaujíma sa o iných ľudí a dokáže im pomáhať v prípade zdravotnej alebo inej núdze, je pripravený pre zdravý osobný, pracovný a rodinný život a individuálnu sebarealizáciu,
- viesť žiakov za ich aktívnej účasti k zlepšovaniu pracovného prostredia, k dodržiavaniu hygienických zásad a zásad bezpečného konania a správania a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- formovať u žiakov právne vedomie, viesť ich k dodržiavaniu hygienických, dopravných, požiarnych a iných predpisov a pokynov, ktoré sa týkajú starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a pri iných činnostiach,
- zabezpečiť pre žiakov osvojenie si súboru bezpečných komunikačných a pracovných návykov a zručností, ktoré budú základom bezpečného správania v ich budúcej profesii,
- na základe prepracovaného systému výchovy k bezpečnému správaniu a konaniu zabezpečiť naplnenie uvedených cieľov aj v záujmovej činnosti.

Charakteristika školského vzdelávacieho programu

Cieľ školy

Škola umožní všetkým žiakom získať základné všeobecné vedomosti a zručnosti vo všetkých všeobecnovzdelávacích predmetoch. Dá šancu každému žiakovi, aby sa rozvíjal podľa svojich schopností a bolo mu umožnené zažiť úspech.

Škola zabezpečí podmienky na vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami tak, aby mali rovnocenný prístup vo vzdelávaní.

Cieľom našej školy je:

- pripraviť gramotného žiaka podľa veku, jeho individuálnych schopností, vedomostí a sociálneho prostredia, z ktorého pochádza,
- osvojiť si stratégiu učenia a byť motivovaný pre celoživotné učenie,
- učiť žiakov triediť informácie, rozlíšiť podstatné od menej podstatného,
- tvorivo myslieť, logicky uvažovať a riešiť problémy,
- vedieť všestranne a účinne komunikovať,
- porozumieť potrebe vzdelávať sa,
- dať žiakom príležitosť aktívne sa podieľať na vlastnom vzdelávaní,

- viesť žiakov k samostatnému prejavu,
- spolupracovať a rešpektovať prácu a úspechy vlastné aj druhých,
- vytvárať pre žiakov také prostredie, aby školu dokázali maximálne využiť pre svoj osobnostný rozvoj,
- prispievať k prirodzenému rozvoju ekologického cítenia žiakov,
- preferovať nie iba intelektové nadanie, ale rovnako podporovať žiakov s iným druhom nadania ako je estetické, pohybové, hudobné, manuálne a iné,
- vychovávať žiakov k zdravému životnému štýlu,
- rozvíjať pohybové aktivity,
- dôsledne uplatňovať drogovú prevenciu,
- vytvárať príjemnú atmosféru v škole,
- vytvárať u žiakov potrebu prejavovať pozitívne city v chovaní, jednaní a v prežívaní životných situácií, vnímavosť a citlivé vzťahy k ľuďom, k svojmu prostrediu a k prírode, jednoducho povedané má ísť o koexistenciu, spolužitie múdrosti, mravnosti, dobra, pravdy a lásky.

Zameranie školy a stupeň vzdelania

Zameraním školy je pomôcť deťom z menej podnetného a sociálne znevýhodneného prostredia utvárať a postupne rozvíjať kľúčové kompetencie a poskytnúť spoľahlivý základ všeobecného vzdelania orientovaného hlavne na situácie blízke životu a na praktickú skúsenosť.

Škola je otvorená všetkým deťom a rodičom, ktorých svojim pôsobením osloví. Je to miesto, kde dieťa trávi väčšiu časť dňa, a je preto pre ňu výhodné a potrebné, keď rodina a škola o sebe vie a sú navzájom prepojené.

Zámerom školy vo vzťahu k zvyšovaniu kvality výchovno-vzdelávacieho procesu je ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov.

Tento systém zahŕňa tieto ciele:

- Uvádzať začínajúcich učiteľov do pedagogickej praxe.
- Udržiavať a zvyšovať kompetenciu (spôsobilosť efektívne vychovávať a vzdelávať) pedagogických zamestnancov.
- Motivovať pedagogických zamestnancov pre neustále sebavzdelávanie, vzdelávanie, zdokonaľovanie profesijnej spôsobilosti.
- Zdokonaľovať osobnostné vlastnosti pedagogických zamestnancov, spôsobilosti pre tvorbu efektívnych vzťahov, riešenie konfliktov, komunikáciu a pod.

- Sprostredkovať pedagogickým pracovníkom najnovšie poznatky (inovácie) z metodiky vyučovania jednotlivých predmetov.
- Pripravovať pedagogických zamestnancov na výkon špecializovaných funkcií, napr. triedny učiteľ, uvádzajúci učiteľ, vedúci metodických združení, archivár, knihovník, atď.
- Pripravovať pedagogických zamestnancov pre výkon činností nevyhnutných pre rozvoj školského systému, napr. tvorba ŠkVP, tvorba štandardov, tvorba pedagogickej dokumentácie, atď.
- Pripravovať pedagogických zamestnancov pre prácu s modernými materiálnymi prostriedkami: videotechnikou, výpočtovou technikou, multimédiami a pod.
- Zhromažďovať a rozširovať progresívne skúsenosti z pedagogickej a riadiacej praxe, podnecovať a rozvíjať tvorivosť pedagogických zamestnancov.
- Sprostredkovať operatívny a časovo aktuálny transfer odborných a metodických informácií prostredníctvom efektívneho informačného systému.
- Pripravovať pedagogických zamestnancov na získanie prvej a druhej atestácie.

Prioritnou úlohou našej školy je vytvorenie takých podmienok, aby každý pedagogický a odborný zamestnanec mal záujem sa neustále vzdelávať, zdokonaľovať svoje majstrovstvo a naopak, aby sa nezáujem o vzdelávanie, pohodlnosť, lajdáctvo nevyplácali.

Stupeň vzdelania

ISCED 1

Primárne vzdelanie získa žiak úspešným absolvovaním všeobecnovzdelávacieho programu ostatného ročníka primárneho stupňa základnej školy. Dokladom o získanom vzdelaní

je vysvedčenie. Absolvent programu primárneho vzdelávania plynule pokračuje na nadväzujúcom stupni nižšieho sekundárneho vzdelávania alebo adekvátnom stupni viacročného gymnázia.

Program primárneho vzdelávania (1. stupňa základnej školy) má zabezpečiť hladký prechod z predškolského vzdelávania a z rodinnej starostlivosti na školské vzdelávanie prostredníctvom stimulovania poznávacej zvedavosti detí, vychádzajúcej z ich osobného poznania. Východiskom sú aktuálne skúsenosti žiaka, vedomosti, pojmy a záujmy, ktoré sú rozvíjané podľa jeho reálnych možností tak, aby sa dosiahol pevný základ pre jeho budúci akademický a sociálny úspech. Program je založený na princípe postupu od známeho k neznámemu pri nadobúdaní nových skúseností z pozorovania a zažitia aktivít a udalostí, ktoré sú spojené so životom dieťaťa a s jeho bezprostredným kultúrnym a prírodným prostredím.

V tomto veku je pre deti dôležitá programová možnosť získať vlastnými aktivitami bohaté skúsenosti a zážitky prostredníctvom hry a učenia v skupine rovesníkov. Osobitne významné je aj poskytovanie možností rozvíjať si potrebu vyjadrovať sa a realizovať sa prostredníctvom slov, pohybov, piesní a obrazov, čo je významný základ pre rozvoj gramotnosti. Základom je priateľská a ústretová klíma, ktorá podnecuje žiakov k spontánnemu a tvorivému poznávaniu, konaniu, hodnoteniu a dorozumievaniu a podporuje celostný rozvoj ich osobnosti.

Program primárneho vzdelávania má pripraviť žiakov na samostatnú prácu i na prácu v skupinke, aby každý z nich získal pevný základ spoločného poznania a zároveň osobnej skúsenosti z vzájomného ohľadu, uznania a úcty.

Vzdelávanie na prvom stupni je organizované tematicky s prirodzeným začlenením integratívnych predmetových prvkov, čím sa vytvára základ pre nižšie sekundárne vzdelávanie (ktoré už uplatňuje špecifickejší predmetovo-disciplinárny prístup).

Súčasťou cieľového programu je aj včasná korekcia prípadných znevýhodnení (zdravotných, sociálnych a učebných) a rozpoznanie, resp. podchytenie špecifických potrieb, záujmov a schopností (vrátane nadania a talentu) žiakov. Dôležité je podchytenie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (včasná depistáž, diagnostika a korekcia prípadných znevýhodnení).

Hodnotenie žiakov je postavené na plnení konkrétnych a splniteľných úloh, je založené prevažne na diagnostikovaní a uplatňovaní osobného rozvoja žiaka. Každý žiak musí mať možnosť zažívať úspech a musí vedieť, že chyby a ich odstraňovanie tiež napomáhajú k jeho rozvoju.

Profil absolventa

Absolvent 1.stupňa ZŠ by mal svojim vystupovaním robiť dobré meno škole, byť schopný vytvárať dobré medziľudské vzťahy, vedieť hodnotiť svoju úlohu v škole, v rodine a v spoločnosti. Jeho vedomosti sú podmienené rozsahom učiva súčasných učebných osnov a jeho individuálnymi schopnosťami. Mal by mať základné vedomosti, zručnosti a spôsobilosti zvládnutého učiva 1. stupňa a uplatniť ich v edukácii na 2. stupni.

Absolvent primárneho vzdelania má **osvojené tieto kľúčové kompetencie:**

1) sociálne komunikačné kompetencie

- vyjadruje sa súvisle a výstižne písomnou aj ústnou formou adekvátnou primárnemu stupňu vzdelávania,
- dokáže určitý čas sústredene načúvať, náležite reagovať, používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor,
- uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- chápe význam rešpektovania kultúrnej rozmanitosti.

2) kompetencia v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- používa základné matematické myslenie na riešenie rôznych praktických problémov v každodenných situáciách,
- je pripravený ďalej si rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré smerujú k systematizácii poznatkov.

3) kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií

- vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri vyučovaní a učení sa,
- ovláda základy potrebných počítačových aplikácií.

4) kompetencia učiť sa učiť sa

- má osvojené základy schopnosti sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov,
- uplatňuje základy rôznych techník učenia sa a osvojovania si poznatkov ,
- uvedomuje si význam vytrvalosti a iniciatívy pre svoj pokrok.

5) kompetencia riešiť problémy

- vníma a sleduje problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí,

- pokúša sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným (chápavým a spolupracujúcim) spôsobom.

6) osobné, sociálne a občianske kompetencie

- má základy pre smerovanie k pozitívnemu sebaobrazu a sebadôvere,
- uvedomuje si vlastné potreby a tvorivo využíva svoje možnosti,
- dokáže odhadnúť svoje silné a slabé stránky ako svoje rozvojové možnosti,
- uvedomuje si dôležitosť ochrany svojho zdravia a jeho súvislosť s vhodným a aktívnym trávením voľného času,
- dokáže primerane veku odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov,
- uvedomuje si, že má svoje práva a povinnosti,
- má osvojené základy pre efektívnu spoluprácu v skupine,
- dokáže prijímať nové nápady alebo aj sám prichádza s novými nápadi a postupmi pri spoločnej práci,
- uvedomuje si význam pozitívnej sociálno-emočnej klímy v triede a svojim konaním prispieva k dobrým medziľudským vzťahom.

7) kompetencia vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- dokáže sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti prostredníctvom umeleckých a iných vyjadrovacích prostriedkov,
- uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote,
- cení si a rešpektuje kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície,
- rešpektuje vkus iných ľudí a primerane veku dokáže vyjadriť svoj názor a vlastný postoj,
- ovláda základné pravidlá, normy a zvyky súvisiace s úpravou zovňajšku človeka,
- pozná bežné pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám,
- má osvojené základy pre tolerantné a empatické vnímanie prejavov iných kultúr.

Pedagogické stratégie

Vytvoriť atraktívne edukačné prostredie pre cieľovú skupinu, rešpektujúce jej sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká, a tým prispieť k zlepšeniu dochádzky do školy.

V oblasti rozumovej výchovy je naším cieľom rozvíjať u žiakov tvorivé myslenie, samostatnosť a aktivitu.

Modernizovať stratégie vzdelávania tak, aby tieto rešpektovali osobnostné, kultúrne a sociálne špecifiká a vzdelávacie potreby jednotlivcov ponímané ako subjekty a nie objekty vzdelávacieho procesu. Intenzívnym školským a mimoškolským vzdelávaním meniť postoje

majority k minoritám a naopak. Hľadáme vhodné individuálne prístupy vo vzťahu učiteľ–žiak–predmet.

Osobnostný a sociálny rozvoj budeme realizovať stimuláciou skupín žiakov so slabšími vyučovacími výsledkami, podporou individuálnych schopností.

Využívame IKT a didaktickú techniku vo vyučovaní na skvalitnenie výučby.

Pri prevencii drogových závislostí sa chceme zamerať aj na iné aktivity ako besedy (napriek tomu, že s tvrdými drogami sme sa nestretli, treba sústavne pôsobiť proti fajčeniu a alkoholickým nápojom cez koordinátora, rodičov a všetkých vyučujúcich, účelným využívaním voľného času i vlastným príkladom).

Chceme si všímať talent v jednotlivých oblastiach a rozvíjať ho do maximálnej možnej miery. Viac budeme preferovať samostatnú prácu žiakov a ich cieľavedomé zvládanie učiva.

Dôležitým odporúčaním do budúceho školského roka je pre nás potreba orientácie na pozitívne hodnotenie žiakov, najmä slabo prospievajúcich, pre zvýšenie vnútornej motivácie.

Zabezpečenie výučby pre žiakov so špeciálnymi potrebami

Naším cieľom je pomocou špeciálnych výchovno-vzdelávacích metód, foriem a prostriedkov poskytnúť výchovu a vzdelanie deťom pochádzajúcim so sociálne znevýhodneného prostredia, ktoré pre svoje rozumové, zmyslové nedostatky, chyby reči, ale aj neschopnosť a nezáujem väčšiny rodičov, nedokážu zvládnuť učivo ZŠ.

Škola vytvára priestor pre rozvíjanie osobnosti každého žiaka. Špeciálny pedagóg v spolupráci s triednym učiteľom a rodičom zaisťuje vzdelávacie potreby žiakov a v spolupráci s poradenským zariadením zaisťuje odbornú diagnostiku. Títo žiaci sú vzdelávaní podľa individuálneho vzdelávacieho plánu, ktorý vychádza z diagnostiky a doporučení PPP a vzdelávacieho obsahu. V rámci výučby týchto žiakov je škola materiálne zabezpečená (špeciálne učebnice, pomôcky).

Začlenenie prierezových tém

Prierezové témy sa prelínajú vzdelávacími oblasťami. Odrážajú aktuálne problémy súčasnosti, sú určitým návodom na ich prevenciu a riešenie, ale zároveň slúžia aj na prehĺbenie základného učiva, zdôraznenie aplikačného charakteru, majú prispieť k tomu, aby si žiaci rozšírili rozhľad, osvojili si určité postoje, hodnoty, rozhodovanie. Prepájajú rôzne oblasti základného učiva, prispievajú ku komplexnosti vzdelávania žiakov a pozitívne ovplyvňujú proces utvárania a rozvíjania kľúčových kompetencií žiakov. Môžu sa vyučovať v rámci jednotlivých učebných predmetov.

Na úrovni primárneho vzdelávania zavádza Štátny vzdelávací program prierezové témy:
OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ
ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA
MEDIÁLNA VÝCHOVA
MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA
DOPRAVNÁ VÝCHOVA
OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA
TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia

Vnútorňý systém hodnotenia kvality zameriame na 3 oblasti:

- 1. Hodnotenie žiakov**
- 2. Hodnotenie pedagogických zamestnancov**
- 3. Hodnotenie školy**

1. Hodnotenie vzdelávacích výsledkov práce žiakov

Neoddeliteľnou súčasťou výchovno–vzdelávacieho procesu v škole je hodnotenie žiakov. Hodnotenie žiakov je bežnou činnosťou, ktorú učiteľ v škole vykonáva priebežne vo vyučovaní, (ale i mimo nej) po celý školský rok.

Cieľom hodnotenia je poskytnúť žiakovi spätnú väzbu, prostredníctvom ktorej, získava informácie o tom, ako danú problematiku ovláda, ako dokáže použiť to, čo sa naučil, v čom sa zlepšil, a v čom má ešte chyby. Neoddeliteľnou súčasťou hodnotenia musí byť konkrétny návod, ako má žiak postupovať, aby pretrvávajúce nedostatky odstránil.

Hodnotenie nesmie byť zamerané primárne na porovnávanie žiaka s jeho spolužiakmi, malo by sa sústreďovať i na individuálny pokrok každého žiaka, respektíve na hodnotenie naplnenia vopred stanovených požiadaviek. Súčasťou hodnotenia žiaka v škole je tiež hodnotenie jeho správania a prejavu. Celkove však hodnotenie nesmie viesť k znižovaniu dôstojnosti a sebadôvery žiaka.

Pri hodnotení a klasifikácii výsledkov žiakov budeme vychádzať z metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu.

Skúsený a tvorivo mysliaci pedagóg má u žiakov vzbudzovať záujem o učenie , o získavanie nových vedomostí, o spôsob učenia. Žiaci majú záujem o učenie a tešia sa, keď sa im podarí splniť úlohu.

Zásady hodnotenia a klasifikácie:

- 1) Hodnotenie žiakov je nevyhnutná súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, ktorá má informatívnu, korekčnú a motivačnú funkciu.
- 2) Žiaci musia byť v procese vzdelávania pravidelne hodnotení a majú právo dozvedieť sa výsledok hodnotenia.
- 3) Hodnotenie žiakov sa môže realizovať klasifikáciou a slovným hodnotením.
- 4) Klasifikácia je jednou z foriem hodnotenia, jej výsledky sa vyjadrujú určenými stupňami na 5 bodovej stupnici.
- 5) Slovné hodnotenie je formou hodnotenia, ktorého výsledky sú obsiahnuté v slovnom komentári, kde učiteľ ocení klady i nedostatky práce žiaka.
- 6) Vo výchovno-vzdelávacom procese sa uskutočňuje priebežné a súhrnné hodnotenie. Priebežné hodnotenie sa uplatňuje pri hodnotení čiastkových výsledkov a prejavov žiaka a má hlavne motivačný charakter. Súhrnné hodnotenie žiaka v jednotlivých vyučovacích predmetoch sa spravidla uskutočňuje na konci prvého a druhého polroka v školskom roku a má čo najobjektívnejšie zhodnotiť úroveň jeho vedomostí v danom predmete.
- 7) V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje práva dieťaťa a humánne sa správa voči žiakovi.
- 8) Pri priebežnom hodnotení učiteľ zohľadňuje vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliada na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť. Pri súhrnnom hodnotení objektívne hodnotí kvalitu vedomostí, zručností a návykov.
- 9) Predmetom hodnotenia vo výchovno-vzdelávacom procese sú najmä učebné výsledky žiakov, ktoré dosiahli vo vyučovacích predmetoch, v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, schopnosti používať osvojené vedomosti, zručnosti a návyky, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiakov podľa vnútorného poriadku školy.

2. Vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov

Vnútný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy zabezpečuje škola formatívny spôsob hodnotenia, ktorý sa používa na zvýšenie kvality výchovy a vzdelávania.

Na hodnotenie pedagogických a ostatných zamestnancov školy používame tieto metódy:

- Pozorovanie (hospitácie).
- Rozhovor.
- Výsledkov žiakov, ktorých učiteľ vyučuje (prospech, žiacke súťaže, didaktické testy zadane naraz vo všetkých paralelných triedach, úspešnosť prijatia žiakov na vyšší stupeň školy a pod).
- Sledovania pokroku žiakov vo výsledkoch pod vedením učiteľa.
- Hodnotenia výsledkov pedagogických zamestnancov v oblasti ďalšieho vzdelávania, tvorby učebných pomôcok, mimoškolskej činnosti a pod.
- Hodnotenia pedagogických a odborných zamestnancov manažmentom školy.
- Vzájomného hodnotenia učiteľov (čo si vyžaduje aj vzájomné hospitácie a „otvorené hodiny“).
- Hodnotenia učiteľov žiakmi.

Hodnotený zamestnanec dostáva spätné informácie o svojom výkone očami nadriadeného zamestnanca. Tieto informácie sú podkladom pre ďalšie zlepšenie vykonávania prác, odstránenie nedostatkov a chýb. Súčasne mu hodnotenie pomáha pre stanovenie úloh pre budúce obdobie a vytvára pre ich plnenie primerané podmienky.

3. Hodnotenie školy

Škola systematicky pravidelne a plánovane vykonáva hodnotenie dosiahnutých výsledkov podľa dopredu stanovených kritérií, v jednotlivých oblastiach.

Monitorujeme pravidelne:

- Podmienky na vzdelanie.
- Spokojnosť s vedením školy a učiteľmi.
- Prostredie – klíma školy.
- Priebeh vzdelávania – vyučovací proces- metódy a formy vyučovania.

- Úroveň podpory žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
- Výsledky vzdelávania.
- Riadenie školy.
- Úroveň výsledkov práce školy.

Kritériom pre nás je:

- Spokojnosť žiakov, rodičov, učiteľov.
- Kvalita výsledkov.
- Vnímanie školy okolím a prezentácia školy.

Nástroje na zisťovanie úrovne stavu školy sú:

- Dotazníky pre žiakov a rodičov.
- Analýza úspešnosti žiakov na súťažiach.

Vlastné hodnotenie školy je zamerané na:

- Ciele, ktoré si škola stanovila, najmä v koncepcnom zámere rozvoja školy a v školskom vzdelávacom programe, ich reálnosť a stupeň dôležitosti.
- Posúdenie ako škola splňa ciele, ktoré sú v Štátnom vzdelávacom programe.
- Oblasť, v ktorých škola dosahuje dobré výsledky a oblasti, v ktorých škola dosahuje slabšie výsledky, včítane návrhov a opatrení.

IV. Školský učebný plán

Voliteľné hodiny, uvedené v Štátnom vzdelávacom programe, škola prideliť povinným voliteľným predmetom.

Škola má zriadené nulté ročníky pre žiakov zo znevýhodneného sociálneho prostredia.

Vzdelávacia oblasť	Predmety	Počet hodín 4. ročník/ŠVP	Počet hodín 4. ročník/ŠkVP	Spolu	Poznámky
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	6	1	7	

	Anglický jazyk	3	0	3	
Matematika a práca s informáciami	Matematika	3	2	5	
	Informatická výchova	1	0	1	
Príroda a spoločnosť	Prírodoveda	1	0	1	
	Vlastiveda	1	0	1	
	Poznaj a chráň	0	1	1	
Človek a hodnoty	Náboženská výchova	1	0	1	
Umenie a kultúra	Výtvarná výchova	1	1	2	
	Hudobná výchova	1	0	1	
Zdravie a pohyb	Telesná výchova	2	0	2	
Človek a svet práce	Pracovné vyučovanie	1	0	1	
Spolu		21	5	26	

V. Učebné osnovy

Učebné osnovy sú súčasťou školských vzdelávacích programov.

SLOVENSKÝ JAZYK

(4. ročník ZŠ)

Slovenský jazyk a literatúra 1. stupeň ZŠ	4. ročník
Štátny vzdelávací program	6

Školský vzdelávací program	1
Spolu	7

Charakteristika predmetu

Základnou funkciou vyučovania slovenského jazyka na 1. stupni základnej školy je naučiť žiakov spisovnú podobu materinského jazyka, osvojiť si správny pravopis a gramatiku a najmä rozvíjať vyjadrovacie (komunikačné) schopnosti a to na úrovni ústnej i písomnej.

Vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra má v systéme školského vzdelávania centrálné postavenie, pretože vytvára predpoklady na zvládnutie ostatných vyučovacích predmetov.

Predmet slovenský jazyk a literatúra má komplexný charakter, pretože spája jazykovú, slohovú zložku, písanie, literárnu zložku a čítanie. Do literárnej výchovy ako integrujúci prvok možno zahrnúť tzv. tvorivé písanie. Považujeme ho i za prostriedok preniknúť do významovej a estetickej hĺbky literárneho diela. Tvorivé písanie sa tak stáva pre žiaka zdrojom poznania v oblasti lexiky, syntaxe, štylistiky, noetiky a poetiky, v neposlednom rade aj čítania. Ide teda o akési spojené nádoby, kde vedomostná úroveň a zručnosti sa spätne využívajú v jednotlivých zložkách predmetu. V minulosti, chápeme tým obdobie posledných desaťročí, sa kládol v materinskom jazyku akcent najmä na zvládnutie jazykovej zložky predmetu, kde učiteľ zdôrazňoval potrebu ovládať pravopis jazyka (syntax, morfológiu, lexikológiu), pričom písomná a ústna komunikácia bola podhodnotená.

Jazyk slovenský ako vyučovací jazyk má primárne a nezastupiteľné miesto vo vyučovacích predmetoch, pretože vytvára predpoklady na zvládnutie ďalších vyučovacích predmetov. Slovenčina je štátnym jazykom na území SR. Ovládanie štátneho jazyka na dobrej úrovni zabezpečuje žiakom možnosť nielen dobre zvládnuť školské vzdelávanie, ale i úspešné uplatnenie sa na trhu práce.

Je nesporné, že úroveň výsledkov vyučovania slovenčiny v praktickom živote nie je uspokojivá, ba ovládanie jazyka nie je na patričnej úrovni. Máme na mysli používanie spisovnej formy jazyka v úradoch, v televízii, v rozhlase, iných médiách a kultúrnych ustanovizniach. Príčin je hneď niekoľko. Jazyk musí žiak dobre poznať, aby ho mohol dobre využívať, aby ním

mohol myslieť, cítiť. Každá zložka jazyka vplýva na jazykový prejav žiaka a odráža sa v jeho myslení.

K hlavným aspektom patrí rozvoj slovnej zásoby, získanie základov pravopisu a znalostí z oblasti literatúry, ktoré by mal zvládať na elementárnej úrovni. V rámci zložky čítanie a literárna výchova by sa mal dôraz klásť na čítanie s porozumením. Nezanedbateľnou je i emocionálna stránka jazykovej výchovy – vytváranie kladného vzťahu k čítaniu a knihám, a prostredníctvom nich k materinskému jazyku, ako nositeľovi národných tradícií a formovania národného povedomia žiaka. Písanie je základným nástrojom gramotnosti a zároveň slúži aj ako prostriedok dorozumievací a komunikačný.

Slovenský jazyk na 1. stupni zahŕňa jazykovú zložku, slohovú zložku a písanie. Jazyková a slohová zložka nie sú vzájomne oddelované, ale tvoria integrálnu súčasť vyučovania materinského jazyka (v osnovách sú formálne vyčlenené kvôli prehľadnosti). Písanie je organicky spojené s jazykovou a slohovou zložkou.

Škola prostredníctvom čítania a literárnej výchovy spoluvytvára základ komunikačných schopností. Pomáha formovať kultúrne vzťahy človeka k ľuďom a svetu, pomáha vytvárať hodnotové postoje. Má pomáhať chápať hmotnú a duchovnú kultúru národa, formovať literárne vedomie, vytvárať osobnostný vzťah k literatúre, vzbudzovať etické a estetické cítenie. Prostredníctvom literatúry sa žiak učí chápať svet, v ktorom žije, a jeho časové podoby.

Ciele predmetu

Cieľom jazykového vyučovania je položiť základy komunikačných zručností žiakov, osvojiť si základy písania, vedieť sa vyjadriť písanou a hovorovou formou. Neoddeliteľnou súčasťou jazykového vyučovania je aj literárna zložka, ktorej úlohou je rozvíjať čitateľské zručnosti a budovať si pozitívny vzťah k literatúre a literárnym dielam.

Hlavné ciele:

- osvojiť si základy písanej reči (čítania a písania),
- poskytovať bohaté skúsenosti s významom – komunikačnou a vzdelávacou funkciou písanej reči,
- osvojiť si elementárne vedomosti v rovine lexikálnej, morfolologickej, syntaktickej a štylistickej,
- osvojiť si základné pravidlá pravopisu a znalosť písma,

- získať základné poznatky o zvukovej stránke jazyka,
- osvojiť si návyky správnej výslovnosti,
- poznávať jazykové prostriedky a vedieť ich využívať v jazykovom systéme,
- prehľbovať si zručnosť jednoduchého a súvislého vyjadrovania sa,
- jazykové prostriedky vedieť vzájomne prepájať v jazykovom systéme,
- viesť žiakov k presnému mysleniu a jeho využitiu v oblasti komunikácie (ústnej aj písomnej).

Metódy a formy, ktoré vedú k dosiahnutiu cieľa, ktorým je spisovné ovládanie reči v ústnom i písomnom prejave sú rôzne a rôzni autori ich odporúčajú používať individuálne. Učiteľ si volí čo najúčinnnejšie a najefektívnejšie metódy a formy práce pre daný druh učiva, pričom rešpektuje individuálne danosti žiaka v triede. Dôraz sa kladie na osobnosť učiteľa, na jeho flexibilitu, originalitu a schopnosť zvládať nepredvídateľné situácie počas vyučovania.

Tvorivosť je prvok, ktorý sa má uplatňovať nielen v didaktike predmetu, ale rovnako u žiaka ako i učiteľa.

Správny výber metód a foriem práce vedie k zefektívneniu vyučovacieho procesu. Dôležitou zložkou je interakcia učiteľa a žiaka, pri ktorej je dôležitá spätná väzba.

Výsledkom tvorivej spolupráce učiteľ – žiak je správne používanie jazyka a jeho uplatňovanie v praktickom živote aj v písomnom prejave. Tento proces by sa mal diať automaticky bez toho, aby si žiak uvedomoval zákonitosti stavby jazyka a jeho usporiadania.

Systematická spolupráca pôsobiaca v interakcii učiteľ – žiak bude smerovať k hlbšiemu poznaniu materinského jazyka, k väčšej hrdosti a úcte k jazyku, čo v praxi znamená, že žiaci budú svoj jazyk poznať, budú ho vedieť používať, budú ním tvorivo myslieť a bez ťažkosti sa budú ním aj písomne vyjadrovať.

Prierezové témy:

Vo vyučovaní slovenského jazyka sa budú využívať tieto prierezové témy:

- dopravná výchova – DV
- osobnostný a sociálny rozvoj – O a SR
- environmentálna výchova – EV
- mediálna výchova – multikulturálna výchova
- ochrana života a zdravia – OŽ a Z

- tvorba projektu a prezentačné zručnosti – TP a PZ

Dopravná výchova – upevňovať základné vedomosti, zručnosti a návyky zamerané na bezpečné správanie sa v rôznych dopravných situáciách,

- tvorenie slov, odvodené slová, synonymá, antonymá,
- tvorenie viet, krátkych príbehov, slovné druhy.

Osobnostný a sociálny rozvoj – rozvíjanie osobných a sociálnych spôsobilostí,

- používať primerane jazykové príručky, slovníky
- rozprávanie k určenej téme.

Environmentálny výchova – vnímať vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí,

- spodobovanie,
- tvorba textu, časovanie, osoba,
- využitie IKT.

Mediálna výchova – posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesijný rast,

- IKT – dorozumievanie sa,
- zostavenie jednoduchšej prezentácie k zadanej téme

Ochrana života a zdravia – osvojiť si vedomosti a zručnosti v sebaochrane a poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života, rozvinúť morálne vlastnosti žiakov,

- umelecký a vecný text
- plagát k ochrane zdravia a života

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – naučiť sa prezentovať svoju prácu písomne ako aj verbálne,

- opis, rozprávanie.

Multikulturálna výchova – naučiť sa poznávať rozličné tradičné a nové kultúry,

viest' žiakov k akceptácii kultúrnej rozmanitosti, rozvoju tolerancie, rešpektu, prosociálneho správania,

- využitie IKT, internet, projekty.

Kompetencie - spôsobilosti, ktoré je potrebné zvládnuť v procese vyučovania materinského jazyka, a ktoré sa opierajú o **klúčové** /základné/ kompetencie. Zaradujeme sem:

❖ **Poznávacie a rečové kompetencie**

Percepčno-motorické zručnosti:

1. čítať písmená abecedy a arabské číslice aj v súvislosti s učivom v matematike,
2. odpísať alebo podľa diktovania napísať jednoduchý text a arabské číslice.

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti:

1. zapamätať si základné informácie a vedieť ich použiť v praxi.

Analytické zručnosti:

1. fonologické schopnosti – analýza zvukovej roviny jazyka na úrovni vety, slova, slabiky.

Tvorivé zručnosti:

1. porozprávať krátky príbeh (vlastný zážitok alebo vymyslený príbeh),
2. porozprávať príbeh podľa predlohy (podľa obrázkov, podľa názvu),
3. dokončiť rozprávanie alebo neukončenú rozprávku alebo iný literárny žáner,
4. zdramatizovať kratší prozaický alebo básnický text. Žiaci si rozdelia úlohy z textu a snažia sa zahrať krátky príbeh z textu. Dbáme na správny prednes, artikuláciu, gestikuláciu, pohyb.

Verejná prezentácia textu, verejný prejav:

1. pri ústnom prejave dodržiavať správne dýchanie, artikuláciu a spisovnú výslovnosť,
2. osvojiť si výslovnostnú normu s uplatnením suprasegmentálnych javov,
3. reprodukovat' umelecký text (doslovne, podrobne, stručne).

Informačné zručnosti:

1. naučiť žiaka poznať a používať jazykové slovníky a príručky (platí od 2. ročníka ZŠ a na primeranej úrovni).

Komunikačné zručnosti:

1. adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu,
2. vyjadrovať sa neverbálne a reagovať na neverbálnu komunikáciu,
3. naučiť žiaka verejne sa prezentovať a obhájiť si vlastný názor.

❖ Komunikačné kompetencie

1. osvojiť si základy princípu zdvorilosti a kooperácie v každodennej komunikácii (pozdrav, oslovenie, vedieť prevziať slovo v dialógu v skupine, predstaviť sa, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie; základy neverbálnej komunikácie: nadviazať očný kontakt, vhodný postoj a gestá pri hovorení pred skupinou spolužiakov),
2. rozvíjať schopnosť funkčne používať jazyk v rôznych komunikačných situáciách na základe elementárnych poznatkov jazykového systému,
3. vytvárať zručnosti, ktoré umožňujú používateľovi jazyka odlíšiť gramaticky správnu vetu od nesprávnej a schopnosť tvoriť nové vety.

❖ Kognitívne kompetencie

1. analyzovať celok na časti a syntetizovať časti do celku (text – veta – slovo – slabika – hláska). Formou hier s hláskami a písmenami, slovami a vetami rozvíjať fluenciu, flexibilitu a originalitu myslenia,
2. učiť sa vyhľadávať informácie o jazyku v tlačенých slovníkoch a encyklopédiách, aj v elektronických zdrojoch. Získať базовú gramotnosť, rozvíjať základy funkčnej gramotnosti.

❖ Sociálne kompetencie

1. participovať na spoločnej komunikácii i na spoločnej činnosti,
2. spôsobilosť akceptovať skupinové hodnoty a rozhodnutia, kooperovať v skupine, tolerovať odlišnosti jednotlivcov a skupín,

3. spôsobilosť vytvárať si vlastný hodnotový systém. Uvedomiť si svoju identitu. Rozvíjať cítenie, vnímanie, fantáziu. Spôsobilosť prijať vecnú kritiku a zároveň obhájiť vlastný názor.

Základné komunikačné zručnosti sú: počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie. Okrem tejto klasifikácie ich ešte rozdeľujeme do dvoch veľkých oblastí založených na funkcii počúvania a čítania (receptívne), hovorenia a písania (produktívne).

Receptívna oblasť (vnímanie) pozostáva z činností, pri ktorých žiak dostáva informácie a myšlienky z vonkajších zdrojov. Spája počúvanie a čítanie. Sú to dva základné spôsoby prijímania informácií.

Produktívna oblasť (vyjadrovanie) je druhou polovicou vyučovania materinského jazyka. Obsahuje činnosti, kde žiak realizuje svoje myšlienky a informácie a delí sa s nimi s inými žiakmi. Ide o oblasť hovorenia a písania, v ktorej sa produkujú zmysluplné myšlienky a rôzne informácie prostredníctvom slov.

Každá vyučovacia hodina materinského jazyka by mala byť zameraná na dieťa a jeho skúsenosť s jazykom a svetom, pričom počúvanie, čítanie, hovorenie a písanie by mali byť jej samozrejmosťou bez ohľadu na obsah vyučovacej hodiny. Z uvedeného vyplýva, že spomínané komunikačné zručnosti navzájom súvisia, a preto by sa mali vyučovať ako celok. Tento fakt je možné využiť v praxi u žiakov nižších ročníkov, ktorý je charakteristický prirodzeným priebehom učenia a jeho obsah tvorí počúvanie, hovorenie, čítanie, písanie a výtvarný prejav.

Mimoriadny **akcent** kladieme na **metódy a formy**, ktoré by mal učiteľ využívať na 1. stupni ZŠ. Prostredníctvom **moderných** vyučovacích prostriedkov maximálne aktivizovať žiakov na vyučovacích hodinách, efektívne využívať ich doterajšiu slovnú zásobu a vedieť ich stimulovať k lepším výkonom. Je potrebné zamerať sa na progresívne interaktívne postupy učenia tak, aby každá vyučovacia hodina bola ozajstným zážitkom, inšpiráciou na riešenie reálnych komunikačných situácií, aby si dieťa osvojovalo poznatky ľahko a prirodzene v činnostiach primeraných jeho veku. Pri vytváraní modelových situácií je vhodné okrem racionálnych postupov používať aj rôzne imaginárne a emotívne pôsobenie na žiaka, ktoré sa nachádza v ríši rozprávok, hier, dramatického alebo výtvarného prejavu (tzv. zážitkové učenie). Učiteľ na hodinách slovenského jazyka v rámci komunikácie môže využívať poznatky napr. „**tvorivého písania**“, je nutné využívať **neverbálnu komunikáciu**. Ide o to, aby vedomosti,

ktoré žiak nadobúda v jazykovom vyučovaní vedel konkrétne a prakticky využiť v ďalších predmetoch (medzipredmetové vzťahy).

Pozitíva zážitkového učenia sa prejavujú nasledovne:

- o žiak dokáže naučené poznatky intenzívne precítiť a prežívať,
- o uspokojujú a aktivizujú sa prirodzené potreby žiakov,
- o realizujú sa medzizložkové a medzipredmetové vzťahy,
- o žiak chápe potrebu učiť sa nie pre známky, ale pre život,
- o vzťahy u žiakov sa vytvárajú na základe vzájomného dialógu a tímovej práce.

Slohová výchova je založená na **verbálnej i neverbálnej komunikácii**. Oblasť verbálnej komunikácie je zameraná na ústne vyjadrovanie, žiak vie nájsť súvislosť medzi ilustráciou a obsahom prečítaného textu. Vie porozprávať svoj zážitok pred triedou, obecnstvom. Dokáže usporiadať obrázky podľa časovej a príčinnej súvislosti, vie samostatne porozprávať obsah jednoduchého textu, reprodukovat' rozprávku, povesť a pod.

❖ **Poznávacie a čitateľské kompetencie**

Technika čítania a verejná prezentácia textu

- 1) Na základe predchádzajúcej prípravy správne, plynule a s porozumením čítať nahlas aj potichu po príprave texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané skúsenostiam žiaka.
- 2) Pri hlasnom čítaní dodržiavať správne dýchanie, artikuláciu a spisovnú výslovnosť.
- 3) Výrazne čítať kratšie úryvky z literatúry pre deti a mládež.
- 4) Výrazne recitovať básne, úryvky z prózy.
- 5) Pri čítaní dramatických textov výrazne reprodukovat' priamu reč.

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

- 1) Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.
- 2) Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.

Analytické a interpretačné zručnosti

- 1) Zostaviť osnovu prečítaného textu.
- 2) Určiť hlavnú myšlienku prečítaného textu.
- 3) Prerozprávať obsah prečítaného textu.
- 4) Vyjadriť svoje pocity a zážitky z prečítaného textu.

- 5) Vyhľadávať, identifikovať v literárnych textoch hlavné a vedľajšie postavy, literárne a jazykové prostriedky, vybrané pojmy a výrazy.
- 6) Hodnotiť postavy literárneho diela, určiť ich vzájomný vzťah.
- 7) Odlišovať prozaické a básnické texty.

Tvorivé zručnosti

- 1) Zreprodukovať a zdramatizovať časť rozprávky, poviedky alebo povesti.
- 2) Na základe vlastnej fantázie dokončiť začatý príbeh vo forme rozprávania, dramatizácie a ilustrácie.
- 3) Napísať krátky prozaický útvar.
- 4) Tvoriť jednoduché rýmy.
- 5) Inscenovať kratší dramatický text.

Informačné zručnosti

- 1) Orientovať sa v školskej knižnici.

Všeobecné ciele predmetu literatúra a čítanie

Cieľom vyučovania literatúry je oboznámiť žiakov so súborom diel slovenskej i svetovej literatúry, ktorá svojou štruktúrou i spôsobom tematizácie sveta zodpovedá dosiahnutému stupňu psychického i fyzického vývinu žiakov.

Literatúra (aj čítanie) na 1. stupni vedie žiakov od základnej gramotnosti k získaniu čitateľských návykov a okrem orientácie na knihu aj k pozitívnemu prijímaniu kultúry.

Cieľom vyučovania literatúry je preto pochopenie umeleckej literatúry ako nejednoznačného, otvoreného (pre fantáziu, vlastný prístup i pre odmietnutie) pohľadu na svet, resp. jeho zobrazenia.

Didaktické ciele sú orientované na činnosti žiakov, ktoré tvoria predpoklad pre príjem literárneho textu - čitateľskú zručnosť, pochopenie a porozumenie čítaného textu v podobe primeranej veku žiaka.

Súčasne sa však prezentuje aj systém vedomostí o literatúre - základné identifikačné znaky druhov a žánrov a elementárne charakteristiky literatúry ako umeleckého druhu.

Hlavné ciele predmetu literatúra a čítanie

Výcvik čítania sleduje osvojovanie si techniky a čitateľských kvalít v rovine zručností.

Literárna výchova absorbuje čítanie, aby budovala rovinu poznatkovú, ktorá rozmnožuje informácie, rovinu zážitkovú, ktorá sprostredkúva emotívne poznanie sveta, rovinu výchovnú, rozvíjajúcu osobnosť žiaka, rovinu komunikatívnu, ktorá mu umožňuje odovzdať poznané a precítené, resp. na základe toho tvoriť vlastné hodnoty, a rovinu estetickú, formujúcu jeho kvality života.

Čítanie je jedným zo základných systémov ľudskej komunikácie, informačný systém s možnosťou medzikultúrnej komunikácie. Čítanie a literatúra je slovesný znakový systém.

Systematická spolupráca pôsobiaca v interakcii učiteľ – žiak sa bude smerovať k hlbšiemu poznaniu materinského jazyka, k väčšej hrdosti a úcte k jazyku, čo v praxi znamená, že žiaci budú svoj jazyk poznať, budú ho vedieť používať, budú ním tvorivo myslieť a bez ťažkosti sa budú ním aj písomne vyjadrovať.

Obsah predmetu

Obsah učebného predmetu:

PREDMET: Slovenský jazyk pre 4.ročník ZŠ (Jazyková zložka)	Ročník: tretí ZŠ časová dotácia: 3 hodiny týždenne		
Pojmy	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Kompetenčné ciele
Vybrané slová Delenie hlások Ohybné slovné druhy	Vybrané slová, písanie i, í y, ý, v ďalších vybraných slovách a odvodených slovách. Delenie hlások, ohybné	Žiak si utvrdzuje pravopisné návyky v už prebratých vybraných slovách a	Učivo gramatiky prepojiť s učivom slohovým. Využívať slohové témy (opis, inzerát, rozprávanie).

	slovné druhy – podstatné mená, prídavné mená, zámená, číslovky, slovesá, základné pojmy, definícia, identifikácia v cvičeniach, určovanie kategórií.	nacvičuje nové vybrané a odvodené slová. Vie ich samostatne používať v cvičeniach, texte, v diktátoch a kontrolných cvičeniach.	
Pojem predpona Delenie predponových slov Slabičné a neslabičné predpony	Tvorenie slov. Odvodenie slov pomocou predpôn. Pravopis a výslovnosť predponových odvodenín. Slabičné a neslabičné predpony.	Žiak vie rozdeliť slová na predponu a slovotvorný základ. Vie tvoriť nové slová prostredníctvom rôznych predpôn. Vie identifikovať slabičné a neslabičné predpony. Pozná význam nových slov a vie ich používať vo vetách, v textoch	Naučiť žiakov učivo o predponách, explicitne ho používať v slohových útvaroch. Rozširovanie slovnej zásoby
Pravopis slov s i/í, y/ý po obojakej spoluhláske	Pravopis ďalších vybraných slov. Príbuzné slová. Poznať ich význam. Geografické názvy s i, í a y, ý po obojakej spoluhláske	Získať pravopisné návyky v písaní ďalších vybraných slov a významovo príbuzných slov. Rozšíriť pravopisné zručnosti v písaní geografických názvov.	Využitie pravopisu vybraných slov pri tvorbe umeleckého a vecného textu, v rôznych komunikačných situáciách.
Delenie hlások Znelé a neznelé hlásky Spodobovanie na konci slova, uprostred slova , na hranici slov	Spodobovanie spoluhlások. Pravopis a správna výslovnosť spoluhlások na konci slov, na morfematickom švíku, hranici slov. Rozdelenie hlások na znelé a neznelé. Identifikácia spodobovania. Vysvetliť pravidlo písania spoluhlásky f.	Žiak vie vymenovať znelé a neznelé spoluhlásky. Ovláda ich správnu výslovnosť na konci, v strede slov a na hranici dvoch slov. Vie, že pravidlo o spodobovaní platí len pre výslovnosť. V pravopise sa spoluhlásky zapisujú bez spodobenia. Pravidlo o spodobovaní žiak ovláda nielen teoreticky, ale dokáže ho používať najmä prakticky	Praktické využitie v textoch (slohových alebo čítankových). Písanie diktátu a pravopisných cvičení. V tomto učive využívame najmä kognitívne kompetencie
Priama reč	Definícia priamej reči.	Žiak vie identifikovať	Žiaci vedia pohotovo

Uvádžacia veta Bodkočiarka Úvodzovky	Úvodzovky v priamej reči. Písanie uvádzacej vety (pred, v strede alebo na konci priamej reči). Interpunkcia v priamej reči (bodkočiarka, čiarka, otáznik, výkričník).	priamu reč v texte. Vie rozlíšiť uvádzaciu vetu od priamej reči. Vie prakticky používať priamu reč v písomnom prejave. Správne používa interpunkčné znamienka v priamej reči. Rozozná priamu reč v hovorenom slove.	využívať učivo o priamej reči v rôznych komunikačných situáciách. Napr. v slohu - v rozhovore na danú tému alebo v interview.
Slovné druhy: Podstatné mená Prídavné mená Zámená Číslovky Slovesá Rozšírenie učiva o základných slovných druhoch. Podstatné mená, funkcia podstatných mien. Gramatické kategórie rod, číslo a pád podstatných mien. Zhoda podstatného a prídavného mena v rode, čísle a páde. Funkcia zámen. Druhy zámen.	Rozšírenie poznatkov o ohybných slovných druhoch. Gramatické kategórie rod, číslo a pád podstatných mien. Triediť a zoskupovať podstatné mená podľa rodu a zakončenia (podľa pádovej prípony a spoluhlásky pred ňou) ako prípravu na vyvodenie systému vzorov vo vyšších ročníkoch. Určiť rod, číslo a pád prídavných mien na základe zhody s podstatným menom. Zámená – funkcia zámen vo vete. Druhy zámen: osobné a privlastňovacie. Číslovky, definícia, delenie čísloviek na základné a radové. Pravopis čísloviek v obore do 100. Slovesá – zopakovať definíciu slovies. Gramatické kategórie: osoba, číslo, čas slovies. Neurčitok. Časovanie slovies.	Vie rozlíšiť všeobecné a vlastné podstatné mená. Vie uplatniť správny pravopis vo vlastných podstatných menách. Žiak ovláda jednotlivé pády (otázky aj ich latinské názvy). Podľa nich vie vyskloňovať podstatné mená. Ovláda tvary podstatného mien a vie ich požívať v texte. Vie určovať gramatické kategórie rod, číslo a pád podstatných mien. Rozozná zámená v texte. Vie, že nahrádzajú podstatné a prídavné mená. Vie určiť základné druhy zámen. Žiak vie nielen vyhľadať slovesá v texte a poznať ich funkciu, ale naučí sa aj gramatické kategórie slovies (osoba, číslo a čas). Vie vyčislovať slovesá. Vie určiť u slovies neurčitok.	Poznatky o slovných druhoch aplikovať pri tvorbe textov, v jazykových alebo v slohových cvičeniach. Precvičovať kompetencie: motorické, pamäťové, analytické, aplikačné, informačné
Neohybné slovné druhy Funkcia neohybných slovných druhov vo vete. Príslovky Predložky	Neohybné slovné druhy. Triedenie neohybných slovných druhov. Ich funkcia a následne identifikácia v texte. Príslovky, predložky a spojky –	Žiak vie triediť slovné druhy na ohybné a neohybné. Pozná funkciu neohybných slovných druhov a následne ich vie	Pri neohybných slovných druhoch platia podobné komunikačné ciele ako pri ohybných slovných druhoch.

Spojky Častice Citoslovčia	slovné druhy, s ktorými sa žiaci stretli už v minulých ročníkoch. Učivo vyvodíme z cvičenia a textov. Naučíme žiakov pravopis predložiek a ich správnu výslovnosť. Vyvodíme ich z prvotných predložiek s priestorovým významom <i>na, do, v, s/so, z/zo</i> Pravopis a výslovnosť predložiek <i>s/so, z/zo</i> , pravopis a výslovnosť predložiek <i>s/so, k/ku</i> v spojení s osobnými zámenami. Naučíme žiakov identifikovať v texte spojky Spojky – vyvodit' z textu, z aktívnej lexiky žiaka. Zameriame sa na najfrekvencovanejšie spojky (<i>a, ale, keď, aby, že atď.</i>). Častice – vyvodit' z textu, upozorniť na najviac používané výrazy súhlasu, nesúhlasu, istoty, pochybnosti (<i>áno/nie, hľadám, asi, možno, naozaj, určite a i.</i>).Citoslovčia – vyvodit' z textu, zo zvukomalebných slov.	vymenovať. Vie ich identifikovať v cvičeniach, v texte. Žiak ovláda výslovnosť a pravopis predložiek. Vie používať spojky. Pozná spojky, ktoré sa vyskytujú v textoch najčastejšie. Vie ich prakticky používať vo vete. Menej známe neohybné slovné druhy – častice a citoslovčia vie identifikovať v texte. Pozná ich funkciu. Vie vymenovať aspoň niektoré a vie ich použiť v hovorenom aj písomnom prejave.	
---	--	--	--

PREDMET: Slovenský jazyk pre 4.ročník ZŠ (čítanie a literárna výchova)	Ročník: štvrtý ZŠ časová dotácia: 4 hodiny týždenne		
Pojmy	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Komunikačné ciele
Umelecká literatúra Divadelná hra	Oboznámiť žiakov s pojmom umelecká literatúra.	Vedieť pojem umelecká literatúra. Vedieť ho odlíšiť od	Prostredníctvom čítania doplnkovej literatúry žiaci

	Spojiť ho s už prebratými pojmami v 3. ročníku ZŠ: poézia a próza a doplniť o pojem dráma. Učivo zdokumentovať na konkrétnych ukážkach slovenskej aj zahraničnej detskej umeleckej literatúry. Poukázať na rozdiely medzi umeleckou a vecnou (neumeleckou) literatúrou, žiakov tento pojem neučíme. Pojem divadelná hra. Dramatické umenie – dráma je ďalším literárnym druhom. Realizuje sa v divadle. Dramatickým žánrom určeným najmä detskému príjemcovi je bábková hra, bábkové divadlo (<i>maňuškové, marionetové</i>). Pojmy bábkového divadla neučíme, iba zopakujeme (opakovanie z 3. ročníka ZŠ). Žiakov oboznámime s najznámejšími autormi divadelných hier a ich dielami pre deti a mládež.. Uviesť príklad divadelnej hry. Naučiť žiakov interpretovať divadelnú hru – dôraz	vecnej poézie. Žiak vie, že k umeleckej literatúre patrí poézia, próza a dráma. Pojem dráma žiak nemusí ovládať. Neskôr ho rozviníme pri pojme divadelná hra. Žiak vie recitovať jednu - dve básne z tvorby najznámejších slovenských alebo zahraničných básnikov. Dokáže predniesť kratšie prozaické dielo. Dôraz sa kladie na recitáciu, výrazové prostriedky v prednese. Žiak ovláda pojem divadelná hra. Vie svojimi slovami opísať, čo je divadelná hra, vie to povedať na základe osobnej skúsenosti. Môže povedať názvy divadelných hier, ktoré pozná. Pozná významných slovenských alebo zahraničných autorov divadelných hier. Vie divadelnú hru interpretovať v kolektíve žiakov. Talentovaní žiaci môžu vytvoriť samy kratšiu divadelnú hru so života detí. Vedia ju spoločne zahrať.	nadobúdajú lepšie čitateľské zručnosti. V prozaických dielach upevňovať čitateľské kompetencie zamerané najmä na čítanie s porozumením. Vyjadriť pocity, zážitky z prečítanej literatúry. Nadobudnúť zručnosti vo vyhľadávaní detskej literatúry – orientácia v knižnici. Talentovaní žiaci sa zúčastnia rôznych literárnych súťaží. Učiteľ pred tým môže zorganizovať súťaž (triedne kolo). Škola alebo trieda sa môže zúčastniť detského divadelného predstavenia. Výchovne využiť správanie žiakov v divadle. Využiť medzipredmetové vzťahy s výtvarnou výchovou, pracovným vyučovaním, zostrojiť si kostýmy k divadelnej hre. Zručnosti využiť pri prezentácii v rámci školskej slávnosti. Využiť kreativitu žiakov
Rozhlas Televízia Film - kino	Základné druhy médií. Zavedenie pojmov: rozhlas, televízia a film - kino. Vyzdvihnúť ich funkciu pre spoločnosť aj pre jednotlivca. Znaky, ktorými sa navzájom odlišujú. Pojmy nie sú pre žiaka úplne neznáme. Sú	Žiak pozná pojem rozhlas, televízia, film (médiá). Vie ich pomenovať a vie ich navzájom od seba odlíšiť. Pozná charakteristické znaky rozhlasu, televízie a filmu. Vie kde sídlia, pozná budovu slovenského rozhlasu,	Výchovné využitie vhodnosti televíznych a filmových predstavení. Ak má učiteľ možnosť urobí exkurziu do budovy SR,STV.

	integrované z predmetu <i>mediálna výchova</i>. Využiť poznatky z bežného života dieťaťa. Pojmy vyvodit' z reálneho prostredia žiaka. Ich využitie v každodennom živote. Výchovné využitie - vhodnosť a nevhodnosť programov pre deti a mládež. Ich vplyv na duševné zdravie dieťaťa. Niektoré programy (sfilmované príbehy, rozprávky alebo iné dramatické diela) vychádzajú prevažne z umeleckej literatúry, ktorú žiaci poznajú z čítania. Učivo je vhodné prepojiť aj s učivom o divadelnej hre, ktorá sa inscenuje nielen v divadle, ale i v televízii, rozhlase a filme.	slovenskej televízie (prípadne iných televízií) a filmu (kiná). Film v minulosti a dnes. Vie, že sa film v minulosti premietal v kinách. V súčasnosti na premietanie filmu slúži aj televízia, prípadne prehrávače DVD, videorekordéry. Žiak pozná niektoré literárne diela, rozprávky alebo iné literárne žánre, ktoré boli sfilmované. Žiak sa vie primerane správať v kine.	
Dialóg	Dialóg je súvislý rozhovor dvoch alebo viacerých osôb, ktoré sú v priamom a vzájomnom kontakte. Dialóg chápeme najmä v súvislosti s literárnym alebo dramatickým dielom. V súvislosti s dialógom sa vyskytuje prítomnosť pohybových prvkov, ktorými sa jazykový prejav dopĺňa, dokresľuje, obmieňa alebo celkom supluje. Napr. namiesto jazykových prostriedkov sa používajú prostriedky mimojazykové napr. gestikulácia, mimika.	Žiak vie pojem dialóg. Vie kedy vzniká a koľko osôb sa na ňom zúčastňuje. Vie ho identifikovať v texte a dokáže ho aj prakticky zrealizovať. Pri dialógu vie využívať gestikuláciu, mimiku.	Pri realizácii dialógu v rámci tvorivosti povzbudzujeme žiakov, aby sami dokázali skoncipovať dialóg, prípadne ho vedeli aj prakticky predniesť. Využívame kompetencie tvorivosti a ústnu prezentáciu.
Kapitola Strofa Rým	Členenie textu na menšie jednotky. Kapitola – pojem, charakteristické	Žiak ovláda pojmy z učebnice v súvislosti z textom. Vie v básni identifikovať rým,	Pri výučbe a klasifikácii pojmov využívať analytické zručnosti. Realizovať

	členenie najmä v knižkách. Ide o architektonickú jednotku, menšiu než diel (zväzok). Strofa je skupina veršov oddelená od ďalšej strofy. Rým zvuková zhoda slabík na konci veršov.	ovláda nielen pojem, ale aj definíciu. To isté platí aj o strofe a kapitole. Žiak vie prakticky rozlišovať v textoch strofy a kapitoly. Ide o pragmatickú stránku výučby. V učive o rýme podľa zakončenia rozozná 3 druhy rýmov: združený aabb, abab, abba. Vie ich prakticky v básni vyhľadať	analýzu textu, vyhľadať kapitoly, strofy a rýmy.
Bájka	Pojem: bájka. Ide o vymyslený príbeh s výchovným zameraním, v ktorom vystupujú zvieratá alebo neživé predmety, ktoré konajú a hovoria ako ľudské bytosti. Z bájky vždy vyplýva ponaučenie. Najznámejším bájkarom a zakladateľom bájky bol Ezop. V našej literatúre J. Záborský.	Žiak ovláda pojem <i>bájka</i> . Pozná text, ktorý je bájkou a vie ho odlíšiť od iných textov umeleckej literatúry. Po prečítaní bájky vie povedať ponaučenie, ktoré obsahuje. Pozná meno Ezopa ako najznámejšieho autora bájok a tiež pozná meno J. Záborského – nášho významného bájkara.	Žiaci pracujú s textami bájok nielen v súvislosti s ich čítaním a interpretáciou, ale snažia sa napríklad aj o ich vyjadrenie prostredníctvom výtvarného prejavu. Využiť medzipredmetové vzťahy výtvarnej výchovy a IKT.
Komiks	Naučiť žiakov pojem komiks. Je to sekvenčne usporiadaná postupnosť obrázkov alebo graficky spracovaný (kreslený) príbeh. Má svoj dej a na čitateľa pôsobí esteticky. Text môže byť umiestnený alebo v bublinách uprostred textu alebo na okrajovej časti obrázka. Obrázky sú často doplnené zvukomalebnými výrazmi.	Žiak ovláda pojem komiks. Vie ho odlíšiť od iného druhu detskej literatúry. Vie prečítať dej komiksu. Pozná postupnosť deja. Vie, ktoré obrázky sú pred nejakou udalosťou, a ktoré nasledujú za ňou. Vie usporiadať obrázky podľa sledu deja. Vie sám alebo za pomoci spolužiakov nakresliť krátky komiks a napísať k nemu text.	Využiť medzipredmetové vzťahy s výtvarnou výchovou, IKT. Komiks môžu žiaci vytvárať aj na hodinách IKT, na počítači. Je potrebné pozornosť zamerať najmä na dejovú a literárnu stránku komiksu, najmä na postupnosť deja (udalosti) vyjadrenej v komikse. Využiť tvorivé písanie.

PREDMET: Slovenský jazyk pre 4.ročník ZŠ (komunikačná zložka - sloh)	Ročník: štvrtý ZŠ časová dotácia: 1 hodina týždenne		
Pojmy	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Komunikačné kompetencie
Umelecký a vecný text Kľúčové slová	Poukázat' na základné rozdiely medzi umeleckým a vecným textom. Najviac používané kľúčové slová v umeleckom a vecnom texte. Ich vyhľadávanie v texte. Reprodukcia podľa osnovy.	Žiak po prezentácii jednotlivých druhov textu vie každý pomenovať správnym pojmom. Pozná kľúčové slová a následne ich vie použiť v umeleckom alebo vo vecnom texte. Spätne ich vie v texte vyhľadať. Vie k textu vytvoriť osnovu. Ovláda pojem reprodukcia a vie ju prakticky zrealizovať. Žiak vie postrehnúť vecné chyby v počúvanom texte a vie ich opraviť.	Na motiváciu používať umelecké texty s CD nahrávkami alebo iné mediálne zdroje. Prezentovať oba druhy textov. V komunikačných prejavoch žiakov dbať na umelecký prednes. Zachytiť kľúčové údaje z písomného textu (formou poznámok). Podporovať tvorivosť na primeranej úrovni. Možno využiť tvorivé písanie.
Diskusia Názor	Pojem diskusia a názor. Diskutovať so žiakmi na rôzne témy (najlepšie také, ktoré sú z blízkeho okolia žiaka, zamerané na bežný život). Učiteľ môže umelo vytvoriť konfliktnú situáciu a následne vyzvať žiakov na prejavenie vlastného názoru k danej situácii. Situácia môže byť reálna alebo vymyslená.	Žiak vie diskutovať na určitú tému vybrať učiteľom/žiakom. Ovláda pojem diskusia. Dôraz kladie najmä na riešenie konfliktnej situácie. Žiak vie vyriešiť primeranú konfliktnú situáciu. Pozná niektoré stratégie riešenia konfliktu. Vie sa napr. „pohádať“ so spolužiakom o nejakom probléme (primeraným spôsobom a primeranými jazykovými prostriedkami).	V ústnom prejave využívať verbálne i neverbálne prostriedky. V komunikačných situáciách používať niektoré stratégie na riešenie konfliktu. Napr. naučiť žiakov „hádať sa“ .
Opis osoby, ústne, písomne	Opis - neučíme definíciu slohového útvaru. Žiaci sa s opisom ako slohovým útvarom stretli už v 3.	Žiak vie charakterizovať opis osoby. Vie ústne opísať vonkajšie črty	V písomnom prejave využívať metódy tvorivého písania.

	ročníku. Vychádzame z vedomostí, ktoré o opise žiaci majú. Zamerať sa na opis osoby, ústne aj písomne. Všímať si charakteristické črty a vlastnosti osoby.	osoby napr. spolužiaka, rodiča, súrodenca, kamaráta. Pozná základné charakterové vlastnosti, povahové črty opisovanej osoby. Veľmi stručne vie danú osobu opísať aj písomne.	
Cielený rozhovor - Interview	Oboznámiť žiakov s cieľným rozhovorom – interview. Ide o nový pojem, s ktorým sa niektorí žiaci ešte nestretli. Tvorba otázok a odpovedí. Cvičenie vzájomnej komunikácie.	Žiak pozná definíciu cieľného rozhovoru. Pozná jeho cudzí názov – interview. Vie skoncipovať jednoduché otázky a odpovede. Napr. so spolužiakom zrealizuje krátke interview o aktuálnej udalosti.	Využívať kreativitu žiakov. Pripraviť otázky na interview s nejakou známou osobnosťou napr. spisovateľom pre deti a mládež, alebo známym športovcom, lekárom a pod.
Reprodukcia Reprodukcia rozprávania, časová postupnosť	Naučiť žiakov pojem reprodukcia textu. Naučiť žiakov reprodukovať nejakú udalosť zo svojho života, alebo života iných ľudí napr. príbuzných, kamarátov a pod. Naučiť žiakov reprodukovať rozprávanie. Dodržať časovú postupnosť deja.	Žiak ovláda pojem reprodukcia rozprávania. Vie ju konkrétne zrealizovať v ústnom podaní. Dodržiava časovú postupnosť- veci, ktoré sa udiali na začiatku, stručný popis udalosti, ukončenie – záver.	
Koncept	Náčrt alebo koncept. Definícia. Vysvetliť na príklade. Realizácia konceptu v praxi.	Žiak ovláda definíciu konceptu/náčrtu. Vie vytvoriť náčrt slohového útvaru (teraz neviem akého slohového útvaru sa bude koncept presne týkať).	
Plagát	Pojem <i>plagát</i> . Všímnúť si udalosť spoločenského alebo kultúrneho diania, ktorá sa má stať v najbližšom čase. Vytvoriť o nej plagát. Sústrediť sa na text. Všímnúť si prvky, ktoré musí	Žiak vie zdefinovať pojem plagát. Vie na aké účely sa používa. Vie vytvoriť jednoduchý plagát k nejakej aktuálnej udalosti. Žiak realizuje plagát najprv v skupine, potom sám.	Využiť medzipredmetové vzťahy iných predmetov: napr. IKT, výtvarná výchova, mediálna výchova. Využiť kreativitu žiakov.

	plagát obsahovať. Pokús o vytvorenie plagátu v skupine spolužiakov.		
--	--	--	--

Metódy a formy práce – stratégia vyučovania

Motivačné metódy:

- **motivačné rozprávanie** (citové približovanie obsahu učenia),
- **motivačný rozhovor** (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov),
- **motivačný problém** (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému),
- **motivačnú demonštráciu** (vzbudenie záujmu pomocou ukážky),
- **brainstorming (burza nápadov).**

Expozičné metódy :

- **rozprávanie** (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie),
- **vysvetľovanie** (logické systematické sprostredkovanie učiva),
- **rozhovor** (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí),
- **beseda,**
- **demonštračná metóda** (demonštrácia obrazov),
- **pozorovanie,**
- **manipulácia s predmetmi** (praktické činnosti, didaktická hra).

Aktivizujúce metódy:

- **diskusia** (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodňovaní za účelom riešenia daného problému),
- **situačná metóda** (riešenie problémového prípadu reálnej situácie),
- **inscenačná metóda** (sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie),
- **didaktické hry** (seberealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti),
- **kooperatívne vyučovanie** (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny).

Problémové metódy:

- **heuristický rozhovor**,
- **projektová metóda** (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém,),
- **prácu s knihou a textom** (čítanie s porozumením, spracovanie textových informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií),
- **samostatné učenie prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky a experimentovanie** (samostatné hľadanie, skúšanie, objavovanie).

Fixačné metódy:

- **metódy opakovania a precvičovania**, (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry, domáce úlohy).

Nové metódy a formy:

Tvorivé písanie, Metóda kladenia otázok, Pojmová mapa.

Hodnotenie vyučovacieho predmetu

Pri hodnotení sa bude posudzovať to, čo žiaci ovládajú, nie čo sa im nedarí. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa odporúčajú postupy na zabezpečenie korektného a objektívneho hodnotenia:

1. Verbálnou formou

Pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.

2. Písomnou formou

Je vhodné kontrolovať a hodnotiť osvojenie základných poznatkov prostredníctvom:

testu – na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém v časovom limite 40 min v rozsahu 8 – 12 otázok zostavených podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu. Optimálne hodnotenie je na základe percentuálnej úspešnosti podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.

písomnou previerkou – na konci klasifikačného obdobia a to za: 1. štvrt'rok – vstupná previerka, 1. polrok- polročná previerka, 2. polrok – výstupná previerka v rozsahu 10 otázok zostavených podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu. Optimálne

hodnotenie je na základe percentuálnej úspešnosti podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.

praktickými aktivitami – je vhodné slovné hodnotenie praktických zručností – tvorba kníh, leporelá.

orientáciou v texte a to zadaním – vyhľadávaním 10 pojmov na základe pokynov učiteľa.

preverovať úroveň samostatnej práce žiakov – a schopností práce s textom formou hodnotenia správ zo samostatných pozorovaní podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.

úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, grafických prejavov a komunikatívnych zručností – je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.

Hlavným kritériom hodnotenia žiaka bude:

- individuálne zlepšenie vo vedomostiach, kognitívnych a psychomotorických schopnostiach, v snahe o lepšie výkony,
- aktivity a tvorivosti pri riešení zadaných úloh,
- systematická príprava na vyučovanie.

Hodnotenie vymedzíme na tieto okruhy :

- Rozvoj praktických schopností a zručností .
- Osvojenie si vedomosti.
- Osobnosť žiaka (s upriamením sa aj na to, s akými podmienkami vstupuje do učebnej činnosti).

Hodnotenie žiakov sa uskutoční klasifikáciou v rozsahu päťstupňovej klasifikačnej stupnice známami 1 až 5.

Učebné zdroje: Učebnica slovenský jazyk pre 4.ročník
 Pracovný zošit
 Metodická príručka k slovenskému jazyku
 Čítanka pre 4.ročník
 Pracovný zošit k čítanke
 Učebné osnovy a vzdelávacie štandardy
 Pravopisný slovník

Pomôcky:	Magnetická tabuľa
	IKT
	CD programy
	Detské časopisy, knihy z knižnice, kalendáre, mimočítanková literatúra

Požadovaný školský výstup žiaka z predmetu Slovenský jazyk a literatúra v 4. ročníku

a) optimálny

- Žiak ovláda tlačenú a písanú podobu abecedy.
- Vie zoradiť slová v abecednom poradí.
- Vie správne pomenovať všetky písmená.
- V slovníku vie vyhľadať slovo podľa abecedy.
- Žiak vie rozoznať obojaké spoluhlásky.
- Vie ich vymenovať.
- Vie, že po obojakých spoluhláskach píšeme alebo i, í alebo y, ý.
- Žiak vie zadefinovať vybrané slová.
- Vie povedať aké i, í alebo ý, ý píšeme vo vybraných slovách.
- Naučí sa rozoznávať vybrané slová a príbuzné slová.
- Žiak si postupne osvojuje pravopis vybraných slov.
- Vie správne uplatniť pravopis v príbuzných slovách.
- Žiak vie zadefinovať podstatné mená.
- Vie sa na ne opýtať správnou otázkou.
- Vie ich nájsť v cvičeniach, v jednoduchých textoch.
- Vie rozlíšiť všeobecné a vlastné podstatné mená.
- Vie uplatniť správny pravopis vo vlastných podstatných menách - osôb, zvierat, miest a obcí, vrchov, riek, potokov, štátov, svetadielov...
- Žiak pozná funkciu sloves v texte.
- Žiak vie zadefinovať prídavné mená.
- Vie vyhľadať prídavné mená (akostné) z cvičení, z textu.
- Žiak ovláda krátku definíciu zámen.
- Vie vymenovať bežne používané zámená v praxi.
- Vie ich vyhľadať v cvičeniach alebo v texte.

- Vie ich používať pri komunikácii s inými osobami.
- Žiak pozná a vie povedať jednoduchú definíciu čísloviek.
- Žiak vie vyhľadať základné, radové alebo iné číslovky, ktoré pozná alebo sa s nimi stretol v praxi v cvičeniach, v textoch.
- Žiak vie v bežnej komunikácii používať slovný druh – číslovky.
- Vie správne napísať číslovky do 1000.
- Žiak ovláda neohybné slovné druhy – príslovky, predložky, spojky, častice, citoslovčia.
- Vie ich identifikovať v texte a prakticky použiť vo vete.
- Žiak vie rozdeliť slová na predponu a slovotvorný základ.
- Vie tvoriť nové slová prostredníctvom rôznych predpôn.
- Vie vymenovať knihy pre deti a mládež, ktoré pozná z domu alebo knižnice.
- Pozná niektorých významných detských autorov.
- Vie porozprávať krátky dej z prečítanej knihy alebo vie povedať jej obsah.
- Žiak vie rozoznať poéziu od prózy.
- Vie v literárnom texte identifikovať verš.
- V prozaickom útvare rozozná odseky.
- Pozná pranostiku. Svojimi slovami ju vie charakterizovať.
- Vie vyhľadať pranostiku a niektoré najznámejšie si aj zapamätá a vie ich povedať.
- Ovláda pojem ľudová rozprávka.
- Žiak ovláda pojem prirovnanie.
- V texte vie vyhľadať prirovnanie.
- Pozná rozdiel medzi ľudovou a autorskou rozprávkou.
- Pozná členenie textu rozprávky a vie pomenovať jej výchovný cieľ.
- Pozná hlavnú a vedľajšie postavy rozprávky.
- Žiak ovláda pojem príslovie a porekadlo.
- Vie vyhľadať príslovia a porekadlá v čítanke.
- Šikovnejší žiaci môžu priniesť krátke útvary ľudovej slovesnosti aj z domu, prípadne z knižnice.
- Žiak vie povedať výchovný cieľ príslovia.
- Žiak ovláda pojem povesť.
- Vie v povesti určiť hlavnú myšlienku.
- Žiak rozozná časti listu.

- Vie písomne zoštylizovať jednoduchý list.
- Ovláda pravopis oslovenia.
- Vie sa podpísať svojim menom, prípadne priezviskom.
- Žiak vie porozprávať udalosť alebo zážitok podľa osnovy.
- Pri rozprávaní dodržať časovú postupnosť.
- Žiak vie napísať jednoduchý oznam prostredníctvom SMS správy, e-mailom alebo klasicky prostredníctvom korešpondenčného lístka.
- Vie správu sformulovať tak, aby obsahovala základné informácie.
- Žiak vie vyhľadať inzerát v časopise, v novinách alebo v reklamných tlačovinách.
- Vie sformulovať krátky inzerát - písomne.
- Žiak vie vlastnými slovami charakterizovať pojem reklama.
- Vie rozlíšiť druhy reklamy.
- Vie sformulovať krátky reklamný text.
- Žiak vie opísať prvky, z ktorých sa predmet skladá.
- Vie napísať funkciu predmetu, prípadne jeho praktické využitie.
- Opis vie zostaviť podľa odsekov.
- Vie opísať detskú ilustráciu, prípadne umeleckú ilustráciu namaľovanú k nejakému konkrétnemu literárnemu textu (napr. z čítanky, z obľúbenej knihy).
- Žiak sa vie predstaviť prostredníctvom vizitky.
- Vie si sám vizitku vyrobiť podľa predlohy alebo vlastnej fantázie.
- Žiak pozná definíciu cieleného rozhovoru. Pozná jeho cudzí názov – interview.
- Žiak ovláda pojem reprodukcia rozprávania. Vie ju konkrétne zrealizovať v ústnom podaní.
- Žiak vie zdefinovať pojem plagát. Vie na aké účely sa používa.

b) minimálny

- robí časté chyby vo výslovnosti, zamieňa hlásky,
- značné nedostatky v plynulosti čítania,
- veľké, časté chyby v intonácii,
- slabá rýchlosť čítania,
- tiché čítanie bez porozumenia,
- nerozumie obsahu čítaného,
- reprodukuje len za pomoci učiteľa,
- napíše diktovaný text aj s chybami,

- deliť slová na slabiky,
- vedieť deliť hlásky na samohlásky, spoluhlásky a dvojhlásky,
- poznať slová rovnakého a opačného významu,
- rozlíšiť oznamovacie , opytovacie a rozkazovacie vety,
- vedieť doplniť správnu hlásku alebo slabiku do slova,
- vedieť sa pozdraviť, poprosiť, nadviazať kontakt,
- krátkymi vetami porozprávať o obrázkoch,
- naučiť sa báseň naspamäť.

MATEMATIKA

(4. ročník ZŠ)

Matematika pre 1. stupeň ZŠ	4. ročník
Štátny vzdelávací program	3
Školský vzdelávací program	2
Spolu	5

Charakteristika učebného predmetu

Matematika na 1. stupni je po materinskom jazyku najviac časovo dotovaným učebným predmetom. Matematické vzdelávanie je založené na realistickom prístupe k získavaniu nových vedomostí a na využívaní manuálnych a intelektových činností pre rozvíjanie širokej škály žiackych schopností. Na rovnakom princípe sa pristupuje k aplikácii nových matematických vedomostí v reálnych situáciách.

Takýmto spôsobom nadobudnuté základné matematické vedomosti umožňujú žiakom získať matematickú gramotnosť novej kvality, ktorá by sa mala prelínať celým základným

matematickým vzdelaním a vytvárať predpoklady pre ďalšie úspešné štúdium matematiky a pre celoživotné vzdelávanie.

Učebný predmet matematika na 1. stupni ZŠ zahŕňa:

- elementárne matematické poznatky, zručnosti a činnosti s matematickými objektmi rozvíjajúce kompetencie potrebné v ďalšom živote (osobnom, občianskom, pracovnom a pod.),
- vytváraním presných učebných návykov rozvoj žiackych schopností, presného myslenia a formovania argumentácie v rôznych prostrediach, rozvoj algoritmického myslenia, súhrn veku primeraného matematického a informatického poznania, ktoré tvoria východisko k všeobecnému vzdelaniu kultúrneho človeka, informácie dokumentujúce potrebu matematiky a informatiky pre spoločnosť.

Vzdelávací obsah matematiky v 1.- 4. ročníku základnej školy je rozdelený na päť tematických okruhov, čo sa zachováva aj pre ostatné stupne vzdelávania, pričom na každom stupni explicitne nemusí byť zastúpený každý tematický okruh:

Čísla, premenná a počtové výkony s číslami,

Postupnosti, vzťahy, funkcie, tabuľky, diagramy,

Geometria a meranie ,

Kombinatorika, pravdepodobnosť, štatistika

Logika, dôvodenie, dôkazy

Učivo v tematickom okruhu **Čísla, premenná a počtové výkony s číslami** zastáva na 1. stupni ZŠ významné miesto pri vytváraní pojmu prirodzeného čísla, počtových výkonov s týmito číslami a pri príprave zavedenia písmena (premennej) vo význame čísla.

V ďalšom tematickom okruhu **Postupnosti, vzťahy, funkcie, tabuľky, diagramy**, žiaci majú v realite objavovať kvantitatívne a priestorové vzťahy a určité typy ich systematických zmien. Zoznamujú sa s veličinami a ich prvotnou reprezentáciou vo forme, tabuliek, grafov a diagramov. V jednoduchých prípadoch tieto aj graficky znázorňujú.

V tematickom okruhu **Geometria a meranie**, žiaci vytvárajú priestorové geometrické útvary podľa určitých pravidiel. Zoznamujú sa najznámejšími rovinnými útvarmi ako aj s ich rysovaním. Objasňujú základné vlastnosti geometrických útvarov. Učia sa porovnávať, odhadovať a merať dĺžku, zoznámia sa jednotlivými dĺžkovými mierami. Riešia primerané metrické úlohy z bežnej reality.

Ďalšou súčasťou matematického vzdelávania žiakov na 1. stupni ZŠ je **Kombinatorika, pravdepodobnosť a štatistika**. Tento tematický okruh na 1. stupni ZŠ sa objavuje len v podobe úloh. Žiaci takéto úlohy na 1. stupni ZŠ riešia manipulatívnu činnosťou s konkrétnymi objektmi, pričom vytvárajú rôzne skupiny predmetov podľa určitých pravidiel (usporiadavajú, rôzne zoskupujú). Pozorujú frekvenciu výskytu určitých javov, udalostí a zaznamenávajú ich.

Tematický okruh **Logika, dôvodenie, dôkazy** na 1. stupni ZŠ sa objavuje v len podobe úloh. Žiaci riešia úlohy v ktorých posudzujú z hľadiska pravdivosti a nepravdivosti primerané výroky z matematiky a zo životných situácií.

Ciele učebného predmetu

Cieľom učebného predmetu matematika na 1. stupni základnej školy je rozvoj tých schopností žiakov, pomocou ktorých sa pripravia na samostatné získavanie poznatkov. Na dosiahnutie tohto cieľa, majú získať také skúsenosti, ktoré vyústia do poznávacích metód zodpovedajúcich veku žiakov.

Vyučovanie matematiky má smerovať k tomu, aby sa realizovali najmä tieto cieľové zámery a všeobecné požiadavky na rozvoj žiackej osobnosti:

- Veku primerane presné použitie materinského a odborného jazyka a správna aplikácia postupne sa rozširujúcej matematickej symboliky, vhodné využívanie tabuliek, grafov a diagramov. Využívanie pochopených a osvojených pojmov, postupov a algoritmov ako prostriedkov pri riešení úloh.
- V súlade s osvojením matematického obsahu a prostredníctvom numerických výpočtov spamäti, písomne aj na kalkulačke, rozvíjať numerické zručnosti žiakov.
- Na základe skúseností a činností rozvíjanie orientácie žiakov v rovine a v priestore.
- Riešením úloh a problémov postupné budovanie vzťahu medzi matematikou a realitou. Na základe využitia indukčných metód získavania nových vedomostí, zručnosti a postojov rozvíjať matematické nazeranie, logické a kritické myslenie.

- Systematické vedenie žiakov k získavaniu skúseností s významom matematizácie reálnej situácie, tvorby matematických modelov a tým k poznaniu, že realita je zložitejšia ako jeho matematický model. Dostať sa bližšie k dennej praxi.
- Spolu s ostatnými učebnými predmetmi sa podieľať na primeranom rozvíjaní schopností žiakov používať prostriedky IKT (kalkulátory, počítače) k vyhľadávaniu, spracovaniu a uloženiu informácií.
- Viesť žiakov k získaniu a rozvíjaniu zručností súvisiacich s procesom učenia sa, k aktivite na vyučovaní a k racionálnemu a samostatnému učeniu sa, k zabezpečeniu relevantných zdrojov informácií a vytvoreniu si optimálnych podmienok na učenie sa.
- Systematickým, premysleným a diferencovaným riadením práce žiakov, podporiť a upevňovať kladné morálne a vôľové vlastností žiakov, ako je samostatnosť, rozhodnosť, vytrvalosť, húževnatosť, sebakritickosť, kritickosť, cieľavedomá sebvýchova a sebazdelávanie, dôvera vo vlastné schopnosti a možnosti, systematickosť pri riešení úloh v osobnom aj verejnom kontexte.
- Vytvorenie a rozvíjanie kladného vzťahu žiakov k spoločným európskym hodnotám, permanentné poznávanie kultúrnych a iných hodnôt vytvorených európskymi štátmi, medzi inými aj našim Slovenskom.

Vyučovanie matematiky na 1. stupni ZŠ má smerovať k tomu, aby sa pri vzdelávaní žiakov v jednotlivých tematických okruhoch realizovali najmä vyššie uvedené ciele, vyplývajúce z kľúčovej kompetencie pre matematiku a celkovú výchovu a vzdelávanie žiakov. Svojím obsahom a metódami práce prispieva k rozvoju tvorivých schopností, myšlienkových operácií, priestorovej predstavivosti, k vytrvalosti, pracovitosti, vôľových čŕt osobnosti žiaka a pod. Námetmi slovných úloh a motiváciou pri zavedení niektorých pojmov vyučovanie matematiky sa podieľa na prehľbovaní vlasteneckej, ekologickej, zdravotnej a mravnej výchovy.

Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj - Nepriamo sformulované úlohy

- Vytváranie tabuliek z údajov získaných žiakmi

Ochrana života a zdravia - Stavba telies z kociek na základe plánu (obrázka)

- Kreslenie plánu stavby z kociek

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti - Úlohy na propedeutiku kombinatoriky

- Zväčšovanie a zmenšovanie rovinných útvarov v štvorcovej sieti

Dopravná výchova - Odhad vzdialenosti

- Odhad dĺžky
- Rysovanie rovinných útvarov v štvorcovej sieti

Environmentálna výchova - Propedeutika zlomkov

- Tvorenie slovných úloh

Kľúčové kompetencie a požadovaný školský výstup žiaka z predmetu Matematika v 4. ročníku

Čísla, premenná a početové výkony s číslami

Kompetencie, ktoré má žiak získať:

- o pozná obsahovú aj formálnu stránku prirodzených čísel v obore do 1000 000 a vie ich využiť na opis a riešenie problémov z reálnej situácie,
- o vykonáva spamäti, písomne a na kalkulačke základné početové výkony a využíva komutatívnosť a asociatívnu sčítania a násobenia na racionalizáciu výpočtov, zaokrúhľuje čísla na desiatky, vykonáva odhady, kontroluje správnosť výsledkov početových výkonov,
- o rieši a tvorí numerické a kontextové úlohy na základe reality, obrázkovej situácie a udaní číselných hodnôt veličín, pri ktorých správne aplikuje osvojené poznatky o číslach a početových výkonoch. vytvára jednoduché postupnosti z predmetov, z kresieb a čísel, rozoznáva a sám vytvára stúpajúcu a klesajúcu postupnosť čísel, objavuje pravidlo tvorby postupnosti a pokračuje v tvorení ďalších jej prvkov,
- o usporiada údaje patriace k sebe v tabuľke, na základe objavenia súvislostí medzi týmito údajmi,
- o interpretovaním, analýzou a modelovaním riešenia úloh a problémov rozvíja svoje schopnosti a kreativitu,
- o kontrolou správnosti riešenia úloh zisťuje účinnosť svojej práce.

Požadovaný školský výstup:

- prestáva mať „strach“ z čísel,
- smelšie kvantifikuje realitu okolo seba,
- sebavedome robí porovnávanie osôb, vecí a udalostí pomocou čísel,
- je spokojný s číselným vyjadrením výsledku, nakoľko v prípade potreby dokáže uskutočniť kontrolu správnosti výpočtu.
- pozoruje, hľadá a objavuje vzťahy medzi číslami a veličinami,
- vidí potrebu samostatnosti pri objavovaní a slovnom vyjadrení výsledkov zistenia,
- vidí potrebu postupného vytvárania primeraných názorov na vzťah matematiky a reality,
- má záujem na zdokonaľovaní svojho logického myslenia, na jeho neustálom rozširovaní a prehlbovaní (triedenie, použitie elementárnych algoritmov, atď.) o prvky kritického myslenia,
- je pozitívne motivovaný na vytváranie základov svojho osobnostného rozvoja.

Geometria a meranie**Kompetencie, ktoré má žiak získať:**

- o rozozná, pomenuje, vymodeluje a opíše jednotlivé základné priestorové geometrické tvary, nachádza v realite ich reprezentáciu,
- o pozná, vie opísať, pomenovať a narysovať základné rovinné útvary,
- o rozozná a modeluje jednoduché súmerné útvary v rovine,
- o pozná meracie prostriedky dĺžky a ich jednotky, vie ich samostatne používať aj pri praktických meraniach.

Požadovaný školský výstup:

- nie je ľahostajný k svojmu okoliu,
- dokáže sa sústrediť na objavovanie geometrických tvarov vo svojom okolí,
- snaží sa do primeraných praktických problémov vniesť geometriu,
- je naklonený v jednote používať meranie a výpočet,
- snaží sa o presnosť pri meraní a výpočtoch,
- vyvíja snahu o rozvoj vlastnej priestorovej predstavivosti.
-

Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie

Kompetencie, ktoré má žiak získať:

- o prostredníctvom hier a manipulatívnych činností získa skúsenosti s organizáciou konkrétnych súborov predmetov podľa zvoleného ľubovoľného a podľa vopred daného určitého kritéria,
- o v jednoduchých prípadoch z reality a v matematike rozlíši istý a nemožný jav,
- o zaznamenáva počet určitých udalostí, znázorní ich a zo získaných a znázornených udalostí robí jednoduché závery,
- o v jednoduchých prípadoch prisúdi výrokom zo svojho blízkeho okolia a z matematiky správnu pravdivostnú hodnotu, doplní neúplné vety tak, aby vznikli pravdivé (nepravdivé) tvrdenia.

Požadovaný školský výstup:

- rozlišuje a triedi svet okolo seba podľa pravdivosti a nepravdivosti javov
- nadobúda pocit potreby kvantifikácie javov svojho okolia
- uvedomuje si dôležitosť triedenia javov a vecí
- získa potrebu vedieť zdôvodniť pravdivosť alebo nepravdivosť výrokov, situácií (obrázkovej alebo situačnej).

Štruktúra kompetencií – spôsobilostí rozvíjaných vyučovaním predmetu:

a.) Kompetencie kognitívne – poznávacie (Učiť sa učiť)

• Kritické myslenie

- podobnosti a rozdiely predmetov, javov, osôb, atď.,
- odôvodňuje svoje názory, prejavuje postoje, vyslovuje jednoduché úsudky,
- hodnotí spontánne a samostatne vo svojom bezprostrednom okolí, čo sa mu páči/nepáči,
- čo je správne/nesprávne, čo je dobré/zlé na veciach, osobách, názoroch

• Tvorivé myslenie

- uplatňuje vlastné predstavy pri riešení problémov,
- nachádza neobvyklé odpovede alebo riešenia,
- objavuje a nachádza funkčnosť vecí, predstáv alebo myšlienok, uvedomuje si ich zmeny,

- objavuje algoritmus riešenia úloh pokusom a omylom alebo podľa zadávaných inštrukcií, odstraňuje prípadnú chybu,
- poznať svoj preferovaný učebný štýl, uplatňovať pri učení hĺbkový prístup,

b.) Kompetencie na riešenie problémov

- hľadá a objavuje súvislosti medzi jednotlivými informáciami, objavuje tie, ktoré sú nápomocné pri riešení problému,
- rieši samostatne alebo s pomocou učiteľa problémy v osobnej a spoločenskej rovine,
- rieši jednoduché problémové úlohy,
- uplatňuje v hre a rôznych situáciách matematické myslenie,
- tvorivo a kriticky rieši samostatne bežné problémy,

c.) Kompetencie komunikačné

- vyjadruje sa primerane situácii písomne i ústne, porozumie a interpretuje myšlienky, pocity a informácie v ústnej a písomnej podobe a zapája sa do komunikácie v rôznych vzdelávacích i pracovných situáciách,
- číta s porozumením,
- reprodukuje oznamy, texty,
- pozorne počúva, počúva aktívne a s porozumením myšlienky a informácie aj z rôznych médií,
- volí optimálnu formu komunikácie, vedie monológ, nadväzuje a vedie dialóg a rozhovor s deťmi i dospelými, volí primeraný, kreatívny spôsob komunikácie vzhľadom na situáciu,
- prezentuje informácie, komunikuje osvojené poznatky, optimálne prezentuje svoje postoje, hodnoty, pracovné postupy, predstavy, vysvetľuje a vyjadruje sa jasne, stručne a zrozumiteľne,
- vyjadruje a komunikuje svoje myšlienky, názory,

d.) Kompetencie interpersonálne (Učiť sa žiť s inými)

- žije a pracuje s inými, stanovuje si na základe poznania svojej osobnosti primerané ciele osobného rozvoja v oblasti záujmovej i pracovnej, stará sa o svoje zdravie, spolupracuje s ostatnými v skupine a prispieva k utváraniu vhodných medziľudských vzťahov
- plánuje, organizuje, hodnotí prácu tímu
- správa sa empaticky

- nenásilne rieši konflikty
- toleruje iných
- udržiava harmonické medziľudské vzťahy
- konštruktívne vyjednáva
- správa sa zodpovedne

e.) Kompetencie intrapersonálne

- sebauvedomenie- uvedomuje si vlastnú identitu, prejavuje v správaní vzťah k sebe a k iným, prejavuje v správaní vzťah k sebe a k iným, sebaovládanie
- sebamotivácia- odhaduje svoje možnosti a spôsobilosti, správa sa sebaisto v rôznych situáciách, uvedomuje si dôsledky svojho správania vzhľadom na iné osoby,
- dokáže byť asertívnym a sám sa motivovať k spoločenskej angažovanosti, vie sa presadiť, má občiansku odvahu prejavovať svoj charakter, je iniciatívny, podnikavý, usilovný, vytrvalý, disciplinovaný, pozitívne myslíci ,
- osvojuje si základné postupy efektívnej spolupráce v skupine, uvedomuje si svoju zodpovednosť v tíme, dokáže tvorivo prispievať pri dosahovaní spoločných cieľov,
- angažovanosť- presadzuje sa s ohľadom na seba aj druhých, obhajuje seba aj iných, chorých, osoby so zdravotným znevýhodnením, slabých a bezbranných, zaujíma sa o dianie v rodine v škole i bezprostrednom okolí,

f.) Kompetencie pracovné

- iniciatívne mení myšlienky na skutky,
- prejavuje zvedavosť a spontánny záujem o spoznávanie nového,
- organizuje si čas, plánuje si ciele a identifikuje priority,
- je schopný získať údaje (informácie), triediť ich a systematizovať,
- dokáže si stanoviť ciele s ohľadom na svoje profesijné záujmy, kriticky hodnotiť svoje výsledky a aktívne pristupovať k uskutočneniu svojich cieľov,
- dokáže inovovať zaužívané postupy pri riešení úloh, plánovať a riadiť nové projekty so zámerom dosiahnuť ciele, a to nielen v rámci práce, ale aj v každodennom živote,

Obsah vzdelávania

Vyučovanie matematiky v 4. ročníku základnej školy nadväzuje na skúsenosti matematického charakteru, ktoré žiaci získali v predškolskom veku. Zovšeobecňovaním názorných predstáv a praktických skúseností žiakov, sa systematicky a s porozumením utvárajú a rozvíjajú ich matematické vedomosti, zručnosti a návyky vo všetkých hlavných častiach didaktického systému matematiky (aritmetika, algebra, geometria). Matematické vedomosti sa budujú v súlade s matematickou teóriou len do tej miery, do akej miery je to v súlade s vekovými a psychickými osobitosťami žiakov. Kľúčovým učivom je osvojenie pojmu prirodzeného čísla, početových výkonov s týmito číslami a vlastnosti početových výkonov, ktoré využívajú pri racionalizácii výpočtov. Žiaci sa naučia riešiť najjednoduchšie nerovnice, jednoduché a zložené slovné úlohy.

Z geometrie si názorne osvoja pojem geometrického útvaru. Naučia sa rysovať poznané geometrické útvary. Oboznámia sa s dĺžkou úsečky a naučia sa ju merať a zaokrúhľovať výsledok merania na vopred zvolenú jednotku dĺžky. Žiaci majú získať prvé zručnosti v rysovaní a inej geometrickej činnosti.

Obsah vyučovania matematiky je členený na základné a rozširujúce učivo už na úrovni učebných osnov. Počty hodín pre jednotlivé tematické celky sú len orientačné a nevyčerpajú plný počet vyučovacích hodín daného ročníka. Vo štvrtom ročníku ostáva rezerva 15 hodín. Tieto počty vyučovacích hodín vyučujúci môže využiť buď na posilnenie tematických celkov základného učiva, alebo môže využiť na preberanie odporúčaných tém rozširujúceho učiva, alebo učiva, ktoré po dohode s metodickým združením na škole, zaradí do svojho tematického plánu. Preberanie geometrických tém sa odporúča priebežne s ostatným učivom, počas celého školského roka. Základné spoje sčítania, odčítania, násobenia a delenia počítanie spamäti a písomne sa utvrdzuje a udržiava na vysokej úrovni formou denných cvičení, tzv. päťminútoviek.

Prehľad tematických celkov

Základné učivo

- I. Opakovanie a prehĺbenie učiva z 3. ročníka (20 h)
- II. Násobenie a delenie prirodzených čísel v obore do 10 000 (40 h)
- III. Numerácia v obore prirodzených čísel do a nad milión (25 h)
- IV. Počtové výkony s prirodzenými číslami (40 h)
- V. Geometria (25 h)

Odporúčané témy rozširujúceho učiva

1. Počtové výkony na kalkulačke.
2. Obsah trojuholníka, štvorca a obdĺžnika vo štvorcovej sieti.
3. Triedenie podľa dvoch vlastností (tvar, veľkosť).
4. Riešenie rovníc.
5. Riešenie slovných úloh na neprázdný prienik.
6. Znázornenie čísel na číselnej osi.

Ciele a obsah tematických celkov

I. Opakovanie a prehĺbenie učiva z 3. ročníka

1. Opakovanie numerácie v obore do 10 000. Rímske číslice.
2. Číselná os, porovnávanie čísel.
3. Zaokrúhľovanie čísel.
4. Násobenie 10, 100, 1000. Rozvoj čísla v desiatkovej sústave.
5. Názorné oboznamovanie sa so zlomkom a desatinným číslom.
6. Sčítanie a odčítanie v obore do 10 000.
7. Riešenie slovných úloh.

II. Násobenie a delenie prirodzených čísel v obore do 10 000

Ciele

- vedieť násobiť a deliť spamäti v obore do 100 mimo obor násobilky
- vedieť deliť so zvyškom v obore do 100
- vedieť násobiť a deliť jednoduché príklady spamäti v obore do 10 000
- poznať algoritmus písomného násobenia jednociferným a dvojciferným číslom vedieť ho pohotovo používať
- vedieť urobiť kontrolu správnosti násobenia a delenia
- vedieť v danom číselnom obore riešiť všetky jednoduché slovné úlohy na násobenie a delenie (včítane úloh na porovnanie podielom)
- vedieť riešiť v danom číselnom obore všetky prebrané typy zložených slovných úloh a nové typy $a + a \cdot b$, $a + a : b$
- vedieť prehľadne zapísať postup riešenia slovnej úlohy
- rozvíjať numerické zručnosti žiakov, presnosť a pohotovosť v počítaní
- prostredníctvom námetu slovných úloh rozvíjať kladný vzťah žiakov k humánnym hodnotám, k prírode, k upevneniu vlastného zdravia, atď.

Obsah

1. Násobenie a delenie spamäti mimo obor násobilky v obore do 100.
2. Delenie so zvyškom v obore do 100.
3. Násobenie a delenie písomne a spamäti v obore do 10 000.
4. Riešenie slovných úloh na násobenie a delenie.

Odporúčané rozširujúce učivo:

1. Násobenie a delenie na kalkulačke.
2. Triedenie podľa dvoch vlastností.

III. Numerácia v obore prirodzených čísel

Ciele

- vedieť čítať a písať viacciferné čísla
- získať predstavu o veľkých číslach a vedieť sa medzi nimi orientovať
- vedieť počítať po desaťtisícoch, tisícoch, stovkách, atď.
- vedieť porovnať dve prirodzené čísla
- vedieť zaokrúhliť prirodzené číslo
- riešiť nerovnice typu $n > a$ alebo $n < b$ v jednoduchých prípadoch s udaním všetkých riešení

Obsah

1. Vytváranie pojmu čísla do a nad milión.
2. Porovnávanie prirodzených čísel.
3. Riešenie nerovníc.
4. Zaokrúhľovanie čísel.

Odporúčané rozširujúce učivo

1. Znázornenie čísel na číselnej osi.
2. Riešenie nerovníc typu $624 < n < 695$.

IV. Počtové výkony s prirodzenými číslami

Ciele

- vedieť pohotovo počítať spamäti príklady sčítania a odčítania s násobkami desiatich, stá, tisíca, atď.
- poznať algoritmus písomného sčítania a odčítania a vedieť ho pohotovo využívať pri výpočtoch
- poznať a vedieť využívať spôsoby kontroly správnosti výpočtu súčtu alebo rozdielu
- poznať a vedieť využívať vlastnosti sčítania
- zapamätať a vedieť aktívne používať názvy: súčet, sčítanec, rozdiel, menšenec, menšiteľ
- vedieť riešiť všetky typy jednoduchých a prebraných zložených slovných úloh včítane úlohy typu $a \cdot b + c \cdot d$
- vedieť pohotovo vypočítať spamäti primerané príklady na násobenie a delenie
- poznať algoritmus písomného násobenia s jedno- dvoj a trojciferným násobiteľom a vedieť ho pohotovo využívať
- poznať algoritmus písomného delenia s jednociferným číslom a vedieť ho pohotovo využívať
- poznať algoritmus písomného delenia so zvyškom a vedieť ho pohotovo využívať
- vedieť vykonať kontrolu správnosti násobenia a delenia
- zapamätať a vedieť aktívne používať názvy súčin, činiteľ, podiel, delenec, deliteľ, neúplný podiel, zvyšok
- riešiť jednoduché a zložené slovné úlohy na násobenie a delenie
- chápať matematiku ako zdroj prostriedkov na riešenie praktických úloh
- rozvíjať záujem o matematiku, schopnosti a myslenie žiakov.

Obsah

1. Sčítanie a odčítanie v obore prirodzených čísel.
2. Násobenie a delenie. Delenie so zvyškom.
3. Riešenie slovných úloh.

Odporúčané rozširujúce učivo

1. Počtové výkony na kalkulačke.
2. Riešenie rovníc.
3. Približné počítanie so zaokrúhľovanými číslami.
4. Nepriamo sformulované úlohy.

V. Geometria

Ciele

- vedieť rysovať kolmicu k danej priamke v danom bode pomocou trojuholníka s ryskou, poznať pravý uhol
- vedieť vypočítať súčet a rozdiel dĺžok úsečiek
- vedieť vypočítať násobok dĺžky úsečky
- vedieť vypočítať obvod trojuholníka, obdĺžnika a štvorca
- získať zručnosti v rysovaní a v meraní

Obsah

1. Rysovanie kolmíc. Pravý uhol.
2. Súčet a rozdiel dĺžok úsečiek.
3. Násobok dĺžky úsečky.
4. Obvod trojuholníka, obdĺžnika a štvorca.

Odporúčané rozširujúce učivo

1. Obsah trojuholníka, štvorca a obdĺžnika vo štvorcovej sieti.
2. Rysovanie štvorca a obdĺžnika pomocou trojuholníka s ryskou.

Vyučovanie matematiky v 4. ročníku základnej školy nadväzuje na skúsenosti z predchádzajúcich ročníkov. Utvárajú a rozvíjajú ich matematické vedomosti, zručnosti a návyky vo všetkých hlavných častiach didaktického systému matematiky (aritmetika, algebra, geometria). Matematické vedomosti sa budujú v súlade s matematickou teóriou len do tej miery, do akej miery je to v súlade s vekovými a psychickými osobitosťami žiakov. Kľúčovým učivom je osvojenie pojmu prirodzeného čísla, početných výkonov s týmito číslami a vlastnosti početných výkonov, ktoré využívajú pri racionalizácii výpočtov. Naučia sa riešiť najjednoduchšie nerovnice, jednoduché a zložené slovné úlohy.

Z geometrie si žiaci názorne osvoja pojem geometrického útvaru. Naučia sa rysovať poznané geometrické útvary. Oboznámia sa s dĺžkou úsečky a naučia sa ju merať a zaokrúhľovať výsledok merania na vopred zvolenú jednotku dĺžky.

Obsah vyučovania matematiky je členený na základné a rozširujúce učivo už na úrovni učebných osnov. Základné učivo má byť povinne preberané najneskoršie v ročníku, v ktorom je osnovami stanovené. Počty hodín pre jednotlivé tematické celky sú len orientačné a nevyčerpávajú plný počet vyučovacích hodín daného ročníka. V štvrtom ročníku ostáva rezerva 15 hodín.

Tieto počty vyučovacích hodín vyučujúci môže využiť buď na posilnenie tematických celkov základného učiva, alebo môže využiť na preberanie odporúčaných tém rozširujúceho učiva, alebo učiva, ktoré po dohode s metodickým združením na škole, zaradí do svojho tematického plánu.

Preberanie geometrických tém sa odporúča priebežne s ostatným učivom, počas celého školského roka. Základné spoje sčítania, odčítania, násobenia a delenia počítanie spamäti a písomne sa utvrdzuje a udržuje na vysokej úrovni formou denných cvičení, tzv. päťminútoviek.

Hodnotenie vyučovacieho predmetu

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, aké sú jeho pokroky. Súčasťou nášho hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Pri hodnotení sa bude posudzovať to, čo žiaci ovládajú, nie čo sa im nedarí. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa odporúčajú postupy na zabezpečenie korektného a objektívneho hodnotenia:

1. **Verbálnou formou** kontroly úrovne osvojenia poznatkov je vhodné uprednostňovať *prezentovanie poznatkov* žiakmi na základe riešenia úloh pri tabuli. Pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.
2. **Písomnou formou** je vhodné kontrolovať a hodnotiť osvojenie základných poznatkov prostredníctvom:

priebežné písomné práce priebežná kontrola vedomostí prostredníctvom krátkych písomných prác podľa zváženia vyučujúceho a zloženia triedy .

testu na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém v časovom limite 10 – 20 minút podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu. Optimálne hodnotenie je na základe percentuálnej úspešnosti podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.

písomnou previerkou na konci klasifikačného obdobia a to za: 1. – 4. štvrťrok – písomná práca
v časovom limite 45 minút podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu. Optimálne hodnotenie je na základe percentuálnej úspešnosti podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.

3. **Praktickými aktivitami** je vhodné *slovné hodnotenie praktických zručností* (napr. riešenie konštrukčných úloh, vrátane správnosti náčrtov a schém podľa potreby) s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je *slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka*.
4. Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, grafických prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.

Hlavným kritériom hodnotenia žiaka bude :

individuálne zlepšenie :

- vo vedomostiach, kognitívnych a psychomotorických schopnostiach, v snahe o lepšie výkony,
- aktivity a tvorivosti pri riešení zadaných úloh,
- systematická príprava na vyučovanie,

Hodnotenie vymedzíme na tieto okruhy :

- Rozvoj praktických schopností a zručností .
- Osvojenie si vedomostí.
- Osobnosť žiaka (s upriamením sa aj na to, s akými podmienkami vstupuje do učebnej činnosti).

Hodnotenie žiakov sa uskutoční klasifikáciou v rozsahu
päťstupňovej klasifikačnej stupnice známkami 1 až 5.

Pri hodnotení a klasifikácii výsledkov žiakov budeme postupovať podľa metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu.

PRÍRODOVEDA

(4. ročník ZŠ)

Prírodoveda	4. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Charakteristika predmetu

Predmet Prírodoveda predstavuje úvod do systematizácie a objektivizácie spontánne nadobudnutých prírodovedných poznatkov dieťaťa. Predmet integruje viaceré prírodovedné oblasti ako je biológia, fyzika, chémia a zdravotná veda. Oblasť sú integrované predovšetkým preto, lebo cieľom predmetu nie je rozvíjanie obsahu samostatných vedných disciplín, ale postupné oboznamovanie sa s prírodnými javmi a zákonitosťami tak, aby sa u dieťaťa zároveň s prírodovedným poznaním rozvíjala aj procesná stránka samotného poznávacieho procesu.

Vyučovanie je postavené na pozorovacích a výskumných aktivitách, ktorých cieľom je riešenie čiastkových problémov, pričom východiskom k stanovovaniu vyučovacích problémov sú aktuálne detské vedomosti, ich minulé skúsenosti a úroveň ich kognitívnych schopností. Samotné edukačné činnosti sú zamerané na iniciáciu skúmania javov a udalostí, ktoré sú spojené s bezprostredným životným prostredím dieťaťa a s dieťaťom samým. Prostredníctvom experimentálne zameraného vyučovania si deti rozvíjajú pozitívny vzťah k prírode, ale aj k samotnej vede.

Prírodoveda učí žiakov vnímať prírodu, jej krásy, zmeny v priebehu roka. Počas vyučovania žiaci sledujú prírodu, pozorujú javy v prírode, snažia sa vysvetľovať a hľadať odpovede na otázky týkajúce sa ročných období, rastlín a stromov v okolí školy, pozorovania

oblohy, ochrany životného prostredia. Súčasťou prírodovedy je aj človek, starostlivosť o zdravie, bezpečnosť a zdravý spôsob života.

Ciele predmetu

Hlavným cieľom predmetu je rozvíjať poznanie dieťaťa v oblasti spoznávania prírodného prostredia a javov s ním súvisiacich tak, aby bolo samostatne schopné orientovať sa v informáciách a vedieť ich spracovávať objektívne do takej miery, do akej mu to povoľuje jeho kognitívna úroveň.

Cieľ je možné bližšie špecifikovať; prírodoveda má deti viesť k:

- o spoznávaní životného prostredia, k pozorovaniu zmien, ktoré sa v ňom dejú, k vnímaniu pozorovaných javov ako častí komplexného celku prírody.
- o rozvoju schopnosti získavať informácie o prírode pozorovaním, skúmaním a hľadaním v rôznych informačných zdrojoch.
- o rozvoju schopnosti pozorovať s porozumením prostredníctvom využívania všetkých zmyslov a jednoduchých nástrojov, interpretovať získané informácie objektívne.
- o opisovaní, porovnávaní a klasifikácii informácií získaných pozorovaním.
- o rozvoju schopnosti realizovať jednoduché prírodovedné experimenty.
- o nazeraní na problémy a ich riešenia z rôznych uhlov pohľadu.
- o tvorbe a modifikácii pojmov a predstáv, ktoré opisujú a vysvetľujú základné prírodné javy a existencie.
- o uvedomení si potreby prírodu chrániť a k aktívnemu zapojeniu sa do efektívnejšieho využívania látok, ktoré príroda ľuďom poskytuje.
- o poznaní fungovania ľudského tela, k rešpektovaniu vlastného zdravia a k jeho aktívnej ochrane prostredníctvom zdravého životného štýlu

Parciálne ciele predmetu

Jedným z parciálnych cieľov predmetu je efektívny a postupný **rozvoj myslenia** dieťaťa. Dieťa, ktoré ešte nie je schopné abstraktne myslieť a jeho logické myslenie je zatiaľ nasmerované na konkrétnu realitu (empíriu) je systematicky vedené tak, aby získalo čo najviac

empirického materiálu o všeobecných prírodných javoch a aby sa na týchto konkrétnych javoch postupne učilo základným logickým operáciám.

Štvrtý ročník je v Prírodovede zameraný obsahovo a činnostne tak, aby bolo možné dosiahnuť rozvoj kognitívnych schopností, ktoré sú uvedené v zátvorkách. Rozvoj kognitívnych schopností dieťaťa je prvoradým cieľom, s ktorým sa neoddeliteľne spája **rozvoj poznatkového systému** dieťaťa v oblasti prírodných vied. Deti sú vedené vo vzdelávacom procese tak, aby

- si správne naplnili a vzájomne poprepájali základné prírodovedné pojmy, ktoré charakterizujú bežne pozorované skutočnosti pochopiteľné v ich veku (s čím neskôr súvisí schopnosť flexibilnejšieho používania pojmov)
- si osvojili vybrané vedecké pojmy, na ktorých je možné rozvíjať prírodovedné schopnosti (s čím neskôr súvisí schopnosť abstrakcie) – napríklad čo je to magnetizmus, svetlo, zvuk, farba,
- si osvojili základy vedeckej terminológie a vedeli ju odlíšiť od bežnej, nevedeckej komunikácie (s čím neskôr súvisí chápanie vedeckej systematiky), napríklad názvy rôznych druhov rastlín a živočíchov,
- si osvojili vedomosti o vzťahoch živej a neživej prírody (s čím neskôr súvisí chápanie ekologických a environmentálnych problémov), napríklad potravinové reťazce, ekosystematické vzťahy,
- si zopakovali vlastnosti látok a veličín, opísali Slnko ako vesmírne teleso,
- vysvetlili význam vody a pôdy pre život na Zemi, vedeli opísať živočíchy a rastliny,
- vymenovať základné podmienky života ľudí, poznať globálne problémy ľudstva.

Spolu s rozvojom poznatkového systému a spôsobov jeho obohacovania a modifikácie súvisí aj **rozvoj špecifických postojov**, ktoré vedú dieťa k uvedomelejšiemu využívaniu svojich vedomostí. Učiteľ svojim správaním a najmä spôsobom myslenia vplýva na postoje dieťaťa. U dieťaťa sa tak v postojovej oblasti rozvíjajú nasledovné charakteristiky:

- dokáže vnímať spojitosť jeho prírodovedných poznatkov a vedy ako takej (prejaví sa najmä motiváciou k poznávaniu),
- chápe význam vedy pre každodenný život a objektívne posudzuje pozitívne a negatívne vplyvy vedy a jej produktov na prírodu a celkové životné prostredie (prejaví sa najmä dokonalejším chápaním vedeckej práce),
- citlivo pristupuje k živej prírode (prejaví sa najmä praktickým prístupom k živým organizmom),

- vie, že každá skutočnosť je vysvetliteľná (prejaví sa najmä ústupom fantázie a preferenciou logických princípov myslenia),
- dokáže meniť svoje predstavy o skutočnosti, ak je ovplyvňované logickou argumentáciou (prejaví sa najmä rozvážnosťou a zdravým úsudkom v diskusiách). Rozvoj poznatkového systému, rozvoj spôsobov nadobúdania a modifikácie poznatkov a rozvoj špecifických postojov majú v edukačnom pôsobení učiteľa vzájomne ekvivalentnú hodnotu a postavenie,
- nezískava len poznatky, ale postupne sa stáva prírodovedne gramotným.

Prierezové témy

Environmentálna výchova - prelína sa počas celého školského roka.

Mediálna výchova - v témach Človek, Živočíchy, Technika , technické objavy

Osobnostný a sociálny rozvoj, multikultúrna výchova - v téme Človek

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti - v každej téme počas roka primerané schopnostiam žiakov

Ochrana života a zdravia – Veci okolo nás, Technika, technické objavy, Živé organizmy

Využitie medzipredmetových vzťahov – podľa charakteru a povahy jednotlivých tematických celkov.

Prehľad výchovných a vzdelávacích stratégií

sociálne komunikačné kompetencie

- dokáže určitý čas sústredene načúvať, náležite reagovať, používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor
- identifikuje a správne používa základné pojmy
- dokáže objektívne opísať, vysvetliť alebo zdôvodniť základné znaky biologických objektov a procesov, podstatu procesov a vzťahov
- vecne správne sa vyjadruje verbálne, písomne a graficky k danej učebnej téme
- dokáže spracovať a prezentovať jednoduchý projekt so zameraním na ciele metódy, výsledky a ich využitie

kompetencia učiť sa učiť sa

- získava schopnosť sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov
- na základe poskytovaných možností uplatňuje základy rôznych techník učenia sa a efektívne si osvojuje poznatky a študijné návyky

- vyberá a hodnotí získané informácie, spracováva ich a využíva vo svojom učení a v iných činnostiach
- dokáže pracovať samostatne s učebnicami, pracovnými zošitmi a pomôckami

spôsobilosť v oblasti informačných a komunikačných technológií

- prejavuje radosť zo samostatne získaných informácií
- vie využiť informačné a komunikačné zdroje, vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie z rôznych zdrojov
- prejavuje aktivitu v individuálnom i skupinovom učení

spôsobilosť riešiť problémy

- dokáže popísať problém
- dokáže navrhovať rôzne riešenia úloh, postupov a prístupov
- dokáže samostatne tvoriť na základe zistení, skúmaní alebo riešení úloh predpokladať a určiť príčinné súvislosti, pozorovať, experimentovať a odhadovať

osobné sociálne a občianske spôsobilosti

- pozná svoje povinnosti, dokáže rešpektovať a prijímať príkazy kompetentných osôb
- ochotne prijíma nové nápady, prípadne sám prichádza s novými nápadmi a postupmi, diskutuje o nich, prispieva k spoločnej práci,

Špecifikácia vzdelávacieho obsahu

Vzhľadom na špecifiká prírodovedného vzdelávania je predmet prírodoveda zameraný predovšetkým na rozvoj kognitívnych, informačných a čiastočne sociálnych kompetencií. Pri rozvoji **kognitívnych kompetencií** je dieťa vedené k špecifickému spracovávaniu informácií získaných vlastným pozorovaním a skúmaním, rozvíjajú sa objavné (induktívne) spôsoby poznávania. Pri rozvoji **informačných kompetencií** ide predovšetkým o rozvoj detskej schopnosti vyhľadávať informácie v rôznorodých zdrojoch a posudzovať ich využiteľnosť pre pochopenie skúmaného javu ako aj ich mieru objektivity poskytovaných údajov. Pri rozvoji **sociálnych kompetencií** ide predovšetkým o rozvoj konštruktívneho dialógu zameraného na modifikáciu aktuálne platných predstáv detí o skúmaných javoch.

Vzdelávací obsah je konštruovaný tak, aby si deti postupne systematizovali poznatky o prírode, ktoré nadobudli spontánnym učením, pričom najskôr sa sústreďujú na opis

pozorovaných skutočností, rozvíjajú si pozorovacie, kategorizačné schopnosti a neskôr sa sústreďujú na rozširovanie poznania tým, že sa snažia skúmať principiálne fungovanie vybraných prírodných javov. Rozvíjajú sa schopnosti potrebné pre objektívne skúmanie sveta a vyhľadávanie informácií v rôznych druhoch sekundárnych zdrojov. Uvedené spôsobilosti a kompetencie sa rozvíjajú pri nadobúdaní a modifikácii vybraných pojmov a najmä pri modifikácii komplexnejších predstáv, ktoré sú špecifikované obsahovým štandardom v jednotlivých témach.

Prírodovedné vzdelávanie je základom pre kvalitný rozvoj ekologických poznatkov, environmentálnych súvislostí, ako aj pre kvalitný rozvoj kladného postoja k vlastnému zdraviu a zdravému životnému štýlu. Keďže ide o rozvoj postojov a poznatkov vytvorených na základe tvorby súvislostí medzi vedomosťami, nie je vhodné ich rozvíjať osobitnými aktivitami, ich rozvoj je súčasťou špecifického prístupu k prírodovednému vyučovaniu. Ich zmysluplný rozvoj je zabezpečený špecifikáciou výkonového štandardu, ktorý sústreďuje žiakov na tvorbu súvislostí medzi nadobúdanými poznatkami.

Téma: Voda

Všeobecný cieľ: Cieľom témy je vysvetliť, že voda je priestorom pre život rôznych druhov živočíchov. Žiak po prebratí témy vie, že vo vode žijú vodné živočíchy, ktoré dokážu dýchať pod vodou, suchozemské živočíchy, ktoré v zdroji vody vyhľadávajú potravu a obojživelníky, ktoré sa chodia k vode rozmnožovať. Žiak sa v téme oboznámi so správaním rôznych druhov živočíchov, ktoré sú špecificky viazané k rôznym druhom vodných zdrojov (potok, rybník, more). V téme žiaci sami i s pomocou učiteľa zisťujú odpovede na nasledujúce otázky a dosahujú uvedený vedomostný štandard:

Aké živočíchy žijú vo vode?	Vodné živočíchy Suchozemské živočíchy	Žiak vie, že voda je priestor pre život rôznych druhov živočíchov. Vie, že niektoré sú vodnými živočíchmi a iné, aj napriek tomu, že ich nájdeme len pri vode, sú suchozemské. Vie jednoducho vysvetliť rozdiel medzi vodnými a suchozemskými živočíchmi na základe poznatku o spôsobe dýchania živočíchov. Žiak vie zistiť z rôznych druhov sekundárnych zdrojov, ako dýchajú rôzne druhy živočíchov, ktoré môžeme nájsť pri vodných zdrojoch. Žiak vie, že v rôznych druhoch vodných zdrojov žijú rôzne druhy živočíchov.
------------------------------------	--	---

Aké živočíchy nájdeme v potoku?	Tečúca a stojatá voda Prepojenie zdrojov vody Spôsob života vybraných zástupcov živočíchov žijúcich v tečúcich vodách	Žiak vie vysvetliť rozdiel medzi tečúcou a stojatou vodou. Vie vysvetliť putovanie vody od prameňa až po more. Žiak vie navrhnúť postup, ktorým by zistil, či je tečúca voda studenšia ako stojatá, resp. navrhovať realizáciu podobných výskumných aktivít. Cieľným pozorovaním zisťuje, aké rôzne vodné živočíchy je možné nájsť v potoku, pričom využíva poznatky o tom kde v potoku sa môžu živočíchy skrývať. Vie vymenovať niekoľko typických zástupcov vodných živočíchov typických pre slovenské potoky: pstruh, škl'abka, rak, krivák, pijavica a opísať ich spôsob života v potoku. Uvedených zástupcov vie vizuálne rozpoznať a pomenovať rodovým menom.
Aké živočíchy nájdeme v rybníku?	Spôsob života vybraných zástupcov živočíchov žijúcich v stojatých vodách	Žiak vie vymenovať niekoľko špecifických zástupcov rýb žijúcich v stojatých vodách: kapor, šťuka, úhor, sumec. Žiak vie opísať ich spôsob života a vzájomne ich porovnať. Detailným pozorovaním rôznych druhov rýb vie zhodnotiť, ktoré znaky sú pre ryby spoločné a čím sa vzájomne odlišujú.
Aké živočíchy žijú v mori?	Spôsob života vybraných zástupcov živočíchov žijúcich v mori	Žiak vie, že živočíchy žijúce v mori by v sladkých vodách neprežili a naopak. Vie, že v moriach žije mnoho živočíchov, ktoré sú podobné tým, ktoré žijú v sladkých vodách, ale žijú tam aj druhy, ktoré v sladkých vodách nežijú; porovnáva najmä ryby. Vie vymenovať a vizuálne rozpoznať niekoľko typických zástupcov morských živočíchov (žralok, treska, losos, raja, morský koník, medúza, sépia, koraly) a vie stručne opísať ich spôsob života
Existujú živočíchy, ktoré môžu žiť vo vode aj na súši?	Vodný ekosystém –fauna - spôsoby viazania sa na vodné prostredie	Žiak vie vysvetliť, že pri vodnom zdroji môžeme okrem vodných živočíchov stretnúť aj tie, ktoré vo vode alebo pri vode hľadajú obživu alebo sa vo vode rozmnožujú, ale nedokážu pod vodu žiť. Vie uviesť príklady živočíchov z jednej aj druhej skupiny (skokan, mlok, potočník, potápnik, komár, vážka, korčuliarka, užovka, kačica, hus, labuť). Napríklad vie, že kačice, ktoré plávajú po vodnom zdroji sú suchozemské živočíchy, ktoré vo vodnom zdroji hľadajú potravu, samotné by pod vodou neprežili. Vie opísať spôsob života

		dvoch vybraných živočíchov – užovka obyčajná (suchozemský živočích) a skokan zelený (obojživelník).
Dokážu žaby dýchať pod vodou ako ryby?	Obojživelníky	Žiak vie, že okrem vodných a suchozemských živočíchov poznáme aj obojživelníky a vie vysvetliť, že obojživelník je živočích, ktorý určitý čas svojho života žije pod vodou a v dospelosti žije na súši. Vie opísať životný cyklus žaby a objasniť na ňom uvedený pojem „obojživelník“. Vizualne rozpoznáva najznámejšie druhy obojživelníkov a pomenováva ich rodovými menami – skokan, ropucha, rosnička, mlok.
Prečo je pri vode veľa komárov?	Vodný zdroj ako priestor pre rozmnožovanie	Žiak vie, že v blízkosti vodných zdrojov sa nachádzajú aj drobnejšie druhy živočíchov, ktoré potrebujú vodu pre rozmnožovanie. Vie uviesť tri príklady: komára, vážku a potočníka. Pozná rozmnožovací cyklus uvedených druhov a uvedomuje si, že mláďatá (larvy) sa na svojich rodičov nepodobajú. Žiak si dáva získané informácie so súvislosti s vedomosťami a skúsenosťami, ktoré má (napríklad prítomnosť veľkého množstva komárov pri vodných zdrojoch rôzneho druhu).
Je kačica vodný živočích, keď ju nájdeme len pri vode?	Vodný zdroj ako zdroj obživy	Žiak vie, že pre niektoré druhy živočíchov je voda zdrojom potravy, pričom sa pri vode a vo vode môžu živiť živočíšnou alebo rastlinnou potravou. Vie uviesť príklady živočíchov ((korčuliarka obyčajná, užovka obyčajná, kačica, hus, labuť), ktoré týmto spôsobom života žijú a vie opísať ako sa prispôbujú životu pri vode.
Kedy je voda čistá?	Mikroorganizmy Mikroorganizmy ako	Žiak vie, že voda obsahuje aj živočíchy, ktoré sú voľným okom neviditeľné a môžu spôsobovať ochorenia, ak človek vodu z takéhoto zdroja vypije. Žiak vie, že viac
	pôvodcovia ochorení Bunka ako stavebná jednotka organizmov	takýchto druhov živočíchov sa nachádza v stojatých vodách ako v tečúcich vodách a môžu sa nachádzať aj v studniach, či prameňoch. Žiak vie, že prítomnosť týchto organizmov sa dá zistiť a po overení, že je zdroj vody pitný je možné vodu piť priamo z prameňa. Žiak vie, že živočíchy tohto druhu môžu byť zložené aj len z jednej bunky; žiak má vytvorenú prvotnú predstavu o tom, že organizmy sú zložené z buniek. Jednoducho opisuje, čo je to bunka.
Prečo voda v rybníku zozelenie?	Vodný ekosystém – flóra Riasy a sinice Sinice ako pôvodcovia	Žiak vie, že okrem drobných živočíchov môže voda obsahovať aj rovnako drobné rastliny (zložené napríklad len z jednej bunky). Vo

	ochorení	vodnom zdroji vie pozorovať, kde sa riasy vytvárajú a spája túto informáciu s vlastnou skúsenosťou s riasami prítomnými v rôznych vodných zdrojoch (napríklad prírodných bazénoch). Pozorovaním vie zistiť, že riasy sa netvoria v potokoch (v rýchlo tečúcich vodách), naopak, môžu sa vytvoriť v nádobách, v ktorých bola naliata studničná voda a boli vystavené teplu (poznatok dokáže zistiť experimentom, ktorý si s pomocou učiteľa sám navrhne). Žiak zovšeobecňuje, že riasy sa rozmnožujú v stojatých, dostatočne teplých vodách a z rôznych sekundárnych informačných zdrojov zisťuje, že premnoženie rias môže spôsobiť úhyn vodných živočíchov žijúcich v danom vodnom zdroji. Na strane druhej, žiak vie, že riasy sú zdrojom potravy pre viaceré druhy živočíchov.
--	----------	---

Téma: Ľudské telo

Všeobecný cieľ: Téma tvorí úvod do objasňovania funkcie dýchacej, tráviacej a rozmnožovacej sústavy človeka. Žiak spoznáva funkciu vlastného tela, pričom dáva do súvislosti pozorované vonkajšie prejavy vlastného organizmu s tým, čo sa práve učí. Žiak si osvojuje základy zdravej životosprávy a vysvetľuje ich v súvislosti so správnou funkciou ľudského organizmu. V téme žiaci sami i s pomocou učiteľa zisťujú odpovede na nasledujúce otázky a dosahujú uvedený vedomostný štandard:

Ako sa človek orientuje v prostredí?	Ľudské zmyslové orgány Reakcia človeka na podnety z prostredia	Žiak vie, že kontakt s prostredím nám poskytujú najmä zmyslové orgány. Žiak vie vysvetliť, ako vplýva na človeka strata niektorého zo zmyslov, vie vysvetliť, ako je potrebné sa o jednotlivé zmyslové orgány starať, aby si zachovávali funkčnosť. Žiak porovnáva ľudské zmyslové orgány (ich kvalitu) so zmyslovými orgánmi rôznych druhov živočíchov a uvedomuje si, že jednotlivé zmysly sú vyvinuté vzhľadom na spôsob života daného druhu. Žiak zisťuje vlastnou výskumnou činnosťou, aké rôzne informácie je možné získať o predmetoch rôznymi zmyslovými orgánmi, analyzuje, či je možné získať určitý druh informácie viacerými zmyslovými orgánmi.
Ako človek reaguje na prostredie?	Funkcia reflexu Význam reflexu pre život človeka	Žiak vie vysvetliť, že informácie z jednotlivých zmyslových orgánov sa pomocou nervovej sústavy dostávajú do mozgu, kde sú spoznávané,

	Nervová sústava a mozog	porovnávané, spracované, zapamätané. Žiak vie vysvetliť, ako funguje reflex a aký má pre človeka význam. Žiak vie opísať, ako vyzerá nervová sústava človeka a akú funkciu má mozog.
Ako sa rodí nový človek?	Rozmnožovanie človeka Rast a vývin Vývin pred narodením Vývin po narodení Význam zdravej stravy pre vývin človeka	Žiak vie, že na splodenie nového potomka je potrebný dospelý muž a dospelá žena. Vie, že na rozmnožovanie má človek v tele rozmnožovaciu sústavu, pričom mužská sa od ženskej líši. Žiak vie vysvetliť, že po oplodnení ženy mužom sa dieťa vyvíja v tele matky. Vie, že proces vývinu dieťaťa pred narodením trvá 9 mesiacov. Žiak vie opísať, ako sa dieťa v tele matky vyvíja, ako je vyživované a ako významná je zdravá životospráva ženy v tomto období. Žiak vie vysvetliť, že vyvinuté dieťa žena porodí v nemocnici za asistencie lekárov. Žiak vie vysvetliť rozdiely medzi dospelým človekom, dieťaťom a novorodencom. Vie, že novorodenci sú na matke závislí a postupne sa vyvíjajú, rastú, menia sa, na čo potrebujú vyváženú stravu a vyvážený pohyb.

Téma: Jednoduché stroje

Všeobecný cieľ: Téma je zameraná na skúmanie vybraných jednoduchých mechanizmov. Väčšia časť témy vyžaduje od žiaka realizáciu vlastného skúmania a tvorbu zovšeobecnených záverov, čím sa podporuje rozvoj špecifických kognitívnych schopností. Žiak sa v téme oboznámi so základnými jednoduchými mechanizmami: pákou, naklonenou rovinou, kladkou a ozubenými kolesami. Cieľavedome skúma, kde sa uvedené mechanizmy využívajú a skúma ich spôsob fungovania. V téme žiaci sami i s pomocou učiteľa zisťujú odpovede na nasledujúce otázky a dosahujú uvedený vedomostný štandard:

Ako funguje páka?	Páka ako jednoduchý mechanizmus Konštrukcia páky a spôsob fungovania	Žiak vie, že ak chce nadvihnúť veľký predmet, môže na to použiť brvno a menšiu podperu (pevný bod). Toto zariadenie nazýva pákou. Žiak vie cieľavedome skúmať fungovanie páky, vlastnou výskumnou činnosťou zisťuje, že čím ďalej od pevného bodu páky pôsobíme silou, tým ťažší predmet vieme zdvihnúť.
Kde sa používa páka?	Využitie páky v bežnom živote	Žiak vie skúmať predmety a zisťovať, či využívajú na svoju funkciu páku. O skúmaní vie diskutovať. Vie vymenovať predmety, kde sa páka využíva (rovnoramenná hojdačka,

		rovnoramenné váhy, nožnice, kliešte, veslo, kľučka) a vie vysvetliť, ako sa tam princíp páky využíva. Samostatne vyhľadáva informácie o využití páky.
Ako funguje naklonená rovina?	Naklonená rovina ako jednoduchý mechanizmus Konštrukcia naklonenej roviny a spôsob fungovania	Žiak vie vysvetliť, že použitím naklonenej roviny si vieme uľahčiť prácu, vysvetľuje na príklade s vytiahnutím nákladu, ktorý inak nezodvihne po naklonenej rovine. Pri skúmaní sily, ktorú musí vynaložiť pri ťahaní predmetu po naklonenej rovine používa silomer. Uvedomuje si, že silomer vyjadruje silu, akou naň pôsobí predmet. Vie cieľavedome skúmať naklonenú rovinu a jej fungovanie pri zmene uhla, pri znížení trenia povrchu naklonenej roviny. Zo skúmania vie vytvoriť primeraný záver.
Kde sa využíva naklonená rovina?	Využitie naklonenej roviny v bežnom živote	Žiak vie skúmať predmety a zisťovať, či využívajú na svoju funkciu naklonenú rovinu. O skúmaní vie diskutovať. Vie vymenovať predmety, kde sa naklonená rovina využíva (svahové cesty – serpentíny, skrutka, sekera, pluh, klin) a vie vysvetliť, ako sa tam princíp naklonenej roviny využíva. Samostatne vyhľadáva informácie o využití naklonenej roviny v praxi.
Ako funguje kladka?	Kladka ako jednoduchý mechanizmus Konštrukcia kladky a spôsob fungovania	Žiak vie jednoducho vysvetliť, že kladka uľahčuje prácu tým, že pri zdvíhaní nákladu pôsobíme menšou silou, ale zdvíhame predmet pomaly. Pomocou cievky, ceruzky a špagátu vie vysvetliť, ako sa kladka konštruuje. Žiak vie, že poznáme voľnú a pevnú kladku a vie opísať rozdiel v konštrukcii a v miere uľahčenia práce. Skúma pôsobenie kladky na predmety a vie vytvoriť zo svojho skúmania závery.
Kde sa využíva kladka?	Využitie kladky v bežnom živote	Žiak vie vymenovať predmety, kde sa naklonená rovina využíva (žeriav, posilňovací stroj, lanovka, horolezectvo – karabíny, napínanie lán a vedenia pomocou kladky) a vie vysvetliť, ako sa tam princíp kladky využíva. Samostatne vyhľadáva informácie o využití kladky v praxi.

Téma: Sily

Všeobecný cieľ: Téma je zameraná na objasnenie pojmu sila. Špecifikované sú rôzne silové pôsobenia, pričom pri oboznamovaní sa so zákonitosťami jednotlivých silových pôsobení žiaci využívajú minulé skúsenosti. V téme žiaci sami i s pomocou učiteľa zisťujú odpovede na nasledujúce otázky a dosahujú uvedený vedomostný štandard:

Prečo padajú predmety k	Gravitačná sila	Žiak vie vysvetliť, že príčinou pádu telies k zemi je pôsobenie sily, ktorú nazývame gravitačnou.
--------------------------------	-----------------	---

zemi?	Veľkosť a smer sily	Vie, že ak pôsobíme na padajúci predmet nejakou silou proti smeru pôsobenia gravitačnej sily, je možné pád predmetov spomaliť, zastaviť alebo spôsobiť opačný smer pohybu. To znamená, že žiak implicitne chápe, že sila má aj určité smerovanie, nielen veľkosť, aj keď tento poznatok nevyjadruje. Veľkosť a smer pôsobenia gravitačnej sily, skúmanie pádu predmetov
Padajú všetky predmety k zemi rovnako rýchlo?	Gravitačná sila a hmotnosť predmetov	Žiak vlastnou výskumnou činnosťou zisťuje, ktoré predmety padajú rýchlejšie a ktoré pomalšie, pričom si sám navrhuje objektívny spôsob merania rýchlosti padania predmetov. Žiak sa následne snaží vysvetliť (zovšeobecnením výsledkov merania), ktoré predmety padajú rýchlejšie a prečo. Žiak si vie overiť výsledky svojho skúmania hľadaním informácií v rôznych sekundárnych informačných zdrojoch.
Padajú rýchlejšie väčšie alebo menšie predmety?	Gravitačná sila a objem predmetov Odpor vzduchu	Skúma súvislosť medzi hmotnosťou predmetu a rýchlosťou jeho pádu. Dáva jav do súvislosti s pôsobením gravitačnej sily. Vytvára predpoklady o rýchlosti pádu predmetov, konštruuje postup, ktorým si svoje predpoklady overuje, vytvára záver a diskutuje o ňom so spolužiakmi, pričom vysvetľuje pomocou používania poznatkov získaných pri overovaní. Pri argumentácii spontánne využíva vlastnú minulú skúsenosť.
Čo to znamená, že materiál elektricky vodivý?	Elektrická energia Elektrický prúd Elektricky vodivé a nevodivé materiály Význam elektrickej energie pre človeka	Žiak vie, že elektrická energia sa vyrába v elektrárnach a vie opísať spôsob, ako sa rozvádza do domácností. Žiak vie vysvetliť význam elektrickej energie pre súčasného človeka a vie zhodnotiť, aké dôsledky by mal náhly výpad elektrickej energie. Žiak vie, že niektoré látky vedú elektrický prúd a niektoré nevedú. Vie zostrojiť jednoduchý elektrický obvod (plochá batéria, vodiče a žiarovka) a vie pomocou tohto jednoduchého obvodu zisťovať, ktoré látky sú elektricky vodivé a ktoré nie.
Čo je to blesk a ako vzniká?	Blesk Bezpečné správanie sa v búrke	Žiak vie, že blesk je elektrický výboj, ktorý vzniká v atmosfére a vie jednoducho vysvetliť funkciu hromozvodu. Žiak vie samostatne vyhľadať informácie o tom, ako je potrebné sa chrániť pred bleskom vo voľnej prírode a informácie vie zhodnotiť v súvislosti s tým, čo už o elektrickom prúde vie.

Téma: Vesmír

Všeobecný cieľ: Cieľom témy je objasnenie pojmu vesmír, tvorba a modifikácia predstáv žiakov o vesmírnych telesách a spôsoboch skúmania vesmíru zo zeme a priamo z vesmíru. Téma by mala žiakovi pomôcť pri komplexnejšom chápaní javov, ktoré súvisia s pohybom Zeme ako vesmírneho telesa vo vesmíre (striedanie dňa a noci, striedanie ročných období). V téme žiaci sami i s pomocou učiteľa zisťujú odpovede na nasledujúce otázky a dosahujú uvedený vedomostný štandard:

Čo je to vesmír?	Vesmír Vesmírne telesá Vákuum Čierne diery	Žiak vie vysvetliť, čo je to vesmír a to prostredníctvom opisu jeho súčastí a vzájomného usporiadania týchto súčastí. Vie, že vo vesmíre nie je vzduch, ten je sústredený v podobe atmosféry okolo planét. Žiak taktiež vie, že vo voľnom vesmíre nepôsobí gravitačná sila. Vie vysvetliť, že gravitačná sila pôsobí len do určitej vzdialenosti od vesmírnych telies. Má základnú informáciu o čiernych dierach a ich vplyve na hmotu.
Čím sa odlišujú hviezdy od planét?	Planéta Hviezda Galaxia Súhvezdie	Žiak vie, že Zem je planéta a Slnko je hviezda a vie vysvetliť, aký je rozdiel medzi planétou a hviezdou. Žiak vie vysvetliť rozdiel medzi Slnčnou sústavou, galaxiou (Mliečna dráha) a súhvezdím. Žiak rozpoznáva základné súhvezdia zimnej a letnej oblohy (súhvezdie Orion, súhvezdie Veľký voz) a vie pozorovať pohyb súhvezdí po oblohe počas roka.
Je mesiac planéta alebo hviezda?	Slnčná sústava Prírodné družice planét Kométa	Žiak vie, že Slnčná sústava má osem planét, ktoré obiehajú okolo Slnka v rôznej vzdialenosti. Vie planéty vymenovať. Žiak vie vysvetliť, že Mesiac je prírodnou družicou Zeme a vie, že aj ostatné planéty Slnčnej sústavy majú prírodné družice, niektoré ich majú dokonca niekoľko. Žiak vie vysvetliť, ako sa planéty Slnčnej sústavy pohybujú okolo Slnka a ako samy rotujú okolo vlastnej osi. Žiak vie, čo je to kométa a ako sa vo vesmíre pohybuje.
Prečo cez deň nevidieť hviezdy na oblohe?	Rotácia Zeme okolo vlastnej osi – striedanie dňa a noci	Žiak vie, že zemeguľa rotuje okolo vlastnej osi, čo spôsobuje striedanie dňa a noci. Vie, že Zem sa otočí okolo vlastnej osi za 24 hodín. Žiak vie vysvetliť, prečo je cez deň svetlo a v noci tma a ako tento jav súvisí s tým, že cez deň nie je na oblohe vidieť hviezdy. Žiak vie striedanie dňa a noci demonštrovať na modeli Slnčnej sústavy.
Prečo je v zime chladnejšie ako v lete?	Naklonenie Zemskej osi Rotácia Zeme okolo Slnka Striedanie ročných období	Žiak vie, že zemská os je naklonená a zároveň vie, že Zem rotuje okolo Slnka (vie, že Zem obletí okolo Slnka za jeden rok). Žiak vie vysvetliť a názorne na modeli ukázať, čo spôsobuje znižovanie a zvyšovanie teploty pri

		zmene ročných období na Zemi.
Môže človek žiť vo vesmíre?	Podmienky života vo vesmíre Skúmanie vesmíru – ďalekohľad, hvezdáreň, umelá družica, vesmírna stanica, rakety, raketoplány	Žiak vie, že živé organizmy potrebujú pre svoj život kyslík a preto kvôli absencii atmosféry vo voľnom vesmíre neprežijú. Žiak vie, že ak chce človek vystúpiť do vesmíru, musí mať zabezpečené dýchanie prostredníctvom skafandra. Okrem kyslíka skafander poskytuje človeku ochranu pred chladom (žiak vie, že vo vesmíre je veľmi chladno). Žiak vie rozprávať o tom, ako človek skúma vesmír zo zeme (ďalekohľady, hvezdáreň, planetária) a ako ho skúma z vesmíru.

Téma: Rastliny

Všeobecný cieľ: Téma je zameraná na objasnenie rozmanitosti prírody, pričom žiak si rozmanitosť uvedomuje na základe vlastného pozorovania a využívania minulých skúseností. Cieľom je, aby žiak vedel o rozmanitosti prírody plynulo rozprávať, aby vysvetľoval, čím sa jednotlivé objekty prírody od seba odlišujú a čo majú zhodné. Rozvíjajú sa najmä pozorovacie a kategorizačné schopnosti žiakov. V téme žiaci sami i s pomocou učiteľa zisťujú odpovede na nasledujúce otázky a dosahujú uvedený vedomostný štandard:

Čím sa líšia rastliny od iných organizmov?	Rastliny ako živé organizmy Životné prejavy rastlín	Žiak vie vymenovať, kde všade rastú rastliny, vie uviesť, že rastliny rastú aj vo vode, na skalách, vo veľmi chladných oblastiach, tiež vo veľmi teplých oblastiach, v močariskách, ale aj na iných rastlinách. Vytvára súvislosti medzi predchádzajúcimi skúsenosťami a aktuálne získavanými vedomosťami. Žiak vie, že rastliny sú živými súčasťami prírody a to aj napriek tomu, že nie sú tak pohyblivé ako napríklad živočíchy alebo človek. S pomocou učiteľa žiak identifikuje niektoré zo základných životných prejavov rastlín.
Potrebuje všetky rastliny rovnaké množstvo vody?	Význam vody pre rastliny Vodné rastliny, suchomilné rastliny	Žiak vie, že rastliny potrebujú pre svoj život vodu. Žiak vie, že rastliny sa môžu líšiť v tom, koľko vody pre svoj život potrebujú. Žiak vie, že niektoré rastliny žijú pod vodou, iné na vode a niektoré vodu potrebujú v pôde. Vie uviesť príklady rastlín, ktoré žijú vo vode (lekno, žaburinka) a vie uviesť príklady rastlín, ktoré žijú na miestach s malým množstvom vody (skalnice, kaktusy). Uvedený jav vie s pomocou učiteľa

		prakticky skúmať. Uvedomuje si, že rastliny rastú na miestach, ktoré poskytujú rastlinám rôzne množstvo vody – pri vode i vo vode, ale aj na suchých miestach a skalách. Žiak spoznáva, že rastliny rastúce na suchých miestach vydržia dlhšie bez vody ako rastliny žijúce vo vlhkých podmienkach.
Rozmnožujú sa rastliny len semenami?	Vegetatívne rozmnožovanie rastlín	Žiak vie, že rastliny je možné rozmnožovať aj pomocou iných častí rastlín ako sú semená. Vie, že rastliny je možné rozmnožovať napríklad hľuzami (zemiak), poplazmi (jahoda) a odrezkami (maliny). Žiak vie, že hľuzy, poplazy a odrezky neobsahujú semená. Žiak samostatne skúma, ktoré izbové rastliny je možné rozmnožovať odrezkami rôznych častí rastliny.
Prečo padá lístie na jeseň?	Vplyv zmien prostredia na rastliny	Žiak po prebratí celého tematického celku vie, že rastliny sú si v mnohom podobné a tým sa odlišujú od iných častí prírody. Zároveň sú aj veľmi rôznorodé v tvaroch a spôsobe života. Vie, že rastliny sa menia vekom – rastú, menia tvar. Vie, že sa menia aj počas roka vplyvom počasia. Vie jednoducho vysvetliť cyklus listnatého stromu a dať ho do súvislosti s ročnými obdobiami a počasím, ktoré je v danom ročnom období typické. Vysvetľuje, že ak je počasie dlhodobo chladné a počas dňa získava rastlina len málo svetla, listy opadnú a zdá sa, akoby strom nežil, žije z celoročných zásob uložených v rôznych častiach rastliny

Téma: Živočíchy

Všeobecný cieľ: Cieľom témy je objasnenie rôznorodosti živočíšnej ríše. Žiak sa učí porovnávať živočíchy podľa vonkajších znakov organizmov a podľa spôsobu ich života. Niektoré prvky správania sa živočíchov sa snaží vysvetľovať a informácie dáva do súvislosti s minulosťou skúsenosťou a predchádzajúcimi vedomosťami. Žiak by si mal po prebratí témy uvedomiť význam živočíchov pre život človeka. V téme žiaci sami i s pomocou učiteľa zisťujú odpovede na nasledujúce otázky a dosahujú uvedený vedomostný štandard:

Čo majú všetky živočíchy spoločné a čím sa odlišujú?	Životné prejavy organizmov Podobnosti a rozdiely v živočíšnej ríši Základ systematiky	Žiak vie vysvetliť, čím sa živočíchy a rastliny vzájomne podobajú a čím sa vzájomne odlišujú. Medzi špecifikami živočíchov spomína aj získavanie potravy. Zároveň si žiak uvedomuje, že živočíchy sa vzájomne od seba odlišujú a to
---	---	---

	stavovcov: obojživelníky, plazy, ryby, vtáky, cicavce	nielen tvarom, ale najmä spôsobom života. Žiak vie, že živočíchy, ktoré sa vzájomne na seba viac podobajú (tvarom tela, spôsobom života) patria do tej istej skupiny živočíchov – napríklad obojživelníky, plazy, ryby, vtáky, cicavce. Pozorovaním skupiny živočíchov vie žiak samostatne vytvoriť opisnú charakteristiku danej skupiny – vie živočíchy porovnať a zistiť, v ktorých znakoch sa zhodujú (sú si podobné). Informácie si vie vyhľadať v rôznych informačných zdrojoch a overiť si tak spôsob vlastného uvažovania.
Prečo niektoré živočíchy žijú v skupinách?	Živočíšne spoločenstvá	Žiak vie, že niektoré živočíchy žijú v skupinách a vie jednoducho vysvetliť význam tohto zhľukovania, napríklad na svorke vlkov, stáda koní a krdli lastovičiek. Žiak vie, že živočíchy sa môžu zhľukovať len v určitom čase a pre určitý účel alebo žijú v spoločenstvách celý život. Žiak vie, že k živočíchom patria aj drobné organizmy, napríklad hmyz. Tiež vie, že niektoré druhy hmyzu vytvárajú spoločenstvá, napríklad mravce a včely. Vie vysvetliť, aký význam má pre tieto živočíchy tvorba spoločenstiev.
Aký úžitok nám poskytujú zvieratá?	Úžitkové zvieratá: Včely Kravy Ovce Sliepky Kone	Žiak vie, že človek získava potravu rôznym spôsobom – pestovaním úžitkových rastlín, chovom domácich zvierat, ale čiastočne aj zberom divo rastúcich rastlín a ich plodov a lovom divo žijúcich živočíchov (vie uviesť príklady). Žiak vie vysvetliť, aký úžitok človeku poskytuje chov nasledujúcich živočíchov: včely, kravy, ovce, sliepky, kone. Žiak vie, ako sa vyrába med a vie jednoducho opísať, ako sa včelár stará o včely a ako od včiel získava med. Žiak vie vysvetliť, ako sa z kravského mlieka vyrába syr a ako sa vyrába maslo. Žiak vie jednoducho vysvetliť, ako je potrebné sa starať o kravy, aby z nich mal človek úžitok. Žiak vie vymenovať aj iné produkty, ktoré je možné chovom kráv získať. Žiak vie vysvetliť, ako sa vyrába vlna a ako je potrebné sa starať o ovce, aby z nich mal človek úžitok. Vie jednoducho vysvetliť, ako sa z oviec získava vlna. Žiak vie vymenovať aj iné produkty, ktoré je možné chovom oviec získať. Žiak vie, ako je potrebné sa starať o sliepky, aby z nich mal človek úžitok. Žiak vie, aký úžitok poskytuje chov ťažných, športových a rekreačných koní. Žiak vie

		jednoducho vysvetliť, ako je potrebné sa o kone starať, aký priestor potrebujú pre život.
--	--	---

Hodnotenie

Žiaci sú hodnotení a klasifikovaní v súlade s Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy, ktoré schválilo MŠ SR pod č.:2011-3121/12824:4-921 s platnosťou od 1.5.2011. Žiak je z predmetu skúšaný ústne, písomne najmenej dvakrát v polročnom hodnotiacom období. Hodnotenie v predmete Prírodoveda sa vykonáva klasifikáciou.

VLASTIVEDA

(4. ročník ZŠ)

Vlastiveda	4. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Charakteristika predmetu

Vlastiveda je predmetom, ktorý skúma reálny svet, v ktorom sa žiak bezprostredne pohybuje. Je to blízke alebo menej vzdialené okolie domu, školy, obce alebo regiónu, v ktorom žiak žije. V krátkosti to môžeme nazvať ako objavovanie reálneho sveta žiakmi v určitom čase a priestore, vzájomné ovplyvňovanie sa človeka a prírody. Práve čas a priestor sú chápané ako základné kategórie spoločenského života, ktorými si ľudia môžu odovzdávať svoje informácie. Je v nich sprostredkovaný aj rozdielny život ľudí v jednotlivých kultúrach. Súčasťou vlastivedy je spoznávanie minulosti, vzácných predmetov, ktoré nám vypovedajú o živote našich predkov, ale aj významných osobností. Vnímať, spoznávať a vytvoriť si kladný vzťah ku krajine, v ktorej žiak žije, je hlavnou úlohou vo všetkých troch ročníkoch primárneho vzdelávania.

Určité vlastivedné poznávanie začína už v detstve, v priestore a okolí dieťaťa, ktorý sa vyznačuje množstvom zaujímavých vecí, kde dieťa získava odpoveď na množstvo otázok. Obsah vlastivedy v primárnom vzdelávaní je naplnený emotívnym (dobrodružným) poznávaním, pozorovaním a hodnotením javov a dojmov z krajiny, v ktorej žije. S tým úzko súvisí aj poznávanie seba samého, svojho miesta v rodine a v komunite, v ktorej žije. Poznávanie svojej krajiny v jednotlivých ročných obdobiach s dôrazom na starostlivosť a bezpečnosť o zdravie, vytvára predpoklady pre vnímanie vzájomného vzťahu človeka a prírody. Človek aj príroda sa mení v čase, a práve preto vnímanie svojej obce, regiónu, ale aj celej vlasti musí byť spojené s poznaním histórie. Vlastiveda má aj činnostné zameranie. Odporúčame preto aj vychádzky s vlastivednými námetmi. Ak to nie je možné z bezpečnostného hľadiska, vhodné sú aj multimediálne prezentácie. Ideálne je prepojenie vychádzok s prírodovedným, kultúrnym a historickým vzdelávaním. Slovensko v minulosti a dnes sú historické príbehy. Ich pilier tvoria významné udalosti v histórii Slovákov v istom časovom slede. Žiaci sa oboznamujú s najvýznamnejšími a najatraktívnejšími časťami regiónov. Tieto môžu byť realizované prostredníctvom modelových výletov.

Ciele predmetu

Motivácia k objavovaniu prírody a ľudských výtvorov v blízkom, ale i vzdialenom okolí je vo vlastivede dokumentovaná zaujímavým spôsobom učenia sa. Dôležitým cieľom je spoznávať sociokultúrny priestor života dieťaťa a genézu tohto priestoru. Mimoriadna pozornosť je venovaná orientácii v priestore a čase. Rozvoj poznania dieťaťa v danom sociokultúrnom priestore zodpovedá mentálnej prezentácii pojmového aparátu, s ktorým dokáže narábať a chápať jeho význam. Dieťa si ozrejmuje vlastnú kultúru, učí sa narábať s historickými prameňmi, je schopné sa v nej orientovať a hodnotiť na svojej primeranej úrovni. Vníma a zaujíma postoj k multikultúrnej otvorenosti. Prostredníctvom príbehov, rozprávok, piesní, pozorovaní, žiaci získavajú vzťah ku kraju, v ktorom žijú.

Výučba vlastivedy v 4. ročníku ZŠ je zameraná na zážitkové poznávanie oblastí Slovenska. Pre žiakov je pri tom dôležité orientovať sa na mape, vedieť čítať mapu s porozumením a rozprávať o obrázkoch, fotografiách, porovnávať jednotlivé oblasti s krajom, v ktorom žiak žije. Jej hlavným cieľom je podporovať chuť učiť sa, získavať zaujímavé informácie, triediť ich, využívať v kontextových situáciách. Rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať, všímať si priestor, v ktorom žijeme a jeho premeny, prejavovať záujem o

spôsob života ľudí v blízkom okolí (v triede, škole, obci) a vedieť spolupracovať. Akceptovať ľudí, ktorí prišli na Slovensko z iných štátov a naučiť sa ich tolerovať.

Súhrn cieľov:

- ✓ poznať priestor, v ktorom žiak žije,
- ✓ orientovať sa v priestore a čase,
- ✓ orientovať sa v mape, narábať s veku primeranými historickými prameňmi,
- ✓ rozvíjať si vzťah ku krajine a spoločnosti prostredníctvom príbehov, rozprávok,
- ✓ rozvíjať schopnosť využívať poznatky a zistenia zo svojich skúseností, pozorovaní, objavovaní,
- ✓ vnímať vzťah prírody a človeka, vzájomné ovplyvňovanie sa,
- ✓ využívať zdroje informácií na opisovanie charakteristík prostredia, ich porovnávanie,
- ✓ vnímať ľudí aj z iných kultúrnych oblastí.

Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj:

Čo potrebujeme na výlete?

Kam zavedieme priateľa zo zahraničia

Návšteva Bratislavského hradu

Maličké veľhory Tatry

Naše jaskyne – Rožňava a okolie

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti:

Bojnický zámok a zoo

Maličké veľhory Tatry

Spišský hrad a jeho sláva

Mediálna výchova:

Kam zavedieme priateľa zo zahraničia

Návšteva Bratislavského hradu

Vlkolíneček a Vrátna dolina – svetoznáme kúty Slovenska

Maličké veľhory Tatry

Ochrana života a zdravia:

Slovensku

Čo je treba pozorovať pri ceste po

Záhorie

Bojnický zámok a zoo

Multikultúrna výchova:

Kam zavedieme priateľa zo zahraničia
Kúpeme sa v Sklených Tepliciach
Maličké veľhory Tatry
Roztancovaná Východná

Environmentálna výchova:

Čo je treba pozorovať pri ceste po Slovensku
Záhorie
Bojnický zámok a zoo
Vlkoľíne a Vrátna dolina – svetoznáme kúty
Slovenska

Dopravná výchova:

Plavíme sa plťou po Dunajci – Pieniny
Čo je treba pozorovať pri ceste po
Slovensku.
Plavíme sa plťou po Dunajci – Pieniny
Ako budeme cestovať?

Kompetencie

Prostredníctvom učenia sa a činnosti si žiaci rozvíjajú jednotlivé druhy **funkčnej gramotnosti** a **komunikatívne kompetencie** tým, že majú možnosť slovne alebo písomne prezentovať svoje skúsenosti z navštívenej oblasti na Slovensku alebo **interpretovať** prečítanú alebo vypočutú povesť, pieseň, báseň viažucu sa k regiónu alebo k vlasti. Vlastivedné učivo o Slovensku rozvíja aj **čitateľskú gramotnosť**. Žiaci majú možnosť interpretovať umelecké texty z literatúry alebo odborné texty, prostredníctvom opisu obrázkov, diagramov, kresieb a pod. Ďalšou dôležitou kompetenciou je rozvíjanie **kultúrnej kompetencie**, pretože spoznávanie vlasti sa rozvíja nielen priamym pozorovaním alebo získavaním informácií z textu, ale aj využitím ľudovej slovesnosti výtvarného, hudobného, dramatického, alebo filmového umenia.

Vzťah k prírode a k ľuďom rozvíja základy **personálnej** a **interpersonálnej** kompetencie, podporuje motiváciu a rôzne stratégie „učiť sa“, hľadá možnosti a limity k samostatnému, sebavedomému vystupovaniu a konaniu, k efektívnej bezproblémovej (nekonfrontačnej) komunikácii, schopnosti objavovať a poznávať všetko, čo ho zaujíma, k čomu

má pozitívny vzťah, prípadne v čom by mohol v budúcnosti uspieť. Schopnosť pracovať samostatne i tímovo.

Kľúčové kompetencie absolventa primárneho vzdelávania v predmete

sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti):

- Vedieť sa vyjadrovať súvisle a výstižne písomnou aj ústnou formou adekvátnou primárnemu stupňu vzdelávania,
- rozvíjať schopnosť opisu obrázkov, fotografií a čítať z mapy,
- osvojiť si zručnosť aktívne pracovať s mapou a plánom,
- osvojiť si základné geografické poznatky o Slovenskej republike,
- vedieť používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor,

kompetencie (spôsobilosti) v oblasti informačných a komunikačných technológií:

- vedieť používať vybrané informačné a komunikačné technológie (IKT) pri vyučovaní a učení sa,
- dokázať adekvátne veku aktívne vyhľadávať informácie na internete,
- vedieť používať rôzne vyučovacie programy,
- ovládať základy potrebných počítačových aplikácií, vedieť používať kreslenie a písanie na počítači,

kultúrne kompetencie :

- poznať základné historické fakty o Slovensku,
- ceniť si a rešpektovať kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície,
- vytvoriť si pozitívny vzťah k národu,
- vytvárať si primerané kultúrne postoje, názory a hodnotové kritériá,
- vedieť akceptovať odlišnosť kultúr,

čitateľské kompetencie

- rozvíjať čitateľskú gramotnosť (povesti, piesne, básne viažuce sa k regiónu alebo k Slovensku),
 - získavať informácie z rôznych zdrojov (z mapy, plánov, encyklopédií, internetu),
 - budovať vzťah k vlasti cez povesti o mestách a hradoch,
 - vyberať a hodnotiť získané informácie, spracovávať ich a využívať vo svojom učení
- a v iných činnostiach,

spôsobilosť riešiť problémy

- samostatne uvažovať a riešiť úlohy,
- nachádzať súvislosti v texte (obrázkoch) a vyvodiť z toho poznatky,
- hľadať vhodný postup pri riešení problémov,

osobné a sociálne spôsobilosti

- spolupracovať pri riešení úloh vo dvojici, skupine,
- vedieť sa verejne prezentovať (projekt),
- upevňovať tradície a zvyky,
- spolupracovať v skupine, prichádzať s novými nápadmi a postupmi, diskutovať o nich.

. Štruktúra kompetencií – spôsobilostí rozvíjaných vyučovaním predmetu:

a) Kompetencie kognitívne – poznávacie

- Osvojiť si všeobecne používané termíny, pojmy (mapa, znak, mierka, nížina, vysočina),
- odlíšiť na mape mapové znaky (priradiť každému znaku jeho význam),
- určiť vzdialenosť dvoch miest na mape (pomocou mierky),
- odlíšiť najznámejšie stavby kultúrnych pamiatok,
- opísať význam hradov v minulosti a ich súčasné využitie,
- ukázať na mape a pomenovať región,
- ukázať na mape a vymenovať základné prvky územia (pohoria, nížiny, rieky, mestá, hrady),

- opísať a vymenovať základné charakteristiky územia (čím je známe, aké má osobitosti),
- pomocou mapy zaradiť dané územie do jednotlivých územných častí.

b) Kompetencie na riešenie problémov

- Vedieť analyzovať, načrtnúť iné riešenie,
- vedieť špecifikovať podmienky, posúdiť, zdôvodňovať a argumentovať,
- využívať tvorivé myslenie, optimalizovať, zlepšovať,
- vnímať a sledovať situácie v krajine, adekvátne svojej úrovni navrhovať riešenia podľa vedomostí a skúseností z danej oblasti,
- pri riešení problému využívať informácie získané z iných zdrojov,
- skúšať rôzne riešenia problému,
- riešením jednoduchých problémov podporovať samostatnosť a tvorivé myslenie žiakov.

c) Kompetencie komunikačné

- Žiak sa dokáže jasne a zrozumiteľne vyjadrovať,
- analyzovať obrázkový materiál (učebnica, rôzne foto zábery z územia Slovenska,
- pomocou obrázkov zhodnotiť rozmanitosť (krás) územia Slovenska,
- odôvodniť tvorbu mapy pre jednoznačné zobrazenie krajiny,
- definovať pojem znak na mape a opísať vybrané znaky,
- rozlíšiť a porovnať rôzne mapy Slovenska podľa obsahu,
- definovať pojem legenda (vysvetlivky mapy),
- sformulovať svoj názor a argumentovať,
- prezentovať – vyhodnotiť, odovzdávať vlastné poznatky,
- diskutovať o príbehoch, charakterizovať geografické pojmy, porozprávať o tradíciách a zvykoch svojho regiónu.

d) Kompetencie interpersonálne

- Vzbudzovať u žiakov záujem o ľudí v našej krajine,
- hodnotiť a oceňovať rozmanitosť kultúr,
- upevňovať kladný postoj k spolužiakom,

- participovať na spoločnej komunikácii i na spoločnej činnosti pri tvorbe projektov a tímovej práci vo dvojici či v skupine,
- akceptovať skupinové hodnoty a rozhodnutia,
- kooperovať v skupine,
- schopnosť tolerovať odlišnosti jednotlivcov a skupín,
- schopnosť empatie.

e) Kompetencie intrapersonálne

- Schopnosť vytvárať a reflektovať vlastnú identitu,
- vytvárať si vlastný hodnotový systém,
- schopnosť sebaregulácie a ochrany vlastného života,
- uvedomiť si svoju národnú identitu,
- rozvíjať cítenie, vnímanie, fantáziu,
- spôsobilosť prijať vecnú kritiku a zároveň obhájiť vlastný názor.

f) Kompetencie pracovné

- Spôsobilosť spolupodieľať sa pri tvorbe projektu,
- participovať na spoločnej komunikácii i na spoločnej činnosti,
- vytvoriť vlastný plagát mesta, krajiny,
- v rámci Dňa Zeme vyčistiť okolie školy,
- schopnosť spolupracovať pri triedení odpadu,
- vedieť urobiť si po sebe poriadok, samoobslužné činnosti.

Obsah vzdelávania vlastivedy

Krajina, v ktorej žijeme

- ❖ Čítanie mapy Slovenska, časová priamka, územné členenie kraja

Mestá a dediny

- ❖ Charakteristika mesta a dediny.
- ❖ Krajské mestá.

Cestujeme z Bratislavy do Košíc

- ❖ Cestujeme po Bratislave.
- ❖ Cestujeme po Košiciach.
- ❖ Hľadanie cesty z miesta nášho bydliska do Košíc alebo Bratislavy, Dóm sv. Alžbety, Gejzír v Herľanoch.
- ❖ Moje obľúbené miesto na cestovanie – ako by sme tam cestovali v minulosti a dnes.

Zaujímavosti zo Slovenska

- ❖ Baníctvo na Slovensku v minulosti a zaujímavosti s ním spojené.

Tradície a zvyky

- ❖ Historické regióny na Slovensku.
- ❖ Zvyky a tradície podľa historických regiónov.
- ❖ Život v stredovekom meste.
- ❖ Skanzeny.

V súlade s prírodou

- ❖ Ideme do hôr – prípravy, horská služba. Pravidlá bezpečného správania sa v horách.
- ❖ Ako sa oddychovalo v horách v minulosti a ako dnes.
- ❖ Prírodné zaujímavosti vytvorené prírodou. Prírodné zaujímavosti vytvorené človekom.

Výchovné a vzdelávacie stratégie – formy a metódy práce

- individuálny prístup
- pozorovacie metódy,
- rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie
- beseda, interview
- vychádzka
- metóda praktických činností
- projektové metódy

Učebné zdroje

- učebnica vlastivedy
- odborná literatúra
- detská literatúra
- encyklopédie a detské encyklopédie

Obsah predmetu

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Krajina v ktorej žijeme.	Čítanie mapy Slovenska	Opísať a rozlíšiť povrch krajiny podľa členitosti. Opísať polohu pohorí a nížin. Vymenovať a ukázať na mape naše najväčšie rieky.
	Časová priamka	Porovnať udalosti podľa časovej priamky, určiť, ktorá udalosť sa stala skôr a ktorá neskôr. Usporiadať udalosti svojho života a udalosti v roku na časovej priamke.
	Územné členenie – kraje. Charakteristika kraja, v ktorom žijem.	Vymenovať podľa mapy kraje SR a ukázať krajské mestá. Vyhľadať regionálne osobitosti vlastného kraja.
Mestá a dediny.	Charakteristika mesta, dediny.	Z fotografií, krátkych textov a svojich skúseností opísať charakteristiku mesta, resp. dediny a porovnať ich výhody a nevýhody.
	Krajské mestá	Vedieť správne priradiť krajské mestá ku krajom.
Cestujeme z Bratislavy do Košíc.	Vlakové, autobusové a letecké spojenie.	Vyhľadať rôzne spoje z cestovných poriadkov (z internetu), orientovať sa v cestovných poriadkoch, vedieť sa spýtať, hľadať alternatívne riešenia. Poznať pravidlá slušného správania sa v dopravnom prostriedku.
	Cestujeme po Bratislave. Cestujeme po Košiciach	Z mapy Bratislavy a dostupných materiálov (sprievodca po Bratislave, po Košiciach, z internetu...) vyhľadať významné pamiatky Bratislavy a Košíc, pripraviť si krátky itinerár sprevádzania návštevy po týchto mestách.
	Hľadanie cesty z miesta nášho bydliska do Košíc alebo Bratislavy, Dóm sv. Alžbety, Gejzír v Herľanoch	Pripraviť plán cesty zo svojej obce do Bratislavy a do Košíc. Využiť dostupné cestovné poriadky (IKT).
	Moje obľúbené miesto na cestovanie – ako by sme tam cestovali v minulosti a dnes.	Sprostredkovať ostatným skúsenosti, zážitky a zaujímavosti z vlastných ciest. Vedieť ich prezentovať rôznymi spôsobmi
Zaujímavosti zo Slovenska,	Kedy a prečo sa začalo baníctvo	Porozprávať ako sa rozvinulo baníctvo na Slovensku a akú úlohu zohralo v našich dejinách, čím bolo

baníctvo na Slovensku	rozvíjať – ťažba zlata, striebra, rudy, uhlia, soli, travertínu Práca baníkov v minulosti a dnes. Spomienky na baníctvo. Čo nám z baníctva zostalo.	významné. Odras minulosti v súčasnosti. Opísať prácu baníka, aké nástroje používal a porovnať ako sa zmenila práca baníkov v priebehu dejín. Aké pozostatky z minulosti baníctva zostali na Slovensku. Ťažba nerastov, zlata, striebra, opálu. Ich využívanie pri tvorbe šperkov. Banícke múzeum.
Tradície a zvyky. Skanzeny.	Historické regióny na Slovensku (Orava, Liptov, Šariš, Spiš...) Zvyky a tradície podľa historických regiónov Život v stredovekom meste Práce na vidieku v minulosti počas leta a počas zimy. Skanzeny na Slovensku – čo všetko v skanzene nájdeme.	Poznať historické regióny Slovenska, vedieť zaradiť zvyky a tradície do príslušných regiónov, na základe poznatkov zo skanzenov a iných zdrojov. Opísať charakteristické znaky života ľudí v minulosti a porovnať so životom v súčasnosti. Použiť k tomu obrázky, informácie z kníh, časopisov, filmov, ľudovú slovesnosť.
V súlade s prírodou	Ideme do hôr – prípravy, horská služba. Pravidlá bezpečného správania sa v horách. Ako sa oddychovalo v horách v minulosti a ako dnes Kráľova hoľa, Kriváň – povesť, výber Vznik riek, formovanie územia riekou, oblasti v povodí riek Jazerá, gejzír, Plavíme sa po Dunaji	Poznať základy ochrany prírody a ochrany zdravia. Zásady bezpečného pohybu v horskom prostredí Porovnať na základe informácií z rôznych zdrojov (fotografie, rozprávanie, text), ako ľudia trávili voľný čas v prírode v minulosti a dnes. Zaujať vlastný postoj k dnešnému tráveniu voľného času – ako turizmus ovplyvňuje prírodu. Reprodukovať obsah povesti vlastnými slovami a na jej základe vytvoriť krátku dramatizáciu Opísať rôzne podoby, ktoré môže mať rieka. Posúdiť ako človek technológiami ovplyvňuje tok riek. Podľa mapy ukázať oblasti jazier. Opísať v čom je výnimočný gejzír Opísať vybrané úseky Dunaja, čím sú zaujímavé

	a Dunajci Dunaj pod Devínom, Dunaj v Bratislave, Dunaj v Gabčíkove, Dunaj v Štúrove Prírodné zaujímavosti vytvorené prírodou. Výber Prírodné zaujímavosti vytvorené človekom Výber	Opísať vybrané úseky Dunajca, porovnať ich s úsekmi Dunaja Vysvetliť rozdiel medzi prírodnou zaujímavosťou a zaujímavosťou vytvorenou človekom, uviesť príklady a vedieť povedať svoj názor na ňu, v čom sa páči, resp. nepáči.
Mini projekt o vlastnom kraji	Súčasnosť a minulosť v našom kraji	Poznať významné udalosti a osobnosti späté s jeho krajom, uviesť zmeny, ktoré nastali v jeho kraji a systematicky to spracovať vo forme miniprojektu

Požadovaný výstup žiakov z vlastivedy v 4. ročníku je zameraný na rozvíjanie funkčnej gramotnosti v oblastiach: čitateľskej gramotnosti – čítať s porozumením odborný text, vyberať z neho informácie, triediť, ich, využívať, prezentovať. Získavať údaje z nesúvislých textov – plánov, obrázkov, fotografií. Dôležitou súčasťou je aj čítanie obrázkov - vizuálna gramotnosť. Pri rozvíjaní prírodovednej gramotnosti v témach, ktoré sú zamerané na prírodnú časť prostredia, pôjde najmä o objavovanie, pozorovanie a vysvetľovanie prírodných dejov. Vlastiveda rozvíja aj kultúrnu gramotnosť, rozvíja záujem o kultúrne tradície Slovenska.

Žiak na konci 4. ročníka vie:

- že sa dá vyjadriť obraz krajiny opisom, maľbou, fotografiou a pod,
- rozpoznať mestskú, vidiecku, hornatú alebo rovinatú krajinu,
- že sa krajina v ročných obdobiach mení,
- vymenovať štáty, ktoré susedia s našou krajinou,
- že Slovensko sa nachádza v Európe,
- charakterizovať chránené územia,
- vymenovať najznámejšie rieky Slovenska,
- vymenovať rôzne druhy lesov Slovenska,
- načo slúžia minerálne a termálne vody
- na ktorom mieste Slovenska sa nachádza najviac jaskýň,
- čítať z turistickej mapy (kadiaľ tečie rieka, kadiaľ vedú turistické chodníčky a pod.),
- charakterizovať osídľovanie miest,
- opísať ako sa môžeme dozvedieť o minulosti,
- základné informácie o slovenských osobnostiach (Svätopluk, Mária Terézia, Ľudovít Štúr, Janko Matúška, Milan Rastislav Štefánik),

- pomenovať hlavné mesto SR,
- charakterizovať slovenskú vlajku, pomenovať slovenské platidlo,
- pomenovať slávne a najznámejšie mestá Slovenska v minulosti,
- charakterizovať, čo je to povesť,
- vyjadriť rozdiel medzi hradom a zámkom,
- pomenovať významné miesta a pamiatky Slovenska, ktoré sú zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Hodnotenie vyučovacieho predmetu

Vychádzame z Metodického pokynu č. 7/2009-R z 28. apríla 2009 na hodnotenie žiakov základnej školy. Vlastivedu v 4. ročníku klasifikujeme.

Pri hodnotení sa bude posudzovať to, čo žiaci ovládajú, nie čo sa im nedarí. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa odporúčajú postupy na zabezpečenie korektného a objektívneho hodnotenia:

1. Verbálnou formou - uplatniť postup verbálnych odpovedí 2 žiakov v časovom limite 5 min. Pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.

2. Písomnou formou je vhodné kontrolovať a hodnotiť osvojenie základných poznatkov prostredníctvom:

testu na konci tematického celku v časovom limite 20 minút v rozsahu 10-15 otázok

písomnou previerkou na konci klasifikačných období

3. Praktickými aktivitami - *slovné hodnotenie praktických zručností* (vrátane správnosti náčrtov a schém podľa potreby) a *slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka, konkrétne vyjadrenie toho, čo žiak v danom vyučovacom predmete zvládol a v akej kvalite so zreteľom na jeho individuálne schopnosti a usilovnosť*.

4. Orientáciou na mape a to zadaním úlohy - vyhľadať konkrétnu oblasť, región, mestá, príľahlé pohoria, nížiny a kotliny, jaskyne, hrady a zámky, rieky a vodné plochy na základe pokynov učiteľa.

5. Preverovať úroveň samostatnej práce žiakov a schopností práce s textom formou hodnotenia *správ zo samostatných pozorovaní podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov*.

6. Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, grafických prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.

Hlavným kritériom hodnotenia žiaka bude :

individuálne zlepšenie :

- v zručnostiach pri práci s mapou, plánom, učebnicou a IKT,
- vo vedomostiach, kognitívnych a psychomotorických schopnostiach, v snahe o lepšie výkony,
- aktivity a tvorivosti pri riešení zadaných úloh,
- systematická príprava na vyučovanie,
- pri prezentovaní svojich vedomostí a projektov

Hodnotenie vymedzíme na tieto okruhy :

- Rozvoj praktických schopností a zručností .
- Osvojenie si vedomostí.
- Osobnosť žiaka (s upriamením sa aj na to, s akými podmienkami vstupuje do učebnej činnosti).

Hodnotenie žiakov sa uskutoční klasifikáciou v rozsahu

päťstupňovej klasifikačnej stupnice známkami 1 až 5.

V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje práva dieťaťa a humánne sa správa voči žiakovi. Predmetom hodnotenia vo výchovno-vzdelávacom procese sú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol vo vyučovacom predmete v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, ochota spolupracovať. Hodnotenie slúži ako prostriedok pozitívnej podpory zdravého rozvoja osobnosti žiaka.

POZNAJ A CHRÁŇ

Poznaj a chráň	4. ročník
Štátny vzdelávací program	0

(4. ročník ZŠ)

Školský vzdelávací program	1
Spolu	1

Charakteristika predmetu

Predmet predstavuje úvod do prírodovedných poznatkov žiaka. Je to postupné oboznamovanie sa s prírodnými a spoločenskými javmi a zákonitosťami v súlade s prírodovedným a spoločenskovedným poznaním.

Cieľ predmetu

- získavať informácie o prírode pozorovaním, skúmaním a hľadaním v informačných zdrojoch,
- pozorovať s porozumením využívaním všetkých zmyslov a jednoduchých nástrojov,
- opisovať, porovnávať a klasifikovať informácie získané pozorovaním,
- poznať fungovanie ľudského tela,
- rešpektovať vlastné zdravie a jeho aktívnej ochranu prostredníctvom zdravého životného štýlu,
- skúmať a poznávať prírodu a jej premeny.

Kľúčové kompetencie

kompetencia (spôsobilosť v oblasti sociálnej a komunikačnej):

- adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu,
- dodržiavať správne dýchanie, artikuláciu a spisovnú výslovnosť na (primeranej) úrovni,
- primerane veku dokázať vyjadriť svoj názor,

kompetencia (spôsobilosť) v oblasti prírodovedného myslenia:

- rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré smerujú k systematizácii poznatkov,

kompetencie (spôsobilosti) v oblasti informačných a komunikačných technológií:

- primerane veku komunikovať pomocou elektronických médií,

kompetencia (spôsobilosť) učiť sa učiť sa:

- uvedomovať si význam vytrvalosti a iniciatívy pre svoj pokrok,

kompetencia (spôsobilosť) riešiť problémy:

- vnímať a sledovať problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí, adekvátne svojej úrovni navrhovať riešenia podľa svojich vedomostí a skúseností z danej oblasti,
- pokúšať sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným (chápavým a spolupracujúcim) spôsobom,

osobné, sociálne a občianske kompetencie:

- uvedomovať si dôležitosť ochrany svojho zdravia a jeho súvislosť s vhodným a aktívnym trávením voľného času,

kompetencia (spôsobilosť) vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry:

- osvojiť si základy pre tolerantné a empatické vnímanie prejavov iných kultúr,
- správať sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám, rešpektovať vkus iných ľudí.

Vzdelávací štandard

Ochrana prírody	
Obsahový štandard	Výkonový štandard
Voda	- poznať dôležitosť vody pre život ľudí, zvierat a rastlín, - chápať, prečo ju treba chrániť a poznať spôsoby jej ochrany, - chápať nevyhnutnosť čistého vzduchu pre svoj život a poznať činnosti, ktoré ho znečisťujú, - vymenovať niekoľko príkladov chránených rastlín, - vymenovať chránené živočíchy na Slovensku, rozumieť tomu, prečo sú niektoré druhy zvierat chránené
Vzduch	
Rastliny	
Živočíchy	

Kolobeh vody	
Obsahový štandard	Výkonový štandard
Skupenstvá vody	- sledovať zmeny skupenstva, - vzájomne porovnávať vodu, ľad a paru

Príroda sveta	
Obsahový štandard	Výkonový štandard
Príroda iných krajín	- popísať prírodné podmienky iných krajín a s rôzne podnebné pásma, - spoznávať vodopády, ľadovce, púšte..., - popísať, ako sa striedajú ročné obdobia, - porovnať iné podnebia a prírodu s podmienkami na Slovensku

Flóra	
Obsahový štandard	Výkonový štandard
Exotické rastliny	- popísať, aké podmienky potrebujú k životu rastliny v iných krajinách, - popísať možnosti pestovania cudzokrajných rastlín v našich podmienkach, - definovať pojem bonsaj
Botanické záhrady	
Bonsaje	

Fauna	
Obsahový štandard	Výkonový štandard
Cudzokrajné živočíchy	- popísať, aké životné podmienky majú zvieratá v iných krajinách sveta, - popísať, ako sú jednotlivé zvieratá prispôbené životu v chlade, teple, v piesku..., - poznať niektorých cudzokrajných živočíchov a možnosti ich chovu v teráriách
Domáci chov exotických zvierat (terária)	

Človek	
Obsahový štandard	Výkonový štandard
Rozdiely pohlaví	- popísať hlavné rozdiely medzi mužským a ženským telom, - vymenovať podmienky pre ľudský život, - chápať kolobeh života ľudí, - pomenovať jednotlivé časti a princíp fungovania nervovej, tráviacej, dýchacej a pohybovej sústavy
Fungovanie ľudského tela	
Sústavy	

Nerasty	
Obsahový štandard	Výkonový štandard
Poznávanie a skúmanie nerastov	- definovať pojem nerasty, - určiť základné druhy nerastov, - pozorovať nerasty v prírode

Sila prírody	
Obsahový štandard	Výkonový štandard
Prírodné katastrofy	- definovať pojmy: voda, oheň, vzduch, hurikán, tornádo, tsunami, zemetrasenie, - popísať, ako sa chrániť pred ohňom, - opísať, ako vznikajú záplavy

5. Metódy a formy práce:

- rozhovor, práca v skupine, práca vo dvojiciach, pozorovanie, hra, rozprávanie, vysvetľovanie, vychádzka, exkurzia

6. Učebné zdroje:

- pracovné listy, knihy, encyklopédie, prírodné nerasty, Cudzokrajné živočíchy (omaľovanka)

7. Hodnotenie:

Klasifikáciou v zmysle MP č. 22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ.

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Výtvarná výchova	4. ročník
Štátny vzdelávací program	1

(4. ročník ZŠ)

Školský vzdelávací program	1
Spolu	2

Charakteristika učebného predmetu

Výtvarná výchova (ďalej VV) v primárnom vzdelávaní, je predmet, ktorý prostredníctvom autentických skúseností získaných výtvarnou činnosťou – intenzívnymi zážitkami dobrodružstva tvorby a sebavyjadrovania – rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít. Týmto naplňa VV svoje jedinečné poslanie v celom edukačnom procese.

Výtvarné aktivity predstavujú širokú škálu činností, ktorú na jednej strane vymedzuje prirodzený detský záujem, duševný, citový rozvoj a rozvoj schopnosti vyjadrovať svoje predstavy – a na druhej strane bohatosť vyjadrovacích foriem (jazyka), ktorú ponúkajú rôzne druhy vizuálnych umení súčasnosti (zahŕňajúc intermediálnosť aj interdisciplinárnosť).

Predmet výtvarná výchova v sebe zahŕňa okrem tradičných a nových výtvarných disciplín aj ďalšie druhy vizuálnych umení ako: dizajn v jeho rôznych polohách (výrobný, komunikačný, odevný, textilný, telový, vizuálnu reklamu), **fotografiu, architektúru, elektronické médiá a multimédiá** (video a film).

Na primárnom stupni **výtvarná výchova** plynulo nadväzuje na prirodzený záujem dieťaťa o výtvarné vyjadrovanie svojich predstáv, na bohatosť detskej fantázie a obrazotvornosti, zvedavosť a príťažlivosť objavovania nových možností, pretože výtvarné činnosti predstavujú pre väčšinu detí hravú činnosť a priamy prostriedok materializácie vlastných predstáv.

Edukačný proces VV, ako proces tvorivý, zvyšuje nárok na vedomú operatívnosť s vyjadrovacími prostriedkami (používanie jazyka) v priebehu postupného dospievania žiaka: vedie žiaka od detskej spontánnosti k svojbytnému vyjadrovaniu – formuje vlastné spôsoby sebavyjadrovania (štýl) a vlastné postoje a hodnotiace názory.

Edukačný proces pozostáva zo zložiek:

- vyjadrovacej

- interpretačnej,
- výchovnej
- vzdelávacej.

Tieto zložky sa vo VV prelínajú, nemožno ich chápať izolovane. Uplatňujú sa tak, že jedna vyplýva z druhej. Výtvarné činnosti predstavujú zároveň poznávanie umenia a chápanie jeho zmyslu. Otvárajú tak žiakovi možnosti zaradiť sa do kultúrnej tradície na úrovni súčasného myslenia, možnosti jeho aktívneho začleňovania sa do kultúry.

1.2 Metodické východiská predmetu sú:

a) v zážitkoch procesov (formálnych, technických i myšlienkových) výtvarných a vizuálnych umení. Sú založené na súčasnom stave poznania vizuálnej kultúry.

Žiak spracováva symboly, ktoré vizuálne vyjadrujú jeho predstavy a fantazijné koncepty, alebo sa odvolávajú na javovú stránku sveta (realitu). Spracováva ich mentálne (konceptualizuje ich, predstavuje si možný spôsob ich vyjadrenia) i formálne (pokúša sa svoj koncept realizovať v materiáloch prostredníctvom nástrojov a techník). To kladie vyššie nároky na senzomotorické a afektívne ciele predmetu a tým dopĺňa predmety v ktorých prevažuje kognitívny cieľ.

b) v témach /námetoch zobrazovania, ktoré vnímame z hľadiska:

- o osobnosti a veku žiaka,
- o edukačných cieľov,
- o kultúrno-spoločenskej reality.

Výtvarná výchova predstavuje z hľadiska obsahu vyučovania ako celku (kurikula) jedinečnú možnosť tematizovať základné antropologické koncepty:

- koncepty časopriestoru (čas, priestor, pohyb, mierka, hĺbka, výška, šírka ...),
- kultúrne archetypy vyjadrovania prírody (živly, prírodné polarities, procesy...),
- kategórie estetického prežívania (krása, škaredosť, neurčitost', drsnosť, jemnosť ...),
- kategórie uvedomovania si osobnej a kultúrnej identity (ja, iný, cudzinec, priateľ, postihnutý,...), kultúrne rozdielnosti vo vizuálnom vyjadrovaní sveta, vo vkuse a názoroch iných ľudí),
- kategórie afektivity (radosť, bolesť, smútok, náladu ...).

Na rozdiel od iných predmetov, ktoré sa zaoberajú niektorými z týchto tém (prírodoveda, čítanie, náboženská a etická výchova), VV angažuje osobnosť žiaka v inom zmysle: neučí sa o nich, ale vyjadruje ich, hľadá svoj spôsob ich vyjadrenia.

c) **v reflexii diel** výtvarného umenia, dizajnu, architektúry, filmu a videa. Porozumenie jazyka a vyjadrovacím prostriedkom vizuálnych umení vychováva zo žiaka gramotného vnímateľa a používateľa vizuálnej kultúry. To ho jednak pripravuje na plnohodnotný život v prostredí v ktorom vizuálne znaky a komunikácia hrajú dôležitú a stále rastúcu úlohu (vplyv dizajnu, architektúry, reklamy, vizuálnych médií a multimédií), jednak umožňuje jeho začleňovanie do našej kultúrnej tradície, v ktorej zobrazovanie predstavuje objavovanie nových pohľadov na svet.

Ciele predmetu

Cieľom výtvarnej výchovy v 4. ročníku základnej školy je estetické osvojovanie prírody, sveta vecí a sveta človeka prostredníctvom výtvarných prác a výtvarného umenia. Detskou hrou, kresbou a modelovaním umožňuje hlbšie nahliadnuť do pocitov, fantázie i želaní každého detského jedinca. Tvorivými výtvarnými činnosťami, ako aj vnímaním a prežívaním umeleckých diel, ktoré sa stávajú organickou súčasťou vnútorného sveta žiakov, ich skúseností, zážitkov a predstáv, sa kultivuje estetická citlivosť, rozvíja sa tvorivá fantázia, harmonizuje a integruje sa osobnosť dieťaťa. Výtvarnou činnosťou v rôznych technikách sa rozvíjajú tvorivé schopnosti, podnecuje sa potreba žiakov vyjadrovať svoj vlastný postoj k spoločnosti a prírode, tým sa prejavuje detská osobnosť, jej cítenie a chápanie života. Prostredníctvom týchto činností a poznávaním tvorivých postupov získavajú žiaci výtvarné skúsenosti, poznatky a návyky, rozvíjajú si výtvarné myslenie a schopnosť hodnotiť umeleckú a mimoumeleckú skutočnosť. Výtvarná výchova prispieva k vytváraniu nových estetických, kultúrnych, spoločenských hodnôt a významne prispieva k ochrane a tvorbe životného prostredia.

Ciele výtvarnej výchovy na úrovni primárneho vzdelávania sú:

Kognitívne ciele

Poznávať jazyk vizuálnych médií. Učiť ho poznať používať jazykové prostriedky, základné kompozičné princípy, vybrané techniky a procesy vizuálnych médií. Rozumieť im a tak zvyšovať uvedomelosť reflexie vizuálnej kultúry. Poznávať a vedieť pomenovať pôsobenie (výraz) umeleckých diel, svoj zážitok z nich. Poznať vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce žánre a niektoré štýlové obdobia.

Senzomotorické ciele

Rozvíjať tvorivosť. Umožniť žiakovi rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť a fantáziu, podporovať a podnecovať jeho nápaditosť a tvorivú sebarealizáciu, prekonávanie

konvenčných schém a inovovanie naučených myšlienkových a zobrazovacích vzorcov. Prostredníctvom výtvarnej výchovy rozvíjať tvorivosť v jej základných, všeobecne uplatniteľných princípoch. Formovať a rozvíjať gramotnosť (zručnosti) žiaka v oblasti vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami prostredníctvom vybraných médií, nástrojov a techník.

Socioafektívne ciele

Formovať kultúrne a postoje. Vychovávať žiaka smerom k vytváraniu si primeraných kultúrnych postojov, názorov a hodnotových kritérií; cez zážitok aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel uvádzať ho do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradícií, ale na úrovni aktuálneho vnímania problematiky vyjadrovania sveta umením.

Formovať celistvú osobnosť. Pristupovať k osobnosti žiaka v jej úplnosti – rozvíjať cítenie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie a poznávanie, a taktiež formovanie a aktívne používanie zručností – to všetko prostredníctvom činnostného a zážitkového vyučovania.

Osnovy VV okrem toho podporujú medzipredmetové väzby, interdisciplinárnosť vyučovania, pri zachovaní špecifík spôsobu poznávania sveta prostredníctvom výtvarnej výchovy. Zapájajú citovosť, afektivitu, expresivitu a obrazovú konceptualizáciu, ktoré sú vlastné výtvarnému vyjadrovaniu, do vzťahu aj s inými, prevažne kognitívnymi predmetmi.

Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj:

- výstavba proporcií a tvarov v plošnom vyjadrení (základy proporčnosti v kresbe)
- výstavba proporcií a tvarov v priestorovom vyjadrení (základy proporčnosti v modelovaní)
- hudba ako obraz tónov (farebné tóny, farebné stupnice)
- výtvarná reakcia na pamiatku (monument) obce

Mediálna výchova:

- filmový trik, kulisa
- maľovanie prostredníctvom počítača

Multikultúrna výchova:

- impresionizmus/krajinomaľba/krajina ako žáner/variácie krajiny v rôznych atmosférach

- inšpirácia umením d'alekého východu (Čína, Japonsko)/papierový objekt, kaligrafia

Enviromentálna výchova

- antropozoo-fytomorfná architektúra

Kľúčové kompetencie absolventa primárneho vzdelávania v predmete

Absolvent primárneho vzdelania má osvojené tieto kľúčové spôsobilosti:

(a) sociálne komunikačné spôsobilosti

- dokáže určitý čas sústredene načúvať, náležite reagovať, používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor,
- uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi a s ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- rešpektuje kultúrnu rozmanitosť a preukazuje záujem o primeranú formu medzikultúrnej komunikácie,

(b) spôsobilosti v oblasti informačnej a komunikačnej technológie

- ovláda základy potrebných počítačových aplikácií, vie používať kreslenie a písanie na počítači,
- dokáže komunikovať pomocou elektronických médií,
- uvedomuje si rozdiel medzi reálnym a virtuálnym svetom,

(c) spôsobilosť učiť sa učiť sa

- získava schopnosť sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov,
- vyberá a hodnotí získané informácie, spracováva ich a využíva vo svojom učení a v iných činnostiach,
- zlepšuje svoju vytrvalosť a iniciatívu, hodnotí svoj pokrok, akceptuje spätnú väzbu a uvedomuje si svoje rozvojové možnosti,

(d) spôsobilosť riešiť problémy

- vníma a sleduje problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí a navrhuje riešenie podľa svojich vedomostí a skúseností z danej oblasti,

- pri riešení problémov hľadá a využíva rôzne informácie, skúša viaceré možnosti riešenia problému, overuje správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikuje pri podobných alebo nových problémoch,
- pokúša sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným (chápavým a spolupracujúcim) spôsobom,

(e) osobné, sociálne a občianske spôsobilosti

- vytvára si pozitívny sebaobraz, ktorý podporuje žiacku sebadôveru a sebarozvoj,
- uvedomuje si svoje silné a slabé stránky ako svoje rozvojové možnosti,
- sústreďuje sa na kvalitu a vhodnosť svojho výberu voľných činností,
- účinne spolupracuje v skupine, je zodpovedný a dodržiava dohody,
- ochotne prijíma nové nápady, prípadne sám prichádza s novými nápadi a postupmi, diskutuje o nich, prispieva k spoločnej práci,
- podieľa sa na vytváraní podporujúcej a motivujúcej sociálno-emočnej klímy v triede a dobrých medziľudských vzťahov,

(f) spôsobilosť vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- dokáže sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti prostredníctvom umeleckých a iných vyjadrovacích prostriedkov,
- dokáže pomenovať druhy umenia a ich hlavné nástroje a vyjadrovacie prostriedky (na úrovni primárneho vzdelávania),
- uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote,
- cení si a rešpektuje kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície,
- rešpektuje vkus iných ľudí a primerane veku dokáže vyjadriť svoj názor a vkusový postoj,
- pozná základné pravidlá, normy a zvyky súvisiace s úpravou zovňajšku človeka,
- pozná pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- správa sa kultúrne, kultivovane, primerane okolnostiam, situáciám, sociálnym pozíciám a rolovým funkciám,
- je tolerantný a empatický k prejavom iných kultúr.

Štruktúra kompetencií – spôsobilostí rozvíjaných vyučovaním predmetu

Žiak po absolvovaní **4. ročníka** má mať tieto vedomosti, ovládať zručnosti a byť schopný zaujímať postoje:

Zručnosti a spôsobilosti

a) formálne zručnosti

- realizovanie rôznych typov stôp – bodov, línií, odtlačkov, textúr a rôznych spôsobov ich použitia – prítlak, hustota
- vyjadrenie plošných a priestorových tvarov podľa fantázie a predstavy
- vyjadrenie objemu, podobnosti a rozdielnosti
- manipulácia s tvarmi, skladanie tvaru z rozmanitých prvkov, využitie rozmanitosti tvarov
- vytváranie farebných kontrastov
- zobrazovanie pomocou proporčnej schémy

b) technické zručnosti

- základné úkony prostredníctvom linky a jednoduchého šrafovania
- vyfarbovanie tvaru, plochy prostredníctvom štetcového rukopisu - pointilizmu
- zohýbanie, strihanie, lepenie, skladanie papiera podľa postupu, montáž, odtláčanie
- zvládnutie základných operácií na počítači s maliarskymi nástrojmi (grafický editor)
- zvládnutie základov modelovania predmetných tvarov

c) mentálne spôsobilosti – rozvoj vnímania a zážitku

- tvorba a vizuálne vnímanie tvarovej rozmanitosti predmetov
- vizuálne vnímanie a prežívanie pri uplatňovaní farebných kontrastov
- vizuálne vnímanie a uvedomovanie si proporcionality na ploche i v priestore
- vizuálne vnímanie architektúry vo svojom okolí

d) mentálne spôsobilosti – rozvoj predstavivosti a fantázie

- uplatnenie predstavivosti a fantázie s využitím farebného kontrastu
- výtvarné vytváranie ilúzie
- vytváranie obrazu na základe posunu tvarovosti z jednej oblasti do inej
- vyjadrenie predstáv a originality prostredníctvom vlastných symbolov

- spájanie a zamieňanie v tvarovom i významovom zmysle

e) mentálne spôsobilosti – rozumový rozvoj

- pomenovávanie postupov a výsledkov vlastnej výtvarnej činnosti
- poznávanie pamiatok v regióne
- zmena, premena prvkov na základe zvolených kritérií
- rozvoj analogického myslenia

Vedomosti

- pomenovanie kontrasných farieb
- vedomosti o vlastnostiach a možnostiach používania výtvarných nástrojov, jednoduchšie úkony vo výtvarných programoch počítača
- vedomosti o umení impresionizmu a ďalekého východu
- základné poznatky o princípoch pointilizmu
- znalosti o základných maliarskych a sochárskych žánroch – portrét, socha, krajinomalba, zátišie
- základné poznatky o zobrazovaní portrétu (proporčná schéma)
- vedomosti o krajine svojho okolia a jeho vizuálnych a estetických kvalitách

Postoje

- tvorivé experimentovanie s farbou, hmotou, tvarom
- porozumieť ľuďom, kultúre a výtvarnému umeniu iných národov i umeniu v historických dobách
- akceptácia rozdielnosti, rozmanitosti a podobnosti
- prijímanie zmeny, premeny, ilúzie
- vytváranie pozitívneho vzťahu k prostrediu

Obsah predmetu

Obsahom výtvarnej výchovy sú rozličné tvorivé, výtvarné činnosti a tvorivé vnímanie, estetické hodnotenie umenia a mimoumeleckej skutočnosti, ktoré žiaka kultivujú. Uvedenou integráciou ide o ich posilnenie, z čoho vyplýva aj nasledovná štruktúra tematických celkov:

I. Výtvarné a technické osvojovanie skutočnosti

II. Experimentovanie a práca s výtvarnými prostriedkami, základy konštruovania

III. Výtvarné umenie a životné prostredie

Všetky tri časti úzko súvisia a prelína sa v nich obsah výtvarnej a technickej výchovy.

Obsahom výtvarnej výchovy v 4. ročníku sú zaradené rozličné tvorivé, výtvarné činnosti, ktoré nadväzujú na predchádzajúce ročníky. Výtvarné a technické osvojovanie skutočností sa zameriava na výtvarné vyjadrovanie na základe predstavivosti, vnímania a poznávania skutočností a technickú zložku. Tematické práce rozvíjajú predovšetkým výtvarnú tvorivosť na základe predstáv a fantázie pri výtvarnom zobrazovaní priamych zážitkov. Žiaci si rozvíjajú výtvarné vnímanie tvarov, farieb, štruktúr a podobne. Experimentovanie a práca s výtvarnými prostriedkami rozvíja poznanie a hodnotenie materiálov, farieb a plôch. Postupne oboznamujú aj s vhodnými maliarskymi a sochárskymi dielami, s architektúrou a niektorými otázkami životného prostredia.

Výtvarná výchova na prvom stupni základnej školy tak dáva základy a široký priestor k ďalšiemu uvedomenejšiemu rozvoju výtvarno-estetického cítenia žiakov na druhom stupni. Slúži k tomu štruktúra osnov a gradácia vnímacích a tvorivých činností, ktoré od hravej formy prechádzajú k uvedomenejšej práci vo vyšších ročníkoch základnej školy.

Prehľad tematických celkov

I. Výtvarné osvojovanie skutočností 30 h

1. Tematické práce
2. Výtvarné osvojovanie prírody
3. Výtvarné osvojovanie predmetov

II. Experimentovanie a práca s výtvarnými prostriedkami 30 h

1. Farba, línia a výtvarné materiály
2. Dekoratívne práce
3. Modelovanie a organizácia priestoru

III. Výtvarné umenie a životné prostredie 6 h

Ciele a obsah jednotlivých tematických celkov:

I. Výtvarné osvojovanie skutočností

Ciele

- rozvíjanie tvorivosti a sebavyjadrenia;
- objavovanie a výtvarné hodnotenie farebnej premenlivosti prírody;
- rozvíjanie výtvarného vnímania na základe pozorovania a predstavy.

Obsah

Pri práci podľa predstavy a fantázie rozvíjať tvorivosť a sebavyjadrenie (témy zo života detí, spoločnosti a ilustrácie). Pri dejovom celku spresňovať spontánny prejav ujasňovaním predstáv, a to aj na základe zámernejšieho pozorovania skutočnosti. Poznávať pritom základné kompozičné princípy a prostriedky výtvarného vyjadrenia. Výtvarne hodnotiť farebnú premenlivosť prírody. Práca do mokrej plochy s vystrihovaním jesene, dozrievajúceho ovocia. Vyjadrenie farebného dojmu (kvetinovej záhrady, záhon kytíc a pod.). Rozvíjať výtvarné vnímanie a zobrazovanie tvarovo a farebne zaujímavých predmetov na základe pozorovania a predstavy, napr. nádoby a predmety z domácnosti, dopravné prostriedky. Vyjadriť farebný a svetelný kontrast predmetu s pozadím.

II. Experimentovanie a práca s výtvarnými prostriedkami

Ciele

- využitie výtvarného materiálu pri dvojrozmerných prácach;
- poznávať a chápať zmysel dekoratívnej tvorby;
- rozvíjať prácu s plastickým materiálom.

Obsah

Farbu a rozličný výtvarný materiál využiť pri dvojrozmerných prácach podľa predstavy a fantázie predovšetkým na výrazové vyjadrenie, napr. rozprávkové a fantastické postavy, zvieratá. Práce z materiálov (koláž, mozaika, textilná aplikácia, vitráž a pod.). Možnosť využitia symetrie. Lineárna kresba zaujímavých predmetov, prípadne námetov podľa predstavy (perom, drievkom, štetcom, lepeným povrázkom a pod.). Poznávať a chápať zmysel dekoratívnej tvorby v životnom prostredí z hľadiska predmetu od materiálu a funkcie, prípadne farebnosti (textil, keramika, obalový papier). Na základe poznávania vlastností a tvárných možností materiálu modelovať trojrozmerné predmety, napr. nádoby, reálne a fantastické figúrky a pod. Zostavovanie makiet priestorových architektonických objektov zo škatuliek, drevených odrezkov, z papiera a pod.

III. Výtvarné umenie a životné prostredie

Ciele

- funkcia ilustrácie knihy vo vzťahu k literárnemu textu;
- výtvarná úprava knihy;

- oboznámenie sa s druhmi výtvarného umenia

Obsah

Funkcia ilustrácie knihy vo vzťahu k literárnemu textu (ilustrátorov rozšírime o Róberta Dúbravcu, Vladimíra Machaja). Doplniť najnovšími ilustrátormi súčasnej doby. Ľudové umenie a jeho dekor (na textile, na kroji, hračke, keramike, krasliciach, nábytku, architektúre a pod.). Oboznamovať sa s druhmi výtvarného umenia, architektúrou a sochárstvom. Rozvíjať aktívny vzťah k estetikej úprave životného prostredia (bývanie, obliekanie). Kultivovať estetický vzťah k prírode, ochrane prírody a životného prostredia.

Proces

Pri výtvarno-estetickom rozvoji žiakov sa predovšetkým opierame o nové vzťahy medzi estetickým prežívaním umenia a mimoumelekej skutočnosti (prírody, predmetov, života) a aktívnou tvorivou prácou žiakov, pre ktorú sa táto skutočnosť ako námet alebo motív stáva východiskom činnosti. Preto aj výber vhodných slovných a praktických metód práce vychádza z prirodzeného komplexného detského videnia, chápania, hodnotenia výtvarného vyjadrovania sveta, v ktorom sa úzko spájajú praktické, poznávacie a estetické stránky. Tieto metódy smerujú najmä k podchytieniu záujmu žiakov a hravou formou rozvíjajú tvorivosť na základe rešpektovania ich individuálnych schopností. Spontánny detský prejav, prameniari z citových zážitkov detí, sa stáva východiskom k práci predovšetkým v začiatočných ročníkoch. Citlivejšie výtvarné vnímanie tvarov, farby, štruktúr, vzájomných vzťahov častí a celku má zabezpečiť nenásilný prechod od prvotných jednoduchých (znakových) výtvarných foriem k členitejším formám. Prebúdzame v žiakoch záľubu a radosť z prirodzených vlastností a funkcií farieb, tvarov, objemov a z rozličných materiálov (napr. papier, drevo, kameň, kov, textil, plastické materiály).

Žiaci sa učia vyhľadávať a objavovať tvarovo a farebne zaujímavé formy (napr. stromy, korene, škvryny a pod.) a odlišovať ich od zámerných ľudských výtvorov, ale zároveň sa učia chápať ich ako konkrétne výtvarné objekty. Záujem žiakov o výtvarné umenie a elementárne estetické postoje prebúdzame predovšetkým knižnou ilustráciou v koordinácii s čítaním. Vychádzame hlavne z prezerania ilustrácií detských kníh a čítaniek, časopisov. Na bezprostredný zážitok potom nadväzuje zámerný aktívny postoj k dielu ako k umeleckej skutočnosti. Systém výchovy k tvorbe a ochrane životného prostredia preniká obsahom všetkých ročníkov. Vychádza z hravých činností pri priestorovom riešení a práce s rozličným výtvarným materiálom, ktorá úzko súvisí s úžitkovým umením.

Dôležitou súčasťou vyučovania výtvarnej výchovy je hodnotenie výtvarných prác žiakov ako výsledkov výchovno-vzdelávacieho procesu. Hodnotenie uskutočňujeme už pri individuálnom vedení žiakov počas samostatnej práce a kolektívne na konci hodiny. Učiteľ využíva názorné pomôcky, esteticko-výchovné vychádzky, televíziu a pod. Osobitne sa stará o talentovaných žiakov individuálnym prístupom pri vyučovaní, prípadne ich zapojí do výtvarného krúžku alebo odporučí do ZUŠ.

Najdôležitejším snažením technickej zložky by mal byť ústup od reprodukčnej činnosti. Viac sa zameriavať na rozvoj tvorivosti žiakov prostredníctvom riešenia problémových úloh. V organizovaní vyučovacieho procesu navrhujeme viac využívať tímovú prácu pred frontálnou prácou žiakov.

Požadovaný výstup žiakov z Výtvarnej výchovy v 4. ročníku

Žiak má po absolvovaní **primárneho vzdelania** mať tieto vedomosti, ovládať zručnosti a byť schopný zaujímať postoje:

Vedomosti

Vo výtvarnej výchove je väčšina vedomostí získavaná a zároveň overovaná prostredníctvom praktických činností žiaka; časť vedomostí o výtvarnom umení a vizuálnej kultúre sa utvára počas motivačnej, expozičnej a diskusnej časti vyučovacej jednotky a je podporená vizuálnymi materiálmi (edukačné DVD, knihy, časopisy).

Absolvent primárneho stupňa vzdelania sa naučil:

- základné vedomosti o farbách, charakteroch tvarov, textúr, základných priestorových vzťahoch,
- vedomosti o vlastnostiach a možnostiach používania výtvarných nástrojov a materiálov (ceruzky, fixky, štetce, nožnice, pastózne a vodové farby, suché a voskové/olejové pastelky, mäkké modelovacie hmoty, podkladové materiály, jednoduchšie úkony vo výtvarných programoch počítača ...),
- základné vedomosti o vývoji a hlavných kultúrnych typoch písma,
- znalosť základných maliarskych a sochárskych žánrov: krajinomalby, zátišia, portréty, sochy, reliéfu,
- prvé vedomosti o vzniku filmu – o pohybe obrazu, akcii, filmovej postave,
- prvé vedomosti o architektonickom priestore a tvare,

- vedomosti o krajine svojho okolia, obci, regiónu a ich vizuálnych a estetických kvalitách (typy, tvary, kolorit, usporiadanie, prírodniny, prírodné a kultúrne reálie, remeselné tradície).

Zručnosti a spôsobilosti

Formálne zručnosti

Vyjadrovacie zručnosti, ktoré predstavujú základy znalostí vyjadrovacích prostriedkov (jazyka) vizuálnych umení (gramotnosť v oblasti vizuálnej kultúry).

Žiak dokáže:

- tvoriť spontánne i cielene vedené stopy (faktúry) – cieľavedomé významové usmernenie gesta a akcie, za účelom výrazu (nezobrazujúceho, primárneho výrazu samotnej stopy alebo výrazu stopou zobrazeného motívu), realizovať rôzne typy stôp (rôzne druhy línií, škvŕn, odtlačkov, bodov, textúr) na ploche i v modelovacej hmote v závislosti od rôznych nástrojov, rôznych spôsobov ich použitia (prítlak, rýchlosť a smer pohybu, gesto, hravá aktivita a pod.) a rôznych materiálov (pastózna farba, tekutá farba, mäkký a tvrdý kresliaci materiál, rôzne druhy podkladu, rôzne modelovacie hmoty a pod.),
- vyjadriť plošný a priestorový tvar a obrys podľa fantázie, predstavy, i (voľne) podľa videnej skutočnosti – s nárokmi na približnú proporcionalitu, obsažnosť prvkov (detailov) a prevažne spontánny výraz; dokázať operovať s tvarmi (doplňať neúplné tvary, zmnožovať tvary kreslením voľnou rukou, kopírovaním, vytiahnutím podľa šablóny, hravo manipulovať s rozmnoženinou, priradovať príbuzné tvary, transformovať predmetný tvar na iný predmetný tvar, písmo na predmetný tvar, geometrický a organický tvar, skladať tvar z rozmanitých prvkov, konštruovať novotvar, narábať s pozitívom a negatívom tvaru - figúra a pozadie,
- vyjadriť lokálny farebný tón zobrazeného tvaru, predmetu vo vzťahu k videnej skutočnosti aj podľa predstavy a fantázie, zosvetľovať a stmavovať farebné tóny miešaním farebných hmôt, vytvárať farebné postupnosti, používať základné farebné kontrasty (kontrast svetlých a tmavých, doplnkových, teplých a studených farieb), materiálové kontrasty (tvrdý, mäkký materiál), kontrasty textúry povrchov (drsná, hladká, vzorovaná ...),
- komponovať – vedome umiestňovať tvar (motív) v rôznych častiach plochy formátu,
- vyjadriť rytmus a pohyb prostriedkami kresby, maľby, grafiky, priestorového vytvárania (objekt, model),

- vyjadriť základnú vizuálnu symetriu a asymetriu,
- zvládnuť základné operácie s mierkou / veľkosťou zobrazených tvarov (vzťah väčšie – menšie, vedľa seba – za/pred sebou); vyjadriť priestor prostredníctvom mierky zobrazovaných prvkov,
- pokúšať sa o štylizáciu (vlastné poňatie zobrazenia motívu).

Technické zručnosti

Žiak dokáže:

- zvládnuť základné motorické úkony (narábanie) s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixky, uhlík, drevko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
- vytvárať stopy alebo tvary priamym telesným dotykcom (rukou, prstami,
- kresliť prostredníctvom linky a jednoduchého šrafovania,
- zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palette i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafúra, roztieranie, zapúšťanie),
- zvládnuť jednoduché konštrukčno - technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkládanie, lepenie, spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
- zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, monotypia, a pod.),
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry,
- zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov (architektúr) z modulov (skladačka, stavebnica) a improvizovaných materiálov,
- zvládnuť základné operácie na počítači: typograficko - textové, s kresliacimi a maliarskymi nástrojmi (ceruza, guma, štetec, pečiatka, označenie výberu, základné filtre).

Mentálne spôsobilosti

Rozvoj schopností a získavanie zručností v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania fantázie, predstáv a nápadov (vlastných koncepcií), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia.

Žiak dokáže:

- primerane veku pomenovávať postupy a výsledky vlastnej výtvarnej činnosti – motorické akcie, gestá a procesy (trhanie, krčenie, skladanie, strihanie, rezanie, lepenie, spínanie, drôtovanie, viazanie, vkladanie, balenie ... rôzne druhy kreslenia čiary, maľovania plochy, modelovania tvaru, jednoduchej grafickej tlače ...); schopnosť opísať jednoduché technické postupy a znalosť ich výsledného výrazu,
- primerane veku voliť motívy na vyjadrenie zadaných (zvolených) námetov,
- vedome používať významové kontrasty motívov (napr. interpretácia zlého a dobrého tvaru, figurácie a pod.),
- kategorizovať predmety podľa základných znakov (veľkosť, farebnosť, účel, tvarová podobnosť, príslušnosť k významovej množine a pod.),
- priradovať, zmnožovať, preskupovať, spájať a rozpájať prvky na základe zvolených kritérií
- analyticko-synteticky posudzovať rozdielnosti a príbuznosti farieb (tónov a odtieňov), tvarov, materiálov, mierky,
- vedome hľadať a pokúšať sa charakterizovať synestetické vzťahy (farba a tvar voči tónom hudby, chutiam, vôňam a pachom),
- hľadať tvarové a funkčné analógie medzi živými organizmami a architektúrou, dizajnom.

Postoje

Hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je a priori **tvorivý prístup** – žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil iniciatívne svoje vlastné, teda **autentické riešenie**, a postupne formuloval svoj estetický (vkusový) i hodnotiaci názor. Formovanie takéhoto prístupu je dôležitým momentom edukácie, ktorý vyvažuje prevažne propozičné a konvergentné myslenie formované väčšou časťou kurikula.

U žiaka sa sformovali tieto postoje:

- otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou,
- otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových),
- v nižších ročníkoch spontánne výtvarné riešenia,
- tolerancia voči rôznym typom vyjadrovania, vkusu iných ľudí,

- aktívny prístup ku svojmu prostrediu, citlivá reflexia jeho hodnôt – jeho poznávanie a pretváranie.

Poznámky:

- Pri používaní IKT (tematický rad: Podnety elektronických médií) odporúčame triedu deliť na 2 skupiny.
- Organizácia činnostného vyučovania vyžaduje väčšie časové jednotky ako 45 min. Z toho dôvodu je optimálne v školskom vzdelávacom programe navýšiť hodinovú dotáciu.
- Pri niektorých edukačných témach je možné v rámci primárneho vzdelávania združiť vyučovanie výtvarnej výchovy do spoločných projektov s inými predmetmi.
- K učebným osnovám je vydaná metodická príloha s rozvedenými metodickými radami, ktoré nie sú záväzné, majú charakter inšpiračného materiálu pre učiteľa. Expozičný, pracovný a demonštračný vizuálny materiál sa nachádza na edukačnom DVD.
- Predmet VV môže byť klasifikovaný na vysvedčení známkami. Metodika hodnotenia je rozpracovaná v metodickej prílohe.
- V rámci tematického učebného plánu môže učiteľ edukačné témy zaradovať do vyučovania v poradí ako a časovom rozpätí podľa vlastného uváženia.

Hodnotenie vyučovacieho predmetu

Pri hodnotení sa bude posudzovať to, čo žiaci ovládajú, nie čo sa im nedarí. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa odporúčajú postupy na zabezpečenie korektného a objektívneho hodnotenia:

1. Verbálnou formou kontroly úrovne tvorivého procesu má pedagóg vychádzať zo stanovených cieľov hodiny. Dôležitý je najmä analytický spôsob hodnotenia. Dôležité je zhodnotiť celý priebeh hodiny. Podstatou hodnotenia nie je ani tak konečný tvorivý produkt, ale samotný tvorivý proces, ktorý je spojený s bezprostredným emocionálno-imaginatívnym zažívaním žiakov a žiakov prístup v rámci tohto procesu. Prostredníctvom rozhovoru so žiakmi zistíme, čo im hodina výtvarnej výchovy dala, čo nové sa naučili, čo sa im darilo a nedarilo, na aké nové nápady v rámci tvorivej práce došli a pod. Hodnotenie má v prvom rade pozitívne motivovať žiaka a usmerniť jeho osobnostný vývoj. Pri hodnotení žiaka je potrebné porovnávanie jeho výkonu s jeho predchádzajúcimi výkonmi. Hodnotenie kombinovať aj so sebahodnotením žiaka.

2. Preverovať úroveň **samostatnej práce žiakov**. Spokojnosť žiaka s vlastným výkonom ho následne motivuje pre ďalšiu výtvarnú prácu a udržiava jeho záujem o sebavyjadrovanie. Učiteľ u žiaka primerane veku hodnotí získané kompetencie, ktoré sú v súlade s učebnými osnovami.

Hlavným kritériom hodnotenia žiaka bude:

individuálne zlepšenie :

- v zručnostiach pri práci s materiálom, využitie výtvarných techník a postupov
- v kognitívnych a psychomotorických schopnostiach, v snahe o lepšie výkony
- aktivity a tvorivosti pri riešení zadaných úloh, tvorivý proces

Hodnotenie vymedzíme na tieto okruhy:

- Rozvoj praktických schopností a zručností .
- Osvojenie si vedomostí.
- Osobnosť žiaka, postoje.

Hodnotenie žiakov sa môže uskutočniť:

- **slovne (4 stupňami):**
 - a) dosiahol veľmi dobré výsledky
 - b) dosiahol dobré výsledky
 - c) dosiahol uspokojivé výsledky
 - d) dosiahol neuspokojivé výsledky
- **piatimi klasifikačnými stupňami:**
 - a) 1- výborný
 - b) 2 - chváľitebný
 - c) 3 - dobrý
 - d) 4 - dostatočný
 - e) 5 - nedostatočný

Súčasťou vysvedčenia môže byť slovný komentár za každý polrok, v ktorom je súhrn zhodnotenia vedomostí, zručností, návykov a postojov žiaka.

HUDOBNÁ VÝCHOVA

(4. ročník ZŠ)

Hudobná výchova	4. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Charakteristika predmetu

Hudobná výchova v základnej škole je predmetom činnostným a zážitkovým, kde na báze hudobných hrových činností sa žiaci učia orientovať vo svete hudby, prebúdza sa v nich záujem o elementárne muzicírovanie a postupne aj záujem o hlbšie vzdelanie z oblasti hudby a umenia. Na primárnom stupni vzdelávania sa prirodzene a plynule nadväzuje na posilňovanie vrodených

a prirodzených predpokladov detí a ich sklonov k hravosti, spontánnosti, na ich schopnosť celostného vnímania obrazov a modelov okolitého sveta. Spoločná úloha vzdelávacieho okruhu Umenie a kultúra je sprostredkovať národné a svetové kultúrne dedičstvo a prispieť k položeniu základov všeobecnej vzdelanosti národa. Výhodiskom tohto poznávania má byť vždy samotná hudba a hudobné aktivity žiakov.

Rozmanité aktivizujúce hudobné činnosti a v rámci nich spev ako najprirodzenejší hudobný prejav detí mladšieho školského veku sú relevantnými prostriedkami na rozvíjanie kľúčových spôsobilostí vymedzených v prvej časti učebných osnov HV na primárnom stupni vzdelávania. Centrálné postavenie v hudobných činnostiach majú vokálno-intonačné a sluchové činnosti, ktoré sa realizujú:

- v esteticko-výchovnej práci s piesňou. Metódy osvojovania piesní položia základy uvedomenia si vlastnej kultúrnej identity a kultúrno-historického povedomia. Výber piesní a zvolené metodické postupy majú viesť žiakov k tomu, aby svoje estetické zážitky z vnímania umeleckých diel (kam patria aj piesne) vedeli verbalizovať a pri elementárnom rozbere, osvojovaní a precítenej interpretácii piesní si veku primerane vytvárali vlastné názory a postoje v rámci systematicky premyslenej vokálno-intonačnej a sluchovej výchovy, ktorá uprednostňuje hravý spôsob získavania intonačných a sluchových zručností
- čo predstavuje základ rozvíjania hudobných schopností
- predpokladu úspešnej realizácie všetkých hudobných činností. *Nebojte sa intonovať!* Vzhľadom na znížený počet hodín HV v sekundárnom vzdelávaní je intonačná a sluchová výchova veľmi dôležitá, lebo na primárnom stupni vzdelávania získané hudobné schopnosti (najmä hudobná predstavivosť, hudobná pamäť, hudobné myslenie) predurčujú úspešnosť uvedeného vnímania hudby vo vyšších ročníkoch. Treba však poznamenať, že zámerom vokálno-intonačných činností v 4. ročníku *nie je spev z nôt*, ale efektívne rozvíjanie hudobných schopností každého žiaka, čo zároveň zefektívni aj rozvoj ich všeobecných schopností a formuje celistvú osobnosť, v rámci hlasovej výchovy, kde žiaci získavajú základné spevácke zručností

V 4. ročníku sú na dôležitom mieste *hudobno-pohybové a inštrumentálne činnosti*, ktoré vhodne aktivizujú žiakov a zároveň by mali plniť aj relaxačnú a regeneračnú funkciu pri uvoľňovaní napätia, ktoré vzniká u žiakov počas náročného a pomerne dlhého pobytu v škole, kde musia často nepohnute sedieť. Veľkým pozitívom týchto hudobných činností je, že umožňujú deťom experimentovanie s hudbou. Hudobno-pohybová výchova v 4. ročníku popri

tanečno-pohybových hrách a jednoduchých ľudových tancoch počíta aj s pohybovou reakciou na počúvanú hudbu, čo „odľahčuje“ a zefektívňuje rozvíjanie hudobného myslenia. Detské hudobné nástroje poskytujú deťom radosť zo sebarealizácie, z individuálneho a kolektívneho elementárneho muzicírovania. Utvárajú atmosféru pesničky, sú vhodne využité na elementárnu tvorivosť aj ako prostriedok výchovy k uvedomenému počúvaniu hudby.

Hudobná výchova pomáha rozvíjať citový svet žiakov v otvorenej atmosfére radosti a lásky, formou partnerského dialógu učiteľa so žiakmi – bez mentorovania, autoritárstva a tlaku na hromadené vedomosti. Výsledok hudobno-výchovnej práce významne ovplyvňuje erudovaný a zanietený učiteľ, ktorý je schopný naplniť požiadavky školského vzdelávacieho programu flexibilne a optimálne tak, aby aj prostredníctvom hudby formoval celistvú osobnosť žiakov. Odporúčame, aby tento učebný predmet vyučoval učiteľ so špecializáciou hudobná výchova pre primárne alebo sekundárne vzdelávanie.

Ciele predmetu

Cieľom je prostredníctvom:

- poznania a precítenej interpretácie slovenských ľudových piesní, pochopením úlohy ľudovej piesne v živote človeka a spoločnosti *si osvojiť hudobný materinský jazyk* a takto prispieť rozvíjaniu kultúrnych kompetencií žiakov,
- poznania slovenského zvykoslovia, vlasteneckých piesní, umeleckého spracovania ľudových piesní hudobnými skladateľmi, minulej a súčasnej podoby ľudových piesní získať základy národnej identity a vlastenectva,
- postupného poznávania umeleckých artefaktov ich chápať ako prirodzenú súčasť svojho života.

Kognitívne ciele

- poznávať svet zvukov a hudby na báze a princípoch detskej hry a jej rôznych foriem
- (senzomotorická, napodobňujúca, námetová, funkčná, fantastická a pod.),

- prostredníctvom hudobných aktivít postupne získať elementárne základy hudobných vedomostí, hudobného jazyka, výrazových prostriedkov, učiť sa s nimi tvorivo pracovať a využívať ich ako prostriedok komunikačný a sebvýjadrovací bez nároku na definíciu pojmov,
- prispievať k rozvoju osobnosti žiaka, k rozvíjaniu hudobnosti (hudobných schopností) prostredníctvom komplexných, navzájom prepojených a nadväzujúcich hudobných činností,
- zvládnuť postupný prechod od spontánnych a napodobňujúcich hudobných hier k hrám s pravidlami, k zámernej práci s hudobným materiálom,
- poznávať zákonitosti tvorby hudobných diel, vybrané umelecké diela tak, aby vzhľadom na mieru svojich skúseností žiaci chápali, rozpoznávali a interpretovali výpovede predložených veku primeraných umeleckých diel,
- získať základy hudobného myslenia, elementárne základy hudobno-estetického vedomia v sústave hudobných vedomostí a vkusových postojoch.

Socioafektívne ciele

- uvedomovanie si a rozlišovanie mravných a estetických hodnôt, otvorenosť a tvorivosť,
- empaticky pristupovať k precítaniu a pochopeniu umeleckých diel a asertívne vyjadrovať vlastné názory a postoje,
- bez predsudkov pristupovať k vnímaniu a rozširovaniu umeleckých hodnôt rôznych kultúr,
- získať schopnosti spolupracovať v tíme, vedieť plánovať, propagovať, realizovať i prezentovať vlastnú prácu i skupinové projekty,
- chápať umenie v jeho mnohorakých podobách a súvislostiach nielen ako ušľachtilý spôsob vyplňania voľného času, ale aj ako prostriedok skvalitnenia a skultúrnienia svojho života.

Psychomotorické ciele

- na základe získaných zručností žiaci dokážu na primeranej úrovni realizovať svoje hudobné predstavy v súčinnosti s výtvarnými, pohybovými a literárnymi a integrovať ich v individuálnych alebo skupinových projektoch,
- dokázať zostavovať auditívne, vizuálne i dramatické prvky.

Základným zámerom hudobnej výchovy je rozvíjať **klúčové kompetencie** tak, aby sa:

- rozvíjal citový svet žiakov,
- formovali mravné vzťahy žiakov k prostrediu v škole a v rodine, pozitívne vzťahy k prírode, ku všetkým prejavom života,
- vychovali žiaci hrdí na vlastné slovenské kultúrne bohatstvo a históriu, s kladným vzťahom ku kultúrnemu životu spoločnosti a podieľaním sa na ňom,
- vhodne a nenásilne spájala hudba s prejavmi iných umení – s poéziou, výtvarnými dielami, tancom,
- vychovávali vnímaví, aktívni poslucháči, tolerantní k iným kultúram a názorom, bez nekritického podliehania módnym vlnám, reklame a subkultúre.

Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj

- prostredníctvom hudobných činností učiteľ vytvára priestor, aby žiak spoznával sám seba, rozvíjal a poznával svoje dobré stránky, rozvíjal svoju sebadôveru
- posilňovať pestovanie kvalitných vzťahov s rodičmi, so súrodencami
- prostredníctvom spoločných hudobných činností a hier pestovať kvalitné medzilidské vzťahy, učiť žiakov rešpektovať názory a potreby ostatných

Enviromentálna výchova

- rozvíjanie kladného vzťahu k prírode a zvieratám
- získavanie vedomostí o ochrane zvierat a prírody

Multikultúrna výchova

- poznanie svojej kultúry, zvykov a tradícií
- uvedomovanie si vlastnej kultúrnej identity

Regionálna výchova

- spoznávanie piesní, detských ľudových hier, zvykov a tradícií vlastného regiónu

TVORBA PROJEKTOV A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

- poznanie samého seba a svojich schopností, spolupráca v skupine a prezentovanie samého seba

Kľúčové kompetencie absolventa primárneho vzdelávania v predmete

Základným zámerom hudobnej výchovy je rozvíjať **kľúčové kompetencie** tak, aby sa:

- rozvíjal citový svet žiakov,
- formovali mravné vzťahy žiakov k prostrediu v škole a v rodine, pozitívne vzťahy k prírode, ku všetkým prejavom života,
- vychovali žiaci hrdí na vlastné slovenské kultúrne bohatstvo a históriu, s kladným vzťahom ku kultúrnemu životu spoločnosti a podieľaním sa na ňom,
- vhodne a nenásilne spájala hudba s prejavmi iných umení – s poéziou, výtvarnými dielami, tancom,
- vychovávali vnímaví, aktívni poslucháči, tolerantní k iným kultúram a názorom, bez nekritického podliehania módnym vlnám, reklame a subkultúre.

Štruktúra kompetencií – spôsobilostí rozvíjaných vyučovaním predmetu

Žiak po absolvovaní 4. ročníka má prostredníctvom týchto hudobných činností získať tieto vedomosti, zručnosti a postoje:

Vokálno - intonačné činnosti

Zdokonaľuje si základné spevacké zručnosti a návyky. Rozširuje si hlasový rozsah, dokáže spievať s dynamickým odlíšením. Vie zaspievať jednoduchý dvojhlas. Intonuje v durovej tónine. Orientuje sa v grafickom zázname jednoduchej melódie. Pozná delenie slovenských ľud. piesní podľa tematiky a folklórnych oblastí, piesne iných národov i detské umelé piesne. Správne realizuje hodnoty nôt – štvrt'ová, osminová, štvrt'ová s bodkou, polová nota, polová s bodkou a príslušné pomlčky, pozná husľový kľúč a mená nôt h – d2.

Inštrumentálne činnosti

Vie vytvoriť na detských hudobných nástrojoch jednoduché sprievody k piesňam a k hudobným hrám. Improvizuje predvetie a závetie a tvorí malé celky a jednoduché formy.

Hudobno - pohybové činnosti

Pohybom vie vyjadriť rytmus a charakter piesne, vytvára ostinátne sprievody hrou na tele a používa taktovacie gestá, fonogestiku.

Percepčné činnosti

Pozná krátke veku primerané hudobné skladby. Pozná slovenské ľudové a regionálne piesne i detské umelé piesne. Vie hudbu analyzovať a interpretovať, sformuluje názor na hudobnú ukážku. Rozoznáva sláčikové a dychové nástroje. Sluchovo rozoznáva durovú a molovú tóninu.

Hudobno - dramatické činnosti

V hudobných činnostiach vie transformovať získané vedomosti pri realizácii improvizácie v hudobno-dramatických etudách a celkoch. Rešpektuje názory iných a stojí si za svojimi riešeniami.

Postoje

Žiak spoznáva hudbu rôzneho typu z hľadiska spoločenského i historického, rešpektuje špecifiká, pozná a váži si kultúru svojho národa a iných národov. Pochopí morálne posolstvo rozprávok a príbehov. Získané vedomosti prepája s analógiou zo života i využitím vedomostí z iných predmetov.

Obsah predmetu

- hudobný materiál (detské, umelé a ľudové piesne z folklórnych oblastí Slovenska,
- inonárodné piesne s rozmanitou deťom primeranou tematikou, hudobné rozprávky,
- príbehy, ľudové a umelé detské hudobno-pohybové (tanečné) hry, hudobný materiál zameraný na jednotlivé ročné obdobia, zvykoslovie a rôzne sviatky, na ilustráciu didaktických problémov),
- sústava hudobných činností vokálnych, inštrumentálnych, percepčných, hudobno-pohybových, hudobno-dramatických.

Vokálne činnosti

- základy speváckeho dýchania, držanie tela, nasadenie tónu, tvorba tónu, artikulácia, dynamické odlíšenie, hlasová hygiena, rozširovanie hlasového rozsahu, jednohlas,

- práca s hlasom, kultivácia speváckeho a hovoreného prejavu prostredníctvom uplatňovania a upevňovania správnych speváckych návykov,
- jednohlas, kánon, jednoduchý dvojhlas,
- melodická otázka, melodizácia textu, mien, riekaniek, tvorivé hudobné hry,
- hudobný rytmus a metrum – spev v 2/4, $\frac{3}{4}$, 4/4 takte,
- používanie taktovacích gest,
- orientácia v grafickom zázname jednoduchej melódie – čítanie nôt, určovanie rytmu, tempa, dynamiky.

Inštrumentálne činnosti

- hra na detských hudobných nástrojoch a ich využívanie počas hudobnej reprodukcie i produkcie,
- hra na detských hudobných nástrojoch, štylizácia charakteristických zvukov a javov z prírody a okolitého prostredia, sveta rozprávok,
- hra jednoduchých ostinátnych sprievodov k piesňam, tvorba jednoduchých sprievodov v 2/4, $\frac{3}{4}$, 4/4 takte k piesňam a hudobným hrám,
- tvorivá rytmizácia k jednoduchým piesňam, improvizácia predvetia, závetia,

Hudobno-pohybové činnosti

- reagovanie na hudbu a stvárňovanie hudby pomocou pohybu, tanca, gesta,
- pohybové vyjadrenie rytmu a charakteru piesne, hudobnej skladby (krok, chôdza, dopredu, dozadu, na mieste, poklus, beh),
- vytváranie jednoduchých ostinátnych sprievodov hrou na tele (tlieskanie, plieskanie, podupy podľa hudby),
- pohybové vyjadrenie vzťahov vysoko, nízko, stúpanie, klesanie melódie, silno, slabo, pomaly, rýchlo,
- používanie taktovacích gest v 2/4, $\frac{3}{4}$, 4/4 takte,
- pohybové stvárnenie a vyjadrenie hudobného výrazu a nálady.

Percepčné činnosti

- aktívne vnímanie a prežívanie hudby, počas ktorej žiak poznáva hudbu vo všetkých jej žánrových, štýlových a funkčných podobách, učí sa hudbu analyzovať a interpretovať,
- rozlíšenie zvukov okolitého sveta (zvuk, tón, reč, spev),

- rozlíšenie tónov podľa výšky, sily, druhy tempa,
- pozorné počúvanie piesní a hudobných skladieb, rozlišovanie známych piesní ľudových, umelých, jednohlasných, dvojhlasných (kánón), melódie, sprievodu,
- sluchové rozoznávanie predohry, medzihry, dohry, tém, motívov, hudobných fráz,
- sluchové rozlíšenie kontrastu, návratu, opakovania, variačnej zmeny,
- využitie vhodných miest v skladbách na spoluúčasť so spevom, inštrumentálnou hrou, pohybom; vizualizácia, verbalizácia zážitku, sformulovanie názoru o hudobnej ukážke.

Hudobno-dramatické činnosti

- využitie všetkých činností pri predvedení dramatického príbehu.

Požadovaný výstup žiakov z Hudobnej výchovy v 4. ročníku

Obsah	Kompetencie	Výstup
Slovenské ľudové piesne a ich dnešná podoba v rozsahu h - d ² . Krátke hlasové, intonačno-rytmické a sluchové cvičenia, rytmické a melodické dopĺňovačky.	Vokálno-intonačné činnosti Ovládať základné hlasové zručnosti: správne držanie tela, spevácke dýchanie, otváranie úst, mäkké nasadenie tónu, artikulácia, spev hlavovým tónom. Piesne spievať intonačno-rytmicky správne a precítene. Rozlišovať durové a molové tóniny (trojzvuky, stupnice, piesne). Vedieť zaspievať dvojhlasný kánón a jednoduchý dvojhlas. Poznať a vedieť správne zaspievať piesne aspoň z 3 oblastí Slovenska. Poznať a správne realizovať hodnoty nôt vyskytujúcich sa v notových zápisoch. Bezpečne ovládať čítanie nôt od h po d ² .	Správne zaspievať 15 piesní, intonovať v durovej diatonike.
Sprievody k piesňam, jednoduché rytmické hry a	Inštrumentálne činnosti Vedieť tvoriť sprievody	Vedieť zahrať jednoduché sprievody k piesňam správne

jedno- a viachlasné rytmické cvičenia.	zodpovedajúce charakteru piesní. Zdokonaľovať sa v technike hry na detských hudobných nástrojoch. Tvorba vlastných hudobných nástrojov a ich tvorivé využívanie.	zvoleným detským hudobným nástrojom, zdôrazniť dôležité hudobné myšlienky v počúvanej skladbe.
Jednoduché ľudové tance, hudobno-pohybové tanečné hry.	Hudobno-pohybové činnosti Vedieť zatancovať valašský krok, čardáš, mazúrku, valčík, polku, zostaviť z krokov jednoduchý tanec, rešpektujúci formu piesne a kultivované telesné pohyby. Dokázať vyjadriť obsah piesní a skladieb pohybom. Elementárna pohybová improvizácia na hudbu. Taktovať 2- a 3- doby takt.	Vedieť zatancovať jednoduchý čardáš, pomalý valčík. Pohybom správne reagovať na hudbu.
Umelecké spracovanie slovenských ľudových piesní od 19. storočia podnes.	Percepčné činnosti Poznať kontrast, návrat, totožnosť, podobnosť (variácie) a odlišnosť hudobných myšlienok v hudobnej skladbe. Expresívnu reakciu na hudbu umocňovať pohybom, vizualizáciou a verbalizáciou. Podľa sluchu rozoznať sláčikové, dychové nástroje, fujaru, gajdy. Vedieť sa orientovať v rôznych typoch nástrojového obsadenia.	Podľa sluchu poznať minimálne 6 hudobných skladieb, dokázať vystihnúť zámer skladateľa a odhaliť výrazové prostriedky, ktorými ich realizoval.
Hudobno-dramatické etudy, hry, jeden hudobno-dramatický celok.	Hudobno-dramatické činnosti. Prežívaním modelových situácií pociťovať spojenie hudobno-dramatického prejavu s reálnymi životnými situáciami. Rešpektovať názory iných a stáť si za svojimi riešeniami. Vedieť transformovať v hudobných činnostiach získané vedomosti a skúsenosti pri realizácii improvizácie v hudobno-dramatických etudách a celkoch.	Realizovať minimálne 1 hudobno-dramatickú etudu (celok).

V ŠTVRTOM ROČNÍKU CELÝ HUDOBNO-VÝCHOVNÝ PROCES VYCHÁDZA Z HUDBY A SMERUJE SPÄŤ K NEJ. ZÁMEROM JE, ABY ŽIACI VO VZÁJOMNEJ TVORIVEJ INTERAKCII S UČITEĽOM PRIJÍMALI HUDBU, SPOZNÁVALI JU A SNAŽILI SA ODOKRÝVAŤ, OBJAVOVAŤ JEJ OBSAH. HUDOBNO-VÝCHOVNÝ

PROCES AJ NAĎALEJ POMÁHA ROZVÍJAŤ CITOVÝ SVET ŽIAKOV, ICH HUDOBNOSŤ V ATMOSFÉRE RADOSTI, POROZUMENIA, ZÁŽITKOV, ÚSPEŠNEJ SEBAREALIZÁCIE V RÁMCI ELEMENTÁRNYCH HUDOBNÝCH PREJAVOV.

ŽIACI V TOMTO VEKU ESTETICKY PREŽÍVAJÚ, CHÁPU A HODNOTIA MENEJ ROZSIAHLE HUDOBNÉ SKLADBY NA ZÁKLADE UVEDOMENÉHO VNÍMANIA A PREŽÍVANIA PRIMERANEJ HUDBY URČENEJ NA HUDOBNÉ PREJAVY, AKO AJ NA PERCEPCIU HUDBY. JE POTREBNÉ VIESŤ ŽIAKOV K TOMU, ABY SI UVEDOMOVALI A ROZLIŠOVALI MRAVNÉ A ESTETICKÉ HODNOTY, OTVORENOSŤ A TVORIVOSŤ, ABY POSTUPNE CHÁPALI UMENIE V JEHO MNOHORAKÝCH PODOBÁCH A V SÚVISLOSTIACH, NIELEN AKO UŠLACHTILÝ SPÔSOB VYUŽITIA VOĽNÉHO ČASU, ALE AJ AKO PROSTRIEDOK SKVALITNENIA A SKULTÚRNENIA SVOJHO ŽIVOTA.

Hodnotenie vyučovacieho predmetu

V predmete HV má hodnotenie špecifický charakter a náukové vedomosti majú druhotný význam. Každé zdravé dieťa možno hudobne rozvíjať a široká škála hudobných činností mu umožňuje uplatniť sa podľa individuálnych schopností.

Objektivitu hodnotenia žiakov docielime ak sústavne, dlhodobo budeme pozorovať aktivitu i záujem žiakov v hudobných prejavoch a pri hudobnej percepcii.

Pri hodnotení v HV treba rešpektovať aj nevyrovnaný rozvojový stupeň hudobnosti, s ktorými deti prichádzajú do I. ročníka. Ak slabší spevák robí väčšie pokroky ako dobrý spevák, treba oceniť jeho snahu a tým zvyšovať jeho sebaocenenie.

Hodnotenie vymedzíme na tieto okruhy:

- Rozvoj praktických schopností a zručností.
- Osvojenie si vedomostí.
- Osobnosť žiaka, postoje.

Hodnotenie žiakov sa môže uskutočniť:

- **slovne (4 stupňami):**
 - e) dosiahol veľmi dobré výsledky
 - f) dosiahol dobré výsledky

- g) dosiahol uspokojivé výsledky
- h) dosiahol neuspokojivé výsledky

- **piatimi klasifikačnými stupňami:**

- f) 1- výborný
- g) 2- chváľitebný
- h) 3 - dobrý
- i) 4 - dostatočný
- j) 5 - nedostatočný

Súčasťou vysvedčenia môže byť slovný komentár za každý polrok, v ktorom je súhrn zhodnotenia vedomostí, zručností, návykov a postojov žiaka.

TELESNÁ VÝCHOVA

(4. ročník ZŠ)

Telesná výchova	4. ročník
Štátny vzdelávací program	2
Školský vzdelávací program	0
Spolu	2

Charakteristika učebného predmetu

Zameranie telesnej výchovy v primárnej edukácii je dominantne na telesné, funkčné a pohybové zdokonaľovanie, čím sa prispieva k upevňovaniu zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a pohybovej výkonnosti.

Telesná výchova poskytuje elementárne teoretické a praktické vzdelanie z oblasti pohybu a športu, významne prispieva k psychickému, sociálnemu a morálnemu vývinu žiakov, prispieva k formovaniu kladného vzťahu k pohybovej aktivite a plní aj významnú kompenzačnú funkciu v procese edukácie.

Svojím zameraním má telesná výchova výnimočné a špecifické postavenie v rámci vzdelávania žiakov mladšieho školského veku. Využíva predovšetkým široké spektrum pohybových prostriedkov, ktoré prispievajú k celkovému vývinu osobnosti s akcentom na hrubú i jemnú motoriku. Prostredníctvom pohybu - pohybových cvičení, hier a súťaží pozitívne ovplyvňuje zdravotný stav žiakov.

Ciele učebného predmetu

Ciele telesnej výchovy v primárnej edukácii vychádzajú zo všeobecných cieľov vzdelávacej oblasti „Zdravie a pohyb“ platných pre celú školskú telesnú výchovu a zároveň postupné plnenie cieľov primárnej edukácie prispieva k naplneniu týchto všeobecných cieľov.

Všeobecné ciele vzdelávacej oblasti sú:

- stimulovať reč a myslenie počas telovýchovných činností,
- podporovať procesy sebapoznávania a sebakontroly pri aktívnej pohybovej činnosti,
- podporovať aktivitu, fantáziu a kreativitu žiakov pri pohybových aktivitách,
- formovať pozitívny vzťah k telesnej výchove, pohybovým aktivitám, športu,
- kultivovať pohybový prejav s akcentom na správne držanie tela,
- vytvárať podmienky pre optimálny rozvoj zdravotne orientovanej zdatnosti,
- podporovať získavanie poznatkov o otázkach vplyvu pohybu na zdravie,
- uplatňovať zásady hygieny a bezpečnosti pri pohybovej činnosti.

Hlavným cieľom telesnej výchovy v primárnej edukácii je pozitívna stimulácia vývinu kultúrnej gramotnej osobnosti prostredníctvom pohybu s akcentom na zdravotne orientovanú zdatnosť a radostné prežívanie pohybovej činnosti.

Ďalšie ciele sú:

Cieľ zameraný na osobnostný rozvoj

Mať vytvorenú elementárnu veku primeranú predstavu o vlastných pohybových možnostiach a pohybovou činnosťou prispievať k optimálnemu stupňu rozvoja osobnosti ako celku i po stránke kognitívnej, emocionálnej, sociálnej, morálnej.

Cieľ zameraný na zdravie

Vnímať zdravie a pohybovú aktivitu ako jeho nevyhnutnú súčasť pri formovaní vlastného zdravého životného štýlu a jeho uplatňovaní v každodennom živote. Formovať osobnú zodpovednosť za vlastné zdravie.

Cieľ zameraný na motoriku

Mať osvojené elementárne pohybové zručnosti a vytvorené pohybové návyky súvisiace so základnými lokomóciami, mať optimálne primerane veku rozvinuté pohybové schopnosti, preukazovať elementárne vedomosti a poznatky z telesnej výchovy a športu pri realizácii pohybových činností.

Cieľ zameraný na postoje

Prejavovať záujem o pohybové činnosti, prezentovať pozitívny vzťah k ich pravidelnej realizácii, aplikovať ich v každodennom živote.

PRIEREZOVÉ TÉMY

1. MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA - cieľom je rozvoj chápania iných kultúr, akceptácia a rozvoj medziľudských vzťahov, tolerancie.
2. MEDIÁLNA VÝCHOVA - cieľom je zmysluplné, selektívne a kriticky využívať médiá a ich produkty, uvedomovať si aj negatívne vplyvy na rozvoj svojej osobnosti.
3. OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ - cieľom je rozvíjať sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru, seba vzdelávanie a zodpovednosť za svoje konanie, prevencia sociálnopatologických javov v škole.
4. ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA – cieľom je rozvíjať vzťah medzi človekom a jeho životným prostredím.
5. DOPRAVNÁ VÝCHOVA - cieľom je získať základné vedomosti, zručnosti a návyky zamerané na bezpečné správanie v rôznych dopravných situáciách.
6. OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA - cieľom je sebaochrana, poskytnutie prvej pomoci, rozvoj telesnej zdatnosti, civilná ochrana, zdravotná príprava.
7. TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI - cieľom je komunikovať, argumentovať, používať informácie, riešiť problémy, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba ale aj prácu v skupine.

Kompetencie absolventa primárneho vzdelávania z telesnej výchovy sú:

- má vytvorený základný pojmový aparát na veku primeranej úrovni prostredníctvom poznatkov z realizovaných pohybových aktivít, aktuálnych skúseností a športových záujmov,
- dokáže v pohybových činnostiach uplatňovať princípy fair - play, je tolerantný k súperom pri súťažiach, vie kooperovať v skupine, akceptuje práva a povinnosti účastníkov hry, súťaže a svojim správaním prispieva k nerušenému priebehu športovej akcie,
- má osvojené elementárne vedomosti a zručnosti z telesnej výchovy, vie ich aplikovať a tvorivo rozpracovať v pohybových aktivitách v škole i vo voľnom čase,
- má na veku primeranej úrovni rozvinuté pohybové schopnosti, ktoré vytvárajú predpoklad pre optimálnu zdravotne orientovanú zdatnosť,
- dokáže v každodennom živote uplatňovať zásady hygieny, bezpečnosti a ochrany vlastného zdravia,
- pozná a uvedomuje si význam pohybu pre zdravie a dokáže svoje zdravie upevňovať prostredníctvom každodenného pohybu.

Komunikácia v materinskom jazyku a v cudzích jazykoch:

- vyjadrovať sa veku primeranou športovou terminológiou,
- vyjadrovať svoje názory, vedomosti a pocity súvisiace s realizovanými pohybovými aktivitami,
- interaktívne a kreatívne reagovať na otázky súvisiace so športovou činnosťou,
- dokázať komunikovať o aktuálnych športových udalostiach v škole, obci, regióne ale i významných športových súťažiach a sviatkoch (OH, MS, ME ap.).

Matematická kompetencia a základné, kompetencie v oblasti vedy a techniky:

- pri rozvoji matematických modelov myslenia využívať vyjadrovanie telom a pohybom,
- rozvíjať priestorové myslenie prostredníctvom pohybových aktivít,
- rozvíjať logické myslenie prostredníctvom taktických úloh v pohybových činnostiach,
- využívať poznatky o tele človeka, jeho pohyboch a účinkoch.

Digitálna kompetencia:

- využívať informačné technológie na vyhľadávanie potrebných informácií súvisiacich so športovými aktivitami.

Naučiť sa učiť:

- aktívne využívať informácie zo školskej telesnej výchovy vo voľnom čase
- mať záujem (byť motivovaný) o ďalšie vzdelávanie sa v oblasti športu.

Spoločenské a občianske kompetencie:

- vytvoriť si vlastnú identitu (nájsť si svoje miesto) pri aktívnej športovej činnosti – svojej účasti na nej v rámci skupiny, tímu ap.,
- vedieť rešpektovať práva i povinnosti (svoje i iných) pri realizovaných športových aktivitách,
- vedieť kooperovať pri športových aktivitách,
- byť tolerantný pri iných názoroch na riešenie aktuálneho problému súvisiaceho so športovou aktivitou a zároveň asertívny pri nastoľovaní svojich požiadaviek a formulovaní svojich názorov.

Iniciatívnosť a podnikavosť:

- vedieť s kamarátmi realizovať aj vo voľnom čase naučené pohybové hry a športové aktivity v rôznom prostredí
- byť iniciatívny pri aplikácii pohybových činností do svojho vlastného denného režimu

Kultúrne povedomie a vyjadrovanie:

- mať motorickú gramotnosť (ako výsledok pohybového vzdelávania), ktorá je súčasťou kultúrnej gramotnosti človeka.

Obsah predmetu**Prehľad tematických celkov (TC)**

1. Základné lokomócie a nelokomočné pohybové zručnosti
2. Manipulačné, pohybové a prípravné športové hry
3. Kreatívne a estetické pohybové činnosti
4. Psychomotorické cvičenia a hry
5. Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti

Časová dotácia:

Tematický celok (TC)	1.ročník	2.ročník	3.ročník	4.ročník

1.Základné lokomócie a nelokomočné pohybové zručnosti	30%	30%	30%	30%
2.Manipulačné, pohybové a prípravné športové hry	30%	30%	30%	30%
3.Kreatívne a estetické pohybové činnosti	15%	15%	15%	15%
4.Psychomotorické cvičenia a hry	15%	15%	15%	15%
5.Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti	10%	10%	10%	10%

Tematické celky (obsah formulovaný v celku pre celý stupeň vzdelávania)

TC: Základné lokomócie a nelokomočné pohybové zručnosti

Kompetencia:

Mať primerane veku a svojim schopnostiam osvojené základné lokomócie (ako elementárne predpoklady pre zvládnutie základných atletických disciplín), poradové cvičenia (ako predpoklady účelnej organizácie pohybových činností v priestore) a elementárne zručnosti z akrobacie (ako predpoklady pre zvládnutie základných gymnastických zručností), poznať ich možnosti aplikácie a vnímať ich význam pre život a šport.

Vedomosti:

- základné lokomócie – poznať, vedieť pomenovať,
- poradové cvičenia – poznať základné a vedieť ich pomenovať,
- elementárna terminológia (názvoslovie) gymnastických polôh, pohybov a cvičení,
- význam základných lokomócií, poradových a gymnastických cvičení,
- základné pravidlá atletických a gymnastických súťaží,
- zásady bezpečnosti a hygieny pri týchto cvičeniach.

Schopnosti a zručnosti:

- proporcionálny rozvoj pohybových schopností prostredníctvom základných lokomócií a nelokomočných zručností (s akcentom na senzitívne obdobia),
- osvojovanie si základných lokomócií v rôznych obmenách, v rôznom priestore,
- osvojenie si základov techniky behov, skokov, hodu,
- na podnet vykonávať základné polohy a pohyby tela a jeho častí,
- vykonávať pohyby okolo rôznych osí tela (obraty, prevaly, kotúle ap.),
- osvojenie si základov techniky kotúľov, stojok, skokov.

Postoje :

- pozitívne vnímať základné lokomócie a nelokomočné zručnosti ako potrebnú a nevyhnutnú súčasť pohybového prejavu človeka a prostriedku na upevňovanie si zdravia,
- správne vnímať význam poradových cvičení pre účelnú organizáciu, bezpečnosť, efektívnejšiu komunikáciu využitie času na cvičenie a športovanie,
- prejavovať snahu o sebazdokonaľovanie v týchto aktivitách.
-

TC: Manipulačné (MH), pohybové (PH) a prípravné športové hry (PŠH)

(Tradičné aj netradičné hry)

Kompetencia:

Byť aktívny pri úlohách vyplývajúcich z pravidiel hry, prejavovať schopnosť spolupracovať, dodržiavať dohodnuté pravidlá, technicky správne manipulovať s náčiním a pohybovať sa s ním, odhadovať pohyb náčinia a prispôbiť mu vlastný pohyb v rôznych situáciách a obmenách, prejavovať pozitívny postoj k herným činnostiam, uplatňovať zásady kultúrneho správania sa na športových podujatiach.

Vedomosti:

- základné herné činnosti jednotlivca v MH, PH, PŠH- poznať a vedieť pomenovať,
- základné informácie o hrách a súťažiach, význame súťaživosti v športe,
- správna technika základných herných činností jednotlivca,
- poznatky o správnej manipulácii s herným náčiním,
- poznatky o základných pravidlách realizovaných hier,
- poznatky o zásadách kultúrneho správania sa na športových podujatiach,
- zásady bezpečnosti a hygieny pri hrách.

Schopnosti a zručnosti:

- proporcionálny rozvoj všetkých pohybových schopností prostredníctvom hier,

- osvojovanie si základných herných činností jednotlivca v rôznych obmenách,
- osvojovanie si rôznych spôsobov manipulácie s náčiním,
- realizácia hier v rôznom prostredí, v rôznych obmenách a situáciách,
- osvojovanie si pravidiel vybraných hier a schopnosť podľa nich konať a rozhodovať.

Postoje:

- pozitívne vnímať rôzne hry ako významnú súčasť pohybových aktivít človeka,
- dodržiavať zásady fair – play pri realizovaných hrách,
- adekvátne povzbudzovať pri hrách ako ich aktér i ako divák,
- adekvátne reagovať pri víťazstve i prijať prehru s uznaním kvalít súpera.

TC: Kreatívne a estetické pohybové činnosti

(Pohybové prvky z tvorivej dramatiky, pohybové aktivity s hudbou, rytmika, tanec)

Kompetencia:

Mať primerane veku rozvinuté základné senzorické, motorické (pohybové), intelektuálne, kultúrno – umelecké a tvorivé schopnosti, vedieť ich primerane aplikovať v živote i športe prostredníctvom kultivovaného prirodzeného pohybu.

Vedomosti:

- poznať a vedieť pomenovať jednotlivé druhy cvičení a hier, pohybových výrazových prostriedkov tvorivej dramatiky, rytmiky, tanca,
- poznať správnu techniku jednoduchých cvičení, pohybov i nadväzovaných pohybových motívov tanca, rytmiky a tvorivej dramatiky,
- poznať správne držanie tela, polohy tela a jeho častí, pohyby tela a jeho častí v kontexte so slovným alebo hudobným podnetom.

Schopnosti a zručnosti:

- proporcionálny a veku primeraný rozvoj koordinačných pohybových schopností s akcentom na priestorovo – orientačné a rytmické schopnosti,
- veku primeraný rozvoj dramatických schopností a zručností,
- osvojovanie si základných rytmických a tanečných cvičení v rôznych obmenách,
- osvojovanie si základných rytmických a tanečných cvičení v rôznom prostredí, v rôznych obmenách
- rozvoj tvorivej improvizácie, kreativity, imaginácie, vizualizácie.

Postoje:

- pozitívne vnímať spojenie slova, hudby a pohybu ako potrebnú súčasť pohybových činností človeka,
- pozitívne reagovať na partnerov v tanci i hre a upevňovať sociálne vzťahy v skupine,
- prejavovať snahu o sebazdokonaľovanie a dokázať vnímať a precítiť pohyb.

TC: Psychomotorické cvičenia a hry

(Joga, relaxačné, dýchacie, strečingové cvičenia)

Kompetencia:

Mať primerane veku osvojené správne držanie a vnímanie svojho tela pri pohybových činnostiach, vedieť aplikovať širokú škálu cvičení zameraných na vnímanie vzájomného pôsobenia psychiky a pohybu, relaxáciu, dýchanie, flexibilitu ako základ sebapoznania, sebaakceptácie, dôvery vo vlastné sily.

Vedomosti:

- elementárne poznatky o ľudskom tele (časti tela, vnútorné orgány) pri pohybovej činnosti,
- správne držanie tela, polohy tela a jeho častí, pohyby tela a jeho častí - poznať a vedieť pomenovať,
- zásady bezpečnosti, hygieny a psychohygieny pre zdravie.

Schopnosti a zručnosti:

- osvojovanie si základných psychomotorických cvičení v rôznych obmenách (spojenie zmyslového vnímania s kinestetickým v časovo – priestorových vzťahoch),
- proporcionálny rozvoj koordinačných pohybových schopností a flexibility,
- vytváranie návyku správneho držania tela v rôznych polohách,
- vytváranie návyku vedomého parciálneho dýchania, fyziologicky správneho dýchania,
- osvojovanie si pohybových cvičení so zameraním na koncentráciu a pozornosť,
- osvojovanie si pohybových aktivít zameraných na čiastočnú i celkovú relaxáciu.

Postoje:

- pozitívne vnímať prejavy svojho tela pri pohybe, ako potrebnú súčasť pohybu človeka,
- formovať pozitívne vzťahy v skupinách, empatiu.

TC: Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti

(turistika, korčuľovanie, a i.)

Kompetencia:

Mať primerane veku osvojené základné zručnosti z turistiky, korčuľovania, bicyklovania a i., vedieť ich primerane aplikovať v živote i športe.

Vedomosti:

- turistika a pohyb v letnej prírode – elementárne poznatky o význame turistiky, jej druhoch a spôsoboch, pešia turistika a pobyt v prírode – základné zručnosti, cykloturistika a p., informácie o možnostiach aplikácie turistiky vo voľnom čase,
- pohyb v zimnej prírode – aktivity a hry so sánkami, klzákmi, hry so snehom a na snehu,
- korčuľovanie a pohyb na ľade – kĺzanie a hry na ľade, elementárne poznatky o význame korčuľovania, základné pohybové zručnosti z korčuľovania, informácie o možnostiach aplikácie korčuľovania vo voľnom čase,
- bicyklovanie – elementárne poznatky o význame bicyklovania, základné pohybové zručnosti z bicyklovania, informácie o možnostiach bicyklovania vo voľnom čase.

Schopnosti a zručnosti:

- osvojovanie si základných zručností z turistiky, korčuľovania v rôznych obmenách
- proporcionálny rozvoj všetkých pohybových schopností prostredníctvom sezónnych pohybových aktivít
- rozvoj senzorických schopností – pociťovanie, vnímanie, odhad času, priestoru
- rozvoj kultúrno – umeleckých schopností – kultúra pohybového prejavu, precítenie pohybu, interpretácia, kreativita
- rozvoj intelektových schopností – všeobecná inteligencia v kontexte s poznávacími aktivitami
- realizácia sezónnych pohybových aktivít v rôznom prostredí, v rôznych obmenách

Postoje:

- pozitívne vnímať pohybové aktivity v prírode ako potrebnú súčasť pohybu človeka,
- pozitívny vzťah k prírode, pohybovým aktivitám v rôznom prírodnom prostredí, ochrana prírody.

Požadovaný výstup žiakov z Telesnej výchovy v 4. ročníku

Obsahový štandard (kľúčové pojmy, minimálny obsah)

TC: Základné lokomócie a nelokomočné pohybové zručnosti

Vedieť primerane veku a svojim schopnostiam správne technicky vykonávať základné lokomócie (ako elementárne predpoklady pre zvládnutie základných atletických disciplín), poradové cvičenia (ako predpoklady účelnej organizácie) a elementárne zručnosti z akrobacie (ako predpoklady pre zvládnutie základných gymnastických zručností), poznať ich možnosti aplikácie a vníma ich význam v živote i športe.

Základné pojmy:

chôdza, beh, hod, skok, lezenie, plazenie, šplhanie, rad, zástup, družstvo, skupina, čiara, priestor, základné povely poradovej prípravy, štart, cieľ, súťaž, gymnastické náradie (žinenka, mostík, trampolínka, lavička, rebriny ap. – čo sa v objekte školy nachádza).

Základné poznatky:

- zásady bezpečného a účelného pohybu v telovýchovných objektoch,
- základy správnej techniky behov, skokov, hodu loptičkou,
- základy správnej techniky gymnastických cvičení,
- o význame základných lokomočných a nelokomočných pohybov.

Základné pohybové aktivity:

- bežecká abeceda, beh – rýchly, vytrvalostný, skok do diaľky, hod loptičkou,
- kotúle – vpred, vzad, stojka na lopatkách, rovnovážne výdrže, obraty, poskoky, skoky na pružnom mostíku a trampolíne, výskoky a zoskoky z gymnastického náradia.

TC: Manipulačné, pohybové a prípravné športové hry

Vedieť primerane veku a svojim schopnostiam správne technicky manipulovať s herným náčiním, poznať a aplikovať v hre dohodnuté pravidlá, byť v hre aktívny a prejavovať k nej pozitívny postoj.

Základné pojmy:

pohybová hra, hráč, spoluhráč, súper (protihráč), kapitán, rozhodca, pravidlá hry, ihrisko (hrací priestor, hracia plocha), bránka, kôš, hracie náčinie (lopta, pálka, hokejka ap.), gól, bod, prihrávka, strelba, vedenie lopty, držanie lopty, útok – útočník, útočná činnosť, obrana – obranca, obranná činnosť.

Základné poznatky:

- pravidlách realizovaných hier,
- správnej technike základných herných činností jednotlivca realizovaných hier,
- význame jednotlivých hier na rozvoj určitých pohybových schopností alebo osvojovaných pohybových zručností,
- význame hier pre zábavu i zdravie.

Základné pohybové aktivity:

- hry so zameraním na manipuláciu s rôznym tradičným, ale aj netradičným náčiním,
- pohybové hry zamerané na rozvoj pohybových schopností (kondičných, koordinačných),
- pohybové hry zamerané na precvičovanie osvojovaných si elementárnych pohybových zručností rôzneho charakteru (gymnastických, atletických, plaveckých ap
- Prípravné športové hry – zamerané na futbal, basketbal, hádzanú, volejbal, tenis.

TC: Kreatívne a estetické pohybové činnosti

Vedieť primerane veku a svojim schopnostiam správne technicky vykonávať cvičenia s dôrazom na presnú lokalizáciu pohybov v čase a priestore, poznať ich možnosti aplikácie, dokázať vyjadriť pohybom slovný, názorný i hudobný motív a vnímať ich, poznať význam kultivovaného a estetického prejavu v živote i športe.

Základné pojmy:

rytmika, tanec – jeho druhy, tanečný krok, tanečný motív, pohybová tvorivosť, fantázia pri pohybovej činnosti, tanečná improvizácia.

Základné poznatky:

O význame pohybovej kultúry (správneho pohybového prejavu) pri realizácii pohybových činností – akcent na správne a estetické držanie tela, kultúrnosť (kultivovaný pohybový prejav).

Základné pohybové aktivity:

- tanečná a štylizovaná chôdza, beh, skoky, poskoky, so zameraním na správne a estetické držanie tela ako celku i jeho častí v rôznych polohách,
- rytmizované pohyby s využitím hudby alebo rôznych jednoduchých hudobných nástrojov,
- pohyby so slovným navádzaním, napodobňovacie pohyby (napr. zvierat, športovcov, činností človeka),
- pohybová improvizácia na hudobné motívy, alebo zadané témy,
- tanečná improvizácia na základne naučených tanečných krokov, motívov, väzieb.

TC: Psychomotorické cvičenia a hry

Vedieť primerane veku a svojim schopnostiam vykonávať základné psychomotorické cvičenia poznať ich význam, možnosti aplikácie, dokázať vyjadriť pohybom navodený motív, vnímať význam cieleného pohybu pre zdravie (antistresové cvičenia).

Základné pojmy: názvy častí tela, polôh tela i jeho častí, správne držanie tela.

Základné poznatky:

- o význame pohybu i jednotlivých druhoch cvičení pre zdravý vývin,
- o prejavoch a reakciách organizmu na pohybovú aktivitu,
- o správnom dýchaní pri cvičení i každodenných aktivitách.

Základné pohybové aktivity:

- koordinačné cvičenia a hry,
- relaxačné (uvolňovacie) cvičenia a hry,
- aktivity zamerané na rozvoj dýchania,
- natáhovacie (strečingové) cvičenia,
- cvičenia na rozvoj flexibility.

TC: Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti

Vedieť základy elementárnych pohybových zručností súvisiace s realizovanými sezónnymi pohybovými činnosťami (turistikou, korčuľovaním, bicyklovaním a i.), poznať ich možnosti aplikácie a vnímať ich význam v živote i športe.

Základné pojmy:

turistika – jej druhy a formy, turistický výstroj, turistický chodník, turistická značka, korčuľovanie, sánkovanie.

Základné poznatky:

- o význame otužovania sa, pobytu a pohybu v prírode v každom ročnom období pre zdravie s akcentom na špecifiká jednotlivých období,
- o hygiene, pravidlách pohybu a bezpečnosti aktivít v prírode,
- o technike základných pohybových zručností realizovaných aktivít v prírode.

Základné pohybové aktivity:

- chôdza a jej rôzne druhy a spôsoby vzhľadom k povrchu a terénu,
- jazda, hry a súťaže na kolobežke, bicykli,
- korčuľovanie – jazda vpred, vzad, zastavenie, obrat, hry a súťaže na korčuliach.

Výkonový štandard (požiadavky na spôsobilosti – vychádzajú z kompetencií)

TC: Základné lokomócie a nelokomočné pohybové zručnosti

- Správne pomenovať základné lokomócie, základné nelokomočné pohyby, základné atletické disciplíny, základné cvičenia z akrobacie a poradové cvičenia realizované vo výučbe.
- Ukázať správne technické predvedenie základných lokomócií i základných akrobatických cvičení v rôznych obmenách.
- Uplatniť základné lokomócie, poradové cvičenia i gymnastické zručnosti v hrách, súťažiach a iných pohybových činnostiach.

TC: Manipulačné, pohybové a prípravné športové hry

- Pomenovať a poznať základné herné činnosti jednotlivca, poznať názvy hier realizovaných vo výučbe.
- Aplikovať v hre dohodnuté pravidlá a rešpektovať ich.
- Ukázať a uplatniť správnu techniku manipulácie s náčiním.
- Ukázať a uplatniť správnu techniku herných činností jednotlivca v hrách realizovaných vo výučbe.

- Využiť naučené zručnosti z hier v rôznom prostredí (telocvičňa, príroda, voda) a aplikovať ich aj v bežnom živote (vo voľnom čase).

TC: Kreatívne a estetické pohybové činnosti

- Správne pomenovať základné gymnastické cvičenia, tanečné kroky a činnosti realizované vo výučbe.
- Ukázať správne technické predvedenie rytmických cvičení, tanečných krokov, motívov v rôznych obmenách realizovaných vo výučbe.
- Zladiť pohyby, chôdzu, skoky a beh s rytmom navodeným potleskom, zvukovým signálom, hudbou.
- Uplatniť prvky rytmiky a tanca v hudobno – pohybových, tanečných a dramatických hrách, no i pri iných pohybových činnostiach.

TC: Psychomotorické cvičenia a hry

- Správne pomenovať základné polohy tela, druhy realizovaných cvičení z oblasti psychomotoriky.
- Ukázať správne základné polohy tela a primerane svojim schopnostiam vykonávať psychomotorické cvičenia v rôznych obmenách.
- Uplatniť prvky psychomotoriky a psychomotorických hier a prežívať pocity radosti z pohybu a hry.
- Poznať jednoduché testy na posudzovanie svojej flexibility, držania tela, dýchania.

TC: Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti

- Správne pomenovať základné pohybové činnosti vo výučbe realizovaných druhov sezónnych pohybových aktivít.
- Ukázať správne technické predvedenie elementárnych pohybových zručností vo výučbe realizovaných sezónnych pohybových činností v rôznych obmenách.
- Uplatniť prvky sezónnych pohybových činností v hrách, súťažiach ap. v škole i vo voľnom čase.

Proces:

K organizačným formám:

V primárnej edukácii je úlohou školy zabezpečiť komplexný pohybový režim žiakov danej školy. Pre splnenie všetkých cieľov telesnej výchovy je potrebné realizovať tieto organizačné formy:

- ranné cvičenia (denne na začiatku 1. vyučovacej hodiny),
- telovýchovné chvíľky počas vyučovacích hodín (denne niekoľkokrát na všetkých predmetoch, keď učiteľ pozoruje u žiakov únavu resp. nekoncentrovanosť),
- rekreačné využívanie prestávok (denne predovšetkým cez veľkú prestávku využívať možnosti školského dvora, telocviční, voľných priestorov ap.). V prípade nepriaznivého počasia (nedá sa ísť von, v triedach a na chodbách je vydýchaný vzduch) zabezpečiť potrebu okysličovania organizmu 2 – 3 minútovými aktivizačnými cvičeniami na začiatku vyučovacích hodín,
- vyučovacia hodina telesnej výchovy (hlavná organizačná forma),
- vyučovacia hodina integrovanej telesnej výchovy (so spoluúčasťou žiakov zdravých a zdravotne oslabených v tom istom rozsahu ako riadna telesná výchova),
- pohybové aktivity v školskom klube (ako dôležitá súčasť popoludňajšie činnosti),
- záujmové krúžky na škole s pohybovým zameraním (výberová forma aktivít),
- školské športové súťaže – pravidelné i jednorazové,
- cvičenia v prírode (2 x ročne v rozsahu po 4 hodiny v každom ročníku).

K projektovaniu učiva:

Učivo jednotlivých tematických celkov je široko koncipované preto, aby si učiteľ vzhľadom k reálnym podmienkam školy a špecifikám svojej triedy mohol vybrať adekvátne pohybové prostriedky, ktorými môže splniť projektované ciele a prispieť k rozvoju kompetencií žiakov.

Učivo je koncentrované do 5 tematických celkov. Realizácia obsahu týchto celkov by mala byť proporcionálne rozčlenená do všetkých ročníkov. V prvom ročníku sa začína najjednoduchšími pohybovými činnosťami každého celku. Podľa úrovne zvládnutia realizovaných činností postupuje učiteľ vo výbere ďalších zručností. Pri projektovaní učiva treba zabezpečiť predovšetkým proporcionálny rozvoj pohybových schopností.

V jednotlivých tematických celkoch je poskytnutý dostatočný priestor na tvorivú aplikáciu obsahu učiva učiteľom vzhľadom k možnostiam školy i konkrétnych žiakov. Očakáva sa citlivý prístup učiteľa pri výbere takých cvičení a hier, ktorými bude možné u každého žiaka dosiahnuť postupný rozvoj kompetencií.

Program nevyčleňuje zvlášť tematický celok zameraný na poznatky o športe a zdraví, olympizme (olympijská výchova). Očakáva sa, že učiteľ bude sprostredkovať poznatky priebežne počas výučby a v kontexte s danou pohybovou činnosťou. Tým sa predpokladá vytvorenie ucelenej predstavy o vedomostiach a zručnostiach danej aktivity a ďalších poznatkoch s ňou súvisiacich.

K procesu výučby:

V každom tematickom celku treba vytvoriť priestor pre sebapoznávanie žiakov prostredníctvom pohybu, rozvoj tvorivosti žiakov a pohybovú improvizáciu. Vytvárať úlohy divergentného typu, aby aj žiaci objavovali a hľadali možné riešenia v pohybových úlohách.

Vytvárať tiež priestor na samostatné oboznamovanie sa žiakov s novým náčiním, novými pohybovými činnosťami ap. Realizovať systematicky komunikáciu s jednotlivcom, skupinou i triedou o realizovaných činnostiach, splnených resp., nesplnených úlohách, pocitoch a náladách pri cvičení, hre a súťažení.

Tematický celok „Základné lokomočné a nelokomočné pohybové zručnosti“ poskytuje veľký priestor na aplikáciu širokej škály pohybových činností. Zaraďujú sa do neho prvky poradovej prípravy, ktorá má byť funkčná z hľadiska účelnej organizácie činností v priestore, z hľadiska bezpečného pohybu v priestore i z hľadiska efektívneho využívania času na pohybové aktivity. Odporúčame vyhýbať sa drilovému nácviku jednotlivých prvkov prípravy. Za vhodné sa považujú predovšetkým hry, v ktorých si nenásilným a veku primeraným spôsobom dané aktivity žiaci osvoja.

Podstatnú časť tematického celku tvorí rozvoj základných lokomócií. Túto časť pohybového vzdelávania treba vnímať ako prípravu pre základné atletické disciplíny – beh, skok, hod. Žiaci si postupne osvojujú elementárne základy techniky týchto činností a postupne ich vzájomné kombinácie napr. chôdza a skok, beh a skok.

Treťou časťou tematického celku sú elementárne zručnosti z akrobacie, ktoré sa vnímajú ako predpoklady pre zvládnutie základných gymnastických zručností. Akcentujú sa predovšetkým zmeny polôh, obraty, prevraty, polohy strmhlav a tiež pohyb po zúžených a zvýšených plochách opory. Samozrejme sa tieto činnosti kombinujú so základnými lokomóciami.

Odporúča sa pri projektovaní učiva využívať aj náčinie a náradie, ktoré má škola k dispozícii. Nenásilným a veku primeraným spôsobom sa s ním žiaci postupne oboznamujú a realizujú jednoduché cvičenia. Odporúča sa využívať predovšetkým pružný mostík, trampolíny, fit – lopty a balansovadlá.

V tematickom celku „Hry“ sa začína manipulačnými hrami, ktoré nadväzujú na hry charakteristické pre predškolskú telesnú výchovu. Žiaci sa oboznamujú s rôznym športovým ale i netradičným náčiním a spôsobmi manipulácie s ním. Tu sa vytvára veľký priestor na samostatné objavovanie rôznych možností manipulácie s náčiním žiakmi. Na základe toho učiteľ môže zdokonaľovať jednotlivé činnosti a aplikovať ich v nenáročných manipulačných hrách.

Pohybové hry nadväzujú na manipulačné a tvoria významnú časť výučby telesnej výchovy v primárnej edukácii. Mali by byť realizované počas všetkých štyroch ročníkov. Odporúča sa proporcionálne zaraďovanie všetkých druhov pohybových hier (skákačky, naháňačky, triafačky ap.) a tiež hier zameraných na rozvoj všetkých pohybových schopností.

Paralelne s nimi sa v treťom a štvrtom ročníku zaraďujú prípravné športové hry. Učiteľ si môže podľa podmienok a tradícií školy vyberať z rôznych športových hier. K základným hrám, ktorých elementárne základy herných činností jednotlivca by mali žiaci zvládnuť patrí futbal, basketbal, hádzanú, volejbal a tenis.

V tematickom celku „Kreatívne a estetické pohybové činnosti“ sa vytvára priestor pre kreatívneho učiteľa. Rôznymi pohybovými prostriedkami môže dosiahnuť rozvoj požadovaných kompetencií. Široká škála výrazových prostriedkov rytmiky, tanca, tvorivej dramatiky i gymnastiky vytvára podmienky aj pre rozvoj tvorivosti žiakov. Akcentujeme dôraz na utváranie a upevňovanie návyku správneho držania tela a estetického a kultivovaného pohybového prejavu.

V prvom ročníku odporúčame začínať jednoduchými rytmickými cvičeniami kde sa pohyb spája so slovom, s vytlieskavaním, vydupávaním. Vhodná je celá škála riekaniek a motivovaných pohybov. Postupne možno pridávať dramatizáciu. Príbehy zo života zvierat, rozprávkových bytostí či fantazijného sveta sú výborným námetom na pohybové stvárnenie a tvorivú improvizáciu.

V druhom ročníku sa odporúča vo väčšej miere využívať hudbu. Možno používať jednoduché hudobné nástroje (tamburína, ozvučené paličky alebo vyrobené nástroje žiakmi) a rytmizovať pohyb. Základné tanečné kroky a malé tanečné väzby sú základom pre osvojovanie si niektorých regionálnych ľudových tancov, alebo aj tancov moderných. Výber sa ponecháva na učiteľa a jeho možnosti.

V poslednom ročníku sa odporúča klásť dôraz na schopnosť tvoriť vlastné zostavy či malé väzby resp., dokázať improvizovať na hudobný motív ap.

Tematický celok „Psychomotorické cvičenia a hry“ je vnímaný ako významná súčasť prípravy žiaka na zvládnutie náročných úloh v škole i živote. Akcentuje sa význam týchto pohybových aktivít pre zdravie žiaka. Poznávaním vlastného tela, jeho možností a limitov sa žiak postupne učí vnímať telo ako celok. Správne držanie tela pri rôznych polohách, správne dýchanie a schopnosť relaxácie sú základnými úlohami, ktoré vedú k získaniu potrebných kompetencií.

Učiteľ podobne ako pri predchádzajúcom tematickom celku môže využívať rôzne pohybové prostriedky, ktorými žiakom sprostredkuje potrebné informácie a základné zručnosti. Ak má učiteľ teoretickú i praktickú prípravu z jogy, môže aplikovať relaxačné a dychové cvičenia z tohto systému.

K aplikácii základných psychomotorických cvičení a hier však nie je treba žiadny špeciálny výcvik. Psychomotorika je zameraná na prežívanie pohybu, radosti z pohybu. Psychomotorika patrí k faktorom podporujúcim zdravie. Žiak sa učí vnímať svoje telo, jeho časti. Významnou úlohou je aj naučiť žiaka vnímať svalové napätie a uvoľnenie a jeho spojenie s duševným napätím, ale i celkové pocity svojho tela pri cvičení. Cieľom snaženia učiteľa by malo byť, aby žiaci prostredníctvom pohybu získavali čo najviac skúseností a poznatkov o sebe z hľadiska fyziologického, kognitívneho i emocionálneho. Tieto poznatky sa potom stávajú základom pre sebaopoznanie, sebazdokonaľovanie a konanie.

Významným prvkom sú psychomotorické hry. Umožňujú prejavovať individualitu osobnosti a súčasne zapájajú žiaka do kolektívu. Sú typické tiež tým, že využívajú netradičné pomôcky a nie sú v nich víťazi a ani porazení. Môžu byť zamerané na rozvoj hmatového, optického či akustického vnímania, alebo na rozvoj rovnováhy či priestorovej orientácie.

Široko koncipovaným je aj tematický celok „Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti“. Vzhľadom k rôznorodým podmienkam regiónov a škôl sa ponecháva možnosť výberu konkrétnych sezónnych činností na školu. Za dôležité sa však považuje, aby všetky školy zabezpečili primeraný rozsah sezónnych činností počas celého školského roka vo všetkých ročníkoch a tým zabezpečili primerané podmienky na otužovanie sa detí ako významného prvku pri prevencii chorôb a upevňovaní zdravia.

Aktivity turistického charakteru sú nenáročné a možno ich realizovať počas celého roka. Akcentuje sa predovšetkým chôdza po rôznych povrchoch, terénoch a prekonávanie terénnych prekážok. Korčuľovanie, sánkovanie, bicyklovanie sú aktivity, ktoré možno realizovať v tých školách, kde sú na to vytvorené podmienky. Ďalšou možnosťou je tieto podmienky vytvárať a to realizáciou škôl v prírode napr. v zimnom období s akcentom na zimné športy.

Klasické korčuľovanie na ľade možno zas realizovať na školách, kde klimatické podmienky dovoľujú vytvoriť na ihrisku ľadovú plochu, prípadne ak je možnosť navštevovať umelú ľadovú plochu.

Bicyklovanie a jazda na kolobežkách sú významnými voľnočasovými aktivitami žiakov mladšieho školského veku. Ak má škola na tieto pohybové aktivity vyhovujúce podmienky, môže takúto výučbu realizovať.

PRACOVNÉ VYUČOVANIE

(4. ročník ZŠ)

Pracovné vyučovanie	4. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Charakteristika predmetu

Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce zahŕňa široké spektrum pracovných činností a technológií, vedie žiakov k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti a prispieva k vytváraní životnej a profesijnej orientácie žiakov. Koncepcia vzdelávacej oblasti Človek a svet práce vychádza z konkrétnych životných situácií, v ktorých žiaci prichádzajú do priameho kontaktu s ľudskou činnosťou a technikou v jej rozmanitých podobách a širších súvislostiach. Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce sa zameriava na praktické pracovné návyky a dopĺňa celé základné vzdelávanie o dôležitú zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v ďalšom živote a v spoločnosti. Tým sa odlišuje od ostatných vzdelávacích oblastí a je ich určitou protiváhou. Je založená na tvorivej spolupráci žiakov.

Ciele predmetu

Pri vymedzení cieľov primárneho vzdelávania pre vzdelávaciu oblasť Človek a technika vychádzame zo všeobecných požiadaviek vedecko-technickej gramotnosti i zo všeobecných cieľov primárneho vzdelávania. V tejto vzdelávacej oblasti môžeme uvažovať z hľadiska troch navzájom prepojených komponentov:

1. výchova vzťahu k technike (**hodnoty, postoje**),
2. výchova o technike (**vedomosti**),
3. výchova prostredníctvom techniky (**skúsenosti, pracovné činnosti, zručnosti**).

Základný vzťahový rámec pre určenie cieľov elementárneho vzdelávania oblasti Človek a svet práce vychádza z uvedených komponentov:

V rovine hodnôt a postojov smeruje k:

- poňatiu úlohy techniky v spoločnosti,
- uvedomenia si toho, ako technika ovplyvňuje náš život v rôznych životných situáciách (doma, v škole, pri cestovaní, pri hre, športe atd.),
- bipolárnemu vnímaniu techniky (technika môže pomáhať, ale aj ohrozovať zdravie život),
- rozvíjaniu mravného vedomia a konania v súvislosti s využitím techniky,
- rozvíjaniu osobnostných vlastností,
- uplatňovaniu tvorivosti a vlastných nápadov,
- vytváraniu postojov k hodnotám vo vzťahu k práci človeka,
- zodpovednosť za kvalitu svojich i spoločných výsledkov práce,
- rozvoju morálnych a vôľových vlastností (vytrvalosť a sústavnosť pri plnení zadaných úloh, vynakladanie úsilia na dosiahnutie kvalitného výsledku),
- rozvoju asertivity pri presadzovaní vlastných názorov, postojov a citov,
- rozvoju autonómnej pozície človeka (seberealizácie, sebadôvery, sebazvedávania atd.).

V rovine vedomostí smeruje k:

- porozumeniu základným technickým problémom v kľúčových oblastiach techniky (materiály a technológie, komunikačné systémy, doprava a konštruovanie) na veku primeranej úrovni,
- poznaniu základných životných potrieb rastlín v rámci pestovateľských prác,
- poznaniu základnej techniky v domácnosti a bezpečnej manipulácii s ňou,

V rovine pracovných činností a zručností smeruje k:

- získavaní pracovných skúseností a zručností v kľúčových oblastiach techniky,
- spôsobilosti kriticky používať informačné a komunikačné technické prostriedky,
- získaniu pracovných zručností pri opracovaní technických materiálov,
- spôsobilosti v oblasti konštruovania počnúc plánovaním až po prezentáciu produktu,
- osvojenia si bezpečného využívania techniky v domácnosti,
- pestovaniu a ošetrovaní základných druhov rastlín,
- získavaní všeobecne využiteľných pracovných skúseností,
- využívaní vhodných pracovných prostriedkov v bežnom živote,
- naučeniu sa pracovať v tíme,

- poznaniu pravidiel bezpečnosti práce a k schopnosti poskytnúť pomoc pri úraze.

Vzdelávanie v tejto oblasti smeruje k vytváraniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií žiakov tým, že vedie žiakov k:

- pozitívnemu vzťahu k práci a k zodpovednosti za kvalitu svojich i spoločných výsledkov práce,
- osvojení základných pracovných zručností a návykov z rôznych pracovných oblastí, k organizácii a plánovaniu práce a k používaniu vhodných nástrojov, náradia a pomôcok pri práci i v bežnom živote,
- vytrvalosti a sústavnosti pri plnení zadaných úloh, k uplatňovaniu tvorivosti a vlastných nápadov pri pracovnej činnosti a k vynakladaniu úsilia na dosiahnutie kvalitného výsledku,
- autentickému a objektívnemu poznávaniu okolitého sveta, k potrebnej sebadôvere, k novému postoju a hodnotám vo vzťahu k práci človeka, technike a životnému prostrediu,
- chápaniu práce a pracovnej činnosti ako príležitosti k sebarealizácii, sebvzdelávania a k rozvíjaniu podnikateľského myslenia,
- orientácii v rôznych oboroch ľudskej činnosti, formách fyzickej a duševnej práce a osvojení potrebných poznatkov a zručností významných pre možnosť uplatnenia, pre voľbu vlastného profesijného zamerania a pre ďalšiu životnú a profesijnú orientáciu,
- k schopnosti bezpečne sa správať v doprave a na komunikáciách,
- k rešpektovaniu environmentálnych hodnôt a chápaniu recyklácie materiálov a produktov

PRIEREZOVÉ TÉMY

Enviromentálna výchova – vzťah človeka a prostredia

Osobnostný a sociálny rozvoj – interpersonálne spôsobilosti prostredníctvom technických činností realizovaných samostatne i v kolektíve, odlišnosti papiera k hotovému produktu

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – vedieť hodnotiť výsledok svojej práce

Multikultúrna výchova- vedieť približne, ktorá krajina je pôvodcom danej textilie

Mediálna výchova – dokázali posudzovať mediálne šírené posolstvá

Regionálna výchova a tradície nášho regiónu – zvyky, tradície tekovského regiónu

Prehľad výchovných a vzdelávacích stratégií

sociálne komunikačné kompetencie

- dokáže určitý čas sústredene načúvať, náležite reagovať, používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor,

kompetencia učiť sa učiť sa

- získava schopnosť sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov,
- na základe poskytovaných možností uplatňuje základy rôznych techník učenia sa a efektívne si osvojuje poznatky a študijné návyky,
- vyberá a hodnotí získané informácie, spracováva ich a využíva vo svojom učení a v iných činnostiach,

spôsobilosť v oblasti informačných a komunikačných technológií

- prejavuje radosť zo samostatne získaných informácií

spôsobilosť učiť sa

- dokáže pracovať samostatne s učebnicami, pracovnými zošitmi a pomôckami
- prejavuje aktivitu v individuálnom i skupinovom učení

spôsobilosť riešiť problémy

- dokáže popísať problém
- v odôvodnených prípadoch dokáže privolať potrebnú pomoc

osobné sociálne a občianske spôsobilosti

- pozná svoje povinnosti, dokáže rešpektovať a prijímať príkazy kompetentných osôb
- ochotne prijíma nové nápady, prípadne sám prichádza s novými nápadmi a postupmi, diskutuje o nich, prispieva k spoločnej práci,

Obsah predmetu

Vzdelávací obsah je rozdelený do 5 tematických celkov:

1. Tvorivé využitie technických materiálov
2. Základy konštruovania
3. Starostlivosť o životné prostredie
4. Stravovanie a príprava jedál
5. Ľudové tradície a remeslá

1. Tvorivé využitie technických materiálov

Hodnoty a	Obsahový štandard	Výkonový štandard
-----------	-------------------	-------------------

postoje žiaka		
Vedieť hodnotiť výsledok svojej práce. Interpersonálne spôsobilosti prostredníctvom technických činnosti realizovaných samostatne i v kolektíve (efektívnosť činnosti, plánovanie, organizovanie, kontrolovanie a hodnotenie výstupov činnosti, empatia, riešenie konfliktných situácií, rešpektovanie a tolerovanie odlišností, zodpovednosť, úcta, zodpovednosť za výsledky práce vo vzťahu k rozvoju spoločnosti a životnému prostrediu). Schopnosť chápať význam technickej záujmovej činnosti a do tejto sa zapájať.	Poznávanie vlastností materiálov Pomocou porovnávacieho pozorovania, bádania a experimentovania nadobudnúť poznatky o technických materiáloch s ktorými sa bežne žiaci stretávajú. Poznať, rozlíšiť a popísať štruktúru a vlastnosti technických materiálov. Získať odborné - špecifické poznatky o materiáloch (papier, textil, drevo) a procesoch tvorby produktov. 1. Papier a kartón Praktické činnosti: strihanie, lepenie, skladanie, oblepovanie. Námety na skúmanie: skúmať vlastnosti papiera podľa toho, ako sa strihá, trhá, skladá, ktorý papier je najvhodnejší na skladanie (balenie), z akého papiera sú listy učebníc, detských kníh...). Pracovné námety: priestorové a kruhové vystrihovačky, skladanie origami podľa náčrtu, balenie kníh a darčiekov, koláž z kartónu. 2. Textil Praktické činnosti: navliekanie nite do ihly, robenie uzlíka, osvojenie základných stehov, zhotovenie výrobku podľa strihu. Námety na skúmanie: skúmať vlastnosti textílií podľa toho, ako udržiavajú teplo, podľa krčivosti, podľa väzby, nasiakavosti. Skúmať stehy na výšivkách. Pracovné námety: výrobok s prvými stehmi, námety na vyšívanie s detskými prvkami, resp. námetmi ľudovej kultúry, gombíkový panáčik, tvorba výrobku podľa strihu. 3. Drevo Praktické činnosti: skúmanie vlastností drevín, kombinovanie drevín, oddeľovanie, spájanie, maľovanie. Námety na skúmanie: skúmať drevené predmety v triede (byte), skúmať dreveniny v okolí, skúmať, kde sú poškodené dreveniny a akým spôsobom. Pracovné námety: zvieratká, postavy, príbytky.	Poznávať vlastností materiálov porovnávaním, triedením, experimentovaním. Získať pracovné zručnosti s nimi. Vedieť vytvoriť jednoduchý predmet riešením problémovej úlohy s uplatnením vlastnej predstavivosti a fantázie. Dodržiavať zásady bezpečnej práce s materiálom a pracovnými nástrojmi. Vytvárať pracovné prostredie s akcentom na estetiku prostredia. Vážiť si hodnoty vytvorené človekom a prírodou.

2. Základy konštruovania

Hodnoty a postoje	Obsahový štandard	Výkonový štandard
-------------------	-------------------	-------------------

žiaka		
Efektívne žiť a pracovať s inými ľuďmi, učiť sa s nimi a od nich. Plánovať, organizovať, kontrolovať a hodnotiť aktivity tímu ľudí, preberať zodpovednosť za prácu tímu. Vážiť si, rešpektovať, akceptovať, tolerovať odlišnosti iných ľudí, pomáhať im v prípade potreby, dobre s nimi vychádzať, udržiavať harmonické medziľudské vzťahy. Motivácia a odhodlanie k tvorbe osobne a spoločensky prospešných technických produktov. Rozvíjanie poznania, že produktívna práca (aj v oblasti techniky) je základnou podmienkou rozvoja človeka a spoločnosti. Poznanie a bezpečné ovládanie techniky – záruka efektívneho využívania techniky vo svoj prospech i prospech iných. Orientácia v	Obsah tematického celku tvoria 4 tematické okruhy: 1. Konštrukcie okolo nás 2. Elektrický obvod, zdroje elektrickej energie 3. Technické komunikačné prostriedky 4. Technika v doprave 1. Konštrukcie okolo nás Skúmanie konštrukcií okolo nás a ich spoločenský význam (mosty, budovy, zariadenia) pre človeka. Všímanie si celku i detailov. Pokus o návrh technického objektu na zhotovenie. Technické objekty zhotovujeme zo stavebníc alebo z rôznych technických materiálov (papier, kartón, lepenka, koženka, plasty, drôtky, drevo) za použitia dostupných nástrojov a náradí. Odporúča sa použiť stavebnice s väčšími prvkami a škatule rôznych veľkostí a tvarov. Úlohy majú mať charakter hry. Námety: obydlia, mosty, pohyblivé detaily strojov (vrtuľka), šarkan. 2. Elektrický obvod, zdroje elektrickej energie Uvedený tematický okruh odporúčame zaradiť až po prebratí učiva z prírodovedy o elektrickom obvode a elektrickej vodivosti. Na zostavovanie jednoduchých elektrických obvodov pri nedostatku pomôcok, modulov alebo stavebníc chceme upozorniť na vytváranie jednoduchých spojení (očko - skrutka) na objímkach žiaroviek E 10 za pomoci tenkého vodiča a batérie 4,5. Možné je paralelné a sériové zapojenie spotrebičov. Zdroje elektrickej energie (obnoviteľné a neobnoviteľné) a ich vplyv na životné prostredie. Význam šetrenia elektrickou energiou. 3. Technické komunikačné prostriedky Žiaci sa oboznamujú s historickými i modernými komunikačnými prostriedkami (telefón, fax, PC). Skúmajú, ako technické prostriedky umožňujú komunikáciu medzi ľuďmi. Skúmajú, kde sa tieto komunikačné prostriedky využívajú, sami sa učia sa využívať komunikačné prostriedky simulovaním rôznych	Poznať základné symboly pri technickom náčrte (čo znamená plná a prerušovaná čiara,...). Vedieť urobiť technický náčrt. Poznať základné druhy a hlavné znaky ľudských obydlií. Poznať význam mostov a vedieť konštruovať mosty podľa určitých požiadaviek (členitosť terénu, veľkosť rieky, zaťaženie mosta a pod.). Vedieť vybrať vhodný materiál na konštrukciu určeného modelu. Vedieť navrhovať optimálne modely z hľadiska konštrukčného, technologického, ekonomického a estetického. Poznať pojmy: elektrický prúd, elektrický obvod, zdroj, spotrebič. Rozlišovať vodivé a nevodivé materiály. Poznať spôsob ochrany pred zásahom silného elektrického prúdu. Vedieť zostaviť vybrané funkčné elektrické obvody podľa návodu. Poznať zásady bezpečnej mobility.

rôznych odboroch ľudskej činnosti, osvojenie potrebných poznatkov a zručností významných pre možnosť spoločenského uplatnenia sa, pre voľbu vlastného profesijného zamerania a pre ďalšiu profesijnú orientáciu, možnosti uplatnenia sa na trhu práce (aj napr. v medzinárodnom kontexte)	situácií. 4. Technika v doprave Oboznámenie sa s dopravou, dopravnými prostriedkami, rozvíjanie cestovateľskej mobility. Rozvíjanie konštruktérskych schopností, konštrukcia bicykla, jeho technické vybavenie a bezpečnosť jazdy na bicykli	Poznať pravidlá bezpečnej jazdy na bicykli. Vedieť zistiť technický stav vlastného bicykla. Vedieť urobiť jednoduchú údržbu bicykla.
---	--	---

3. Starostlivosť o životné prostredie

Hodnoty a postoje žiaka	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Význam črepníkových rastlín pre skrášľovanie a zlepšovanie životného prostredia. Cieľavedome pristupovať k tvorbe krajšieho životného prostredia. Význam zeleniny pre zdravú výživu (zelenina – zdroj vitamínov, minerálnych látok, ochranných a liečivých látok, vlákniny). Pestrosť a rovnomernosť spotreby zeleniny počas roka.	1. Črepníkové rastliny a životné prostredie Poznávanie a odborné pomenovanie črepníkových rastlín, poznávanie ich nárokov na životné podmienky a ich význam pre tvorbu životného prostredia. Ošetrovanie črepníkových rastlín (umiestnenie podľa nárokov na svetlo a teplo, polievanie, ošetrovanie rastlín, kyprenie, rosenie, prihnojovanie, presadzovanie). Rozmnožovanie rastlín (semenami, vegetatívne – odrezkami, delením trsu, cibulami, hlľuzami...). Hydroponické pestovanie rastlín (postup celoročného ošetrovania rastlín). 2. Poznávanie úžitkových rastlín Poznávanie úžitkových rastlín – ich konzumných častí, plodov, semien (hlavne zeleninu). Robiť výstavky poznávaných druhov priebežne (semená, rastliny, konzumné časti, plody), aby žiaci poznali úžitkové rastliny v rôznych	Založiť kútik živej prírody a využívať ho na pestovateľské činnosti, výstavky a pokusy. Poznať a pomenovať viac druhov črepníkových rastlín (10 druhov). Poznať ich nároky na základné životné podmienky a pestované druhy správne ošetrovať. Vedieť založiť jednoduchú množiarničku, poznať jej význam a využitie.

Hygienické zásady konzumácie čerstvej zeleniny. Význam pokusy a pozorovaní z hľadiska a pochopenia nových poznatkov, z hľadiska objavovania súvislostí, z hľadiska využívania nových informačných zdrojov pre ďalšiu bádateľskú činnosť. Význam pestovania vonkajších okrasných rastlín pre Skrášľovanie širšieho okolia (škola, bydlisko). Oceňovať hodnoty vytvorené vlastnou pestovateľskou činnosťou. Využívanie okrasných rastlín k estetickému Skrášľovaniu prostredia. Zvýšenie hodnoty okrasných rastlín aranžovaním. Dosiahnutými výsledkami prejaviť pozornosť a úctu svojim najbližším.	vývinových fázach. Zatriedenie poznávaných druhov zelenín do pestovateľských skupín. Poznať význam zeleniny pre zdravie a výživu. Pestovanie zeleniny z priamej sejby a z priesad. 3. Pokusy a pozorovania Podmienky klíčenia semien (vhodné napr. hrach, fazuľa). Význam vody, tepla a svetla pre rastliny (napr. fazuľa kričková, hrach). Rýchlenie rastu rastlín teplotou. Význam pestovateľských podmienok na zakorenenie stonkových a koreňových odrezkov (teplo, vlhkosť substrátu a vzduchu v množiarničke). Vplyv ošetrovania rezaných kvetov na dobu ich kvitnutia (úprava stonky, výmena vody, výživno – dezinfekčné prípravky). 4. Pestovanie vonkajších okrasných rastlín Poznávanie vonkajších okrasných rastlín (letničky, dvojročné okrasné rastliny, trvalky). Pestovanie letničiek z predpestovaných priesad (napr. aksamietnica), ich vysadzovanie do črepníkov, na záhony, ošetrovanie. 5. Rez a úprava kvetín do váz Poznávanie okrasných rastlín vhodných na aranžovanie (pestované druhy, lúčne druhy). Výstavky okrasných rastlín. Zásady zberu, rezu, prenášania, úpravy, sušenia a uskladnenia rastlinného materiálu. Základné pravidlá výberu a aranžovania okrasných rastlín. Aranžovanie kvetov a doplnkovej zelene do váz a plochých misiek. Viazanie kytíc, vencov. Zásady ošetrovania rezaných kvetov. Výstavky výsledkov aranžovania.	Vedieť regulovať podmienky pre zakorenenie odrezkov. Poznať spôsoby vegetatívneho rozmnožovania rastlín pestovaných v KŤP. Vedieť odoberať a upravovať stonkové odrezky a listové odrezky. Vedieť zasadiť do črepníkov (črepníkovať) rozmnožené rastliny. Osvojiť si základy hydroponického pestovania rastlín. Poznať 10 druhov úžitkových rastlín, rozlišovať ich konzumné časti a plody. Spracovať vzorkovnicu semien a poznať ich na základe vonkajších vlastností. Poznať pestovanie zeleniny z priamej sejby (mrkva, reďkovka, hrach). Poznať význam predpestovania rastlín. Vedieť založiť jednoduché pokusy na overenie základných životných podmienok rastlín. V pravidelných intervaloch sledovať pokusné a
---	---	--

		kontrolné rastliny, zaznamenávať objektívne výsledky pozorovania. Výsledky pozorovaní a pokusov vyhodnotiť. Poznať 5 druhov nových vonkajších okrasných rastlín. Vedieť ich zatriediť do pestovateľských skupín (letničky, dvojročné okrasné rastliny, trvalky). Dopestovanie okrasných rastlín. Vedieť pomenovať a využívať náradie a pomôcky, osvojovať si postupy bezpečnej práce. Poznať vybrané druhy rastlín vhodných na aranžovanie. Poznať zásady rezu, prenášania a úpravy rastlinného materiálu. Osvojiť základné pravidlá aranžovania a použitia pomocného materiálu. Aranžovanie kvetín a okrasných rastlín pri významných príležitostiach (vianočné, veľkonočné, rodinné a spoločenské udalosti).
--	--	---

4. Stravovanie a príprava jedál

Hodnoty a postoje žiaka	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Vie sa vhodne	1. Technika v kuchyni – význam.	Žiak vie pripraviť stôl

správať počas stolovania. Dodržiava pravidlá stolovania a spoločenského správania. Vie poskytnúť (zabezpečiť) pomoc pri úraze.	2. Základné bezpečnostné pravidlá v kuchyni pre detí. 3. Výber, nákup a skladovanie potravín. Z hľadiska zdravej výživy akcent v tematickom celku je na: - potraviny rastlinného pôvodu, - potraviny živočíšneho pôvodu, - typické potraviny v iných krajinách, - potraviny v supermarketoch, obalové materiály a identifikačné údaje na nich pre spotrebiteľa, - príprava jednoduchého jedla, - príprava narodeninovej torty, - stolovanie.	pre jednoduché stolovanie. Vie samostatne pripraviť jednoduchý pokrm. Vie udržiavať poriadok a čistotu pracovných plôch, dodržiava základy hygieny a bezpečnosti práce. Vie poskytnúť pomoc pri úrazoch v kuchyni.
---	---	--

5. Ľudové tradície a remeslá.

Hodnoty a postoje žiaka	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Poznanie vlastných kultúrnych zvykov a tradícií. Poznanie a úcta ku kultúram iných národov resp. národnostných skupín. Rozvoj kreativity pri zhotovovaní produktov. Tvorivá práca v rozličných sociálnych formách (samostatná práca, práca vo	1. Skúmanie vlastnej kultúry Skúmať a objavovať vlastnú kultúru a spoznávať iné kultúry v oblasti ľudových tradícií 2. Tradície spojené s vianočnými a veľkonočnými sviatkami Skúmanie vlastných tradícií spojenými s vianočnými a veľkonočnými sviatkami. Navrhnutie, vytvorenie vianočných (veľkonočných) ozdôb a doplnkov. Uvažovanie (premýšľanie) o nich význame a využití. 3. Spoznávanie ľudových remesiel Žiaci poznávajú základné ľudové remeslá, ktoré sa v minulosti vyskytovali v ich regióne (napr. drotárstvo, hrnčiarstvo, tkáčstvo ...) Skúmajú históriu týchto remesiel. Zhotovujú produkty starých ľudových remesiel. Žiak už v mladšom školskom veku by mal poznať zvyky a tradície svojej rodiny, okolia a krajiny, v ktorej žije. Pri poznávaní ľudových tradícií žiak používa rôzne druhy technických a prírodných	Žiak pozná význam hlavných sviatkov vlastnej kultúry (Vianoc a Veľkej noci a ďalších zvykov). Vie zhotoviť produkt symbolizujúci túto tradíciu. Pozná minimálne jedno remeslo v regióne s bohatou históriou.

dvojiciach, tímová práca).	materiálov. Patrí k nim drevo, drôt, plech, šišky ihličnatých drevín, šúpolie, slama, rôzne druhy papiera. Ľudové remeslá sú pre niektoré lokality Slovenska charakteristické remeslami. Tie sa môžu poznávať v rámci exkurzií, besied s ľuďmi, ktorí sa špeciálne venujú remeslám, návštevou múzeí a vlastnou aktivitou t. j., zhotovením predmetu, ktorý úzko súvisí s ľudovým remeslom.	
----------------------------	--	--

VÝCHOVNÉ A VZDELÁVACIE STRATÉGIE

Oblasť Človek a svet práce sa sústreďuje na utváranie pozitívneho vzťahu k práci. Zameriava sa na rozvíjanie praktických pracovných návykov a zručností, tvorivé využitie technických materiálov, starostlivosť o životné prostredie a pod. Dôležitá je tvorivá spolupráca žiakov. Správnym výberom metód a foriem práce dosiahneme záujem aj o menej záživné činnosti na hodine. Využívajú sa metódy: zážitkové, situačné, skúsenostné, skupinové formy práce, projektové vyučovanie, exkurzie, vychádzky

KRITÉRIÁ A NÁSTROJE NA HODNOTENIE ŽIAKA

Predmet sa hodnotí známku, na základe písomných testov, aktivít na hodine, zručností pri práci, ústnymi odpoveďami. Hodnotíme podľa metodických pokynov na hodnotenie žiakov základných škôl.

ANGLICKÝ JAZYK

(4. ročník ZŠ)

Anglický jazyk	4. ročník
Štátny vzdelávací program	3
Školský vzdelávací program	0

Spolu	3
-------	---

Charakteristika učebného predmetu:

Cudzie jazyky umožňujú poznávať odlišnosti v spôsobe života ľudí iných krajín a ich odlišné tradície. Poskytujú prehĺbenie vedomostí a vzájomného medzinárodného porozumenia a tolerance. Prispievajú k zvýšeniu mobility človeka v osobnom živote, v ďalšom štúdiu a napokon uplatnením sa na trhu práce.

Predmet anglický jazyk tvorí súčasť vzdelávacej oblasti Jazyk a jazyková komunikácia spoločne so slovenským jazykom a literatúrou. Anglický jazyk sa vyučuje v 3. ročníku s trojhodinovou týždňovou dotáciou, vyučuje sa v skupinách v jazykovej učebni a v triedach (podľa možností každej školy).

Vyučovanie anglického jazyka v 1. období tvorí úvod do cudzojazyčného vzdelávania žiakov. Preto je v tomto období najdôležitejšie posilňovanie záujmu o výučbu angličtiny a vytváranie pozitívneho vzťahu k učeniu cudzieho jazyka.

Obsah skorého vyučovania cudzieho jazyka vychádza zo záujmu dieťaťa, z detského sveta a z reálií krajiny. V začiatkovej fáze skorého vyučovania anglického jazyka hrajú dôležitú úlohu parajazykové (rytmus, intonácia) a nonverbálne (mimika, gestikulácia) prostriedky.

V prvom rade má dieťa jazyk zažiť a použiť v komunikácii s partnerom. Pritom majú u začiatovníkov prednosť počúvanie a hovorenie. Čítanie a písanie sa v 4. ročníku pridávajú postupne ako súčasť vyučovacieho procesu. Pri používaní jazyka sa dieťa oboznámi so štruktúrami jazyka hrovou formou. Ich systematizácia vo forme gramatickej progresie ostáva však obsahom neskoršieho vyučovania.

Požiadavky pre vzdelávanie v cudzích jazykoch vychádzajú zo Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky. Vzdelávanie v prvom cudzom jazyku na prvom stupni základných škôl smeruje k dosiahnutiu úrovne A1.

Ciele učebného predmetu:

A: všeobecné ciele predmetu

Cieľom vyučovania anglického jazyka na 1. stupni v počiatočnej etape je, aby žiaci získali najzákladnejšie jazykové a rečové zručnosti.

Skorý začiatok vyučovania anglického jazyka

- má vzbudiť záujem o jazyk a kultúru
- má sprostredkovať základné vedomosti v anglickom jazyku
- má umožniť dieťaťu dorozumievať sa v inom jazyku ako vo vlastnom
- má byť prínosom k celkovému vývinu dieťaťa a rovnomerne podporovať jeho emocionálne, kreatívne, sociálne a kognitívne schopnosti
- má umožniť dieťaťu lepšie poznanie sveta a tým podporovať jeho sebavedomie
- dosiahnuť plynulý prechod od reproduktívnej k produktívnej forme komunikácie,
- hľadaniu javov a orientácii v jazykových príručkách a v slovníkoch
- podpore sebadôvery každého žiaka
- k osvojeniu si vedomostí a nadobudnutých kompetencií, ktoré im umožnia vzdelávať sa po celý ich život a zaujať aktívne miesto v ekonomickom, sociálnom a kultúrnom živote
- zaručeniu rovnakých šancí sociálnej emancipácie pre všetkých žiakov
- pochopeniu vzdelávania v príslušnom jazyku ako svojbytnému historickému javu, v ktorom sa odráža historický a kultúrny vývoj národa a zároveň ako významný zjednocujúci činiteľ národného spoločenstva a ako dôležitý prostriedok celoživotného vzdelávania

B: hlavné ciele predmetu

Hlavné ciele predmetu anglický jazyk sú v treťom ročníku totožné so všeobecnými cieľmi, nadväzujúce na ciele predchádzajúce ročníky, pretože je tu prepojenosť skorého začiatku vyučovania cudzieho jazyka.

Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj:

- rozvíjať osobných a sociálnych spôsobilostí,
- rozprávať k určenej téme.

Multikultúrna výchova:

- naučiť sa poznávať rozličné tradičné a nové kultúry,
- viesť žiakov k akceptácii kultúrnej rozmanitosti, rozvoju tolerance, rešpektu, prosociálneho správania,

Enviromentálna výchova:

- vnímať vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí,
- uvedomiť si podmienky života a možnosti ich ohrozovania.

Mediálna výchova:

- dorozumievať sa prostredníctvom IKT,
- uvedomiť si možnosti slobodného vyjadrenia vlastných postojov a zodpovednosti za spôsob jeho formovania a prezentácie,
- rozvíjať komunikačné schopnosti.

Ochrana človeka a zdravia:

- rozvinúť morálne vlastnosti žiakov,
- formovať vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života a života iných ľudí.

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti:

- rozvíjať opis, rozprávanie,
- poznať sám seba a svoje schopnosti,
- naučiť sa prezentovať svoju prácu na primeranej úrovni,
- vedieť používať informácie a pracovať s nimi,
- rozvíjať u žiakov schopnosť komunikovať, argumentovať.

Dopravná výchova:

- Tvoriť slová, krátke vety k téme,
- Upevňovať základné vedomosti, zručnosti a návyky zamerané na bezpečné správanie sa v rôznych dopravných situáciách.

Kľúčové kompetencie absolventa primárneho vzdelávania v predmete

Všeobecné kompetencie

Všeobecné kompetencie sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností.

V 4. ročníku žiak rozvíja všeobecné kompetencie tak, aby dokázal:

- získať uvedomene nové vedomosti a zručnosti,
- opakovať si osvojené vedomosti a dopĺňať ich,
- pochopiť potrebu vzdelávania sa v cudzom jazyku,
- kriticky hodnotiť svoj pokrok,
- udržať pozornosť pri prijímaní poskytovaných informácií,
- pochopiť zámer zadanej úlohy,
- účinne spolupracovať vo dvojiciach i v pracovných skupinách.

Konkrétne kompetencie

Žiak získava i ďalšie spôsobilosti prostredníctvom rôznych výchovno-vzdelávacích stratégií:

Sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti):

- Rozumie najzákladnejším jednoduchým frázam a výrazom,
- Dokáže predstaviť seba aj iných,
- Používa jednoduché výrazy týkajúce sa osobných údajov a potrieb,
- Má základný repertoár slovnej zásoby izolovaných slov a krátkych viet,
- Ovláda výslovnosť obmedzeného repertoáru naučených slov,
- Dokáže odpísať známe slová a krátke vety,
- Dokáže nadviazať základnú spoločenskú komunikáciu: dokáže pozdraviť aj rozlúčiť sa, predstaviť sa, poďakovať,
- Rozumie základným otázkam a pokynom.

Kompetencia (spôsobilosť) v oblasti matematického a prírodovedného myslenia:

- Dokáže sa orientovať v čítanom texte, v učebnici, orientuje sa v zošite, na tabuli a vo svojom písanom texte,
- Vie sa priestorovo orientovať v triede, počítačovej učebni,

- Dokáže využiť získané základné matematické zručnosti na riešenie jednoduchých úloh v anglickom jazyku.

Kompetencie (spôsobilosť) v oblasti informačných a komunikačných technológií:

- Vie obsluhovať počítač a pracuje aj s inou didaktickou informačnou technikou
- Vie používať program na písanie Word
- Vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri učení sa

Kompetencia (spôsobilosť) učiť sa učiť:

- Dokáže pracovať samostatne s učebnicami, pracovnými zošitmi a pomôckami, ovláda algoritmus učenia a dodržiava ho,
- Získané vedomosti vie uplatniť v rozličných situáciách a podmienkach,
- Prejavuje aktivitu v individuálnom i skupinovom učení.

Kompetencia (spôsobilosť) riešiť problémy:

- Viesť k využívaniu svojich skúseností a myslenia, nachádzaniu zhôd, odlišností,
- Rozvíjať kritické myslenie,
- Viesť k samostatnému riešeniu problémov, schopnosti hľadať viaceré riešenia,
- Viesť k využívaniu svojich skúseností a myslenia, nachádzanie zhôd, odlišností,
- Využívať modelové situácie,
- Hľadať optimálne riešenia využívaním tvorivého myslenia a kreativity.

Osobné, sociálne a občianske kompetencie (spôsobilosti):

- Dokáže pracovať v tíme aj individuálne,
- Vytvárať na vyučovaní empatické, kooperujúce, priateľské prostredie, používať pozitívne postoje,
- Uplatňovať individuálny prístup k talentovaným žiakom (rozširujúce úlohy), k žiakom s poruchami učenia (spolupráca so špeciálnym pedagógom),
- Rozvíjať zdravé sebavedomie osobnosti,
- Rešpektovať vekové, sociálne, intelektové osobitosti.

Kompetencia (spôsobilosť) vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry:

- Viesť žiakov k zodpovednému prístupu k práci a jej výsledkom,
- Viesť žiakov k autokontrola a kontrole spolužiaka,
- Poznať bežné pravidlá spoločenského kontaktu,
- Správať sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám

Štruktúra kompetencií – spôsobilostí rozvíjaných vyučovaním predmetu:

Komunikačné jazykové kompetencie

Komunikačné jazykové kompetencie sú tie, ktoré umožňujú učiacemu sa konať s použitím konkrétnych jazykových prostriedkov.

Jazyková kompetencia

Jazykové kompetencie na úrovni A1 :

- bežné slová a slovné spojenia nevyhnutné pre uspokojovanie jednoduchých komunikačných potrieb obmedzeného charakteru,
- základné vetné modely
- vymedzený repertoár naučených krátkych slovných spojení a výrazov pokrývajúcich predvídateľné základné komunikačné situácie,
- niektoré jednoduché gramatické štruktúry cudzieho jazyka, aj keď sa niekedy dopúšťa základných chýb, ale je mu rozumieť.

Žiak v 4. ročníku

- rozumie najzákladnejším jednoduchým frázam a výrazom,
- rozumie základným slovám
- dokáže predstaviť seba aj iných,
- používa jednoduché výrazy týkajúce sa osobných údajov a potrieb,
- má základný repertoár slovnej zásoby izolovaných slov a krátkych viet,
- ovláda výslovnosť obmedzeného repertoáru naučených slov,
- dokáže odpísať známe už dlhšie slová a krátke vety

Sociolingvistická kompetencia

Žiak v 4. ročníku

- dokáže nadviazať základnú spoločenskú komunikáciu: dokáže pozdraviť aj rozlúčiť sa, predstaviť sa, poďakovať
- vie vyjadriť v situáciách jednoduchej a priamej výmeny informácií, týkajúcich sa známych a bežných vecí a záležitostí, ale z hľadiska limitovanej slovnej zásoby a gramatiky, ktorú si osvojil, je nútený podstatne zjednodušiť obsah svojej výpovede.

Pragmatická kompetencia

Žiak v 4. ročníku

- dokáže zvládnuť veľmi krátke izolované a väčšinou vopred naučené výpovede,
- dokáže spájať slová pomocou spojovacieho výrazu „a“ (and)
- využívať základné jazykové prostriedky na získavanie informácií, na jednoduché vyjadrenie odmietnutia, túžby, zámeru, uspokojenia, záujmu, prekvapenia, rozčarovania, strachu,
- pokúsiť sa vytvoriť jednoduchý interaktívny text za účelom výmeny informácií,
- použiť jednoduché výrazové prostriedky na začatie, udržanie a ukončenie krátkeho rozhovoru,
- používať najfrekventovanejšie konektory na spájanie jednoduchých viet potrebných na vyrozprávanie alebo opis príbehu v logickom časovom slede.

Komunikačné zručnosti

Komunikačné zručnosti nemožno chápať izolovane, pretože sa navzájom prelínajú a dopĺňajú.

Počúvanie s porozumením

Žiak v 4. ročníku

- dokáže naplniť konkrétne potreby na základe porozumenia podstaty počutého,
- porozumie slovným spojeniam a výrazom vzťahujúcim sa na bežné oblasti každodenného života,
- porozumie základným informáciám v krátkych zvukových záznamoch,
- rozumie jednoduchým pokynom informatívneho charakteru,
- pochopí vety, výrazy a slová, ktoré sa ho priamo týkajú.

Čítanie s porozumením

Žiak v 4. ročníku

- rozozná krátke známe napísané slová, ktoré dokáže prečítať a aj pochopiť,
- rozozná krátke oznamovacie a opytovacie vety.

Písomný prejav

Žiak v 4. ročníku

- dokáže odpísať jednoduché slová, slovné spojenia a krátke naučené vety.

Ústny prejav

Žiak v 4. ročníku

- dokáže používať jednoduché zdvorilostné formulácie ako pozdrav, lúčenie,
- vie predstaviť seba a iných,
- rozumie každodenným výrazom, ktoré sú zamerané na uspokojenie jednoduchých konkrétnych komunikačných potrieb,
- rozumie základným otázkam a pokynom.

Zoznam všetkých komunikačných spôsobilostí a funkcií komunikácie pre úroveň A 1.1

Spôsobilosti	Funkcie	Aplikácia funkcie	Jazykový register
Nadviazanie kontaktu v konkrétnej komunikačnej situácii	Upútať pozornosť Pozdraviť Odpovedať na pozdrav PodĎakovať sa	Použitie adekvátnej slovnej zásoby, vyplývajúcej zo situácie	Dialóg Monológ Dramatizácia Piesne Básne Komiks
Vypočuť a podať informácie	Informovať sa Odpovedať na otázku	Tvorba otázky a odpovede pomocou slovíes byť, mať,	Rozprávanie Jednoduchá komunik

		môcť	ácia Pohľadnica, list
Výber z ponúkaných možností	Opis osoby Opis domu	Prídavné mená Farby, miery, číslovky predložky	Rozprávanie Opis, dialóg Rozprávka, príbeh
Vyjadrenie vlastného názoru	Vyjadriť súhlas, nesúhlas	Krátke odpovede na otázky áno, nie s poznanými slovesami	Dialóg Spoločenská komunikácia
Vyjadriť svoju schopnosť	Vyjadriť svoju schopnosť vykonať činnosť	Sloveso môcť/vedieť	Krátky telefonický rozhovor
Stanoviť, oznámiť a prijať pravidlá alebo povinnosti	Vyjadriť príkaz, zákaz, získať povolenie, súhlas	Rozkazovací spôsob	Inštrukcie v triede
Reagovať na aktuálne udalosti	Gratulácia k narodeninám, sviatkom	Frázy	

Organizačné formy

Základnou organizačnou formou Aj je naďalej vyučovacia hodina s charakterom pútavej zaujímavej hry, na ktorej sa rád zúčastní každý žiak, snažíme sa vsunúť nové a netradičné typy vyučovacích hodín - **vyučovacia hodina** (základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu).

V AJ stále kombinujeme kolektívnu a skupinovú prácu s prácou jednotlivcov, čo nám umožní všestrannejšie aktivizovať žiakov, plnšie rešpektovať ich individuálne schopnosti i záujmy a ďalej ich rozvíjať.

Metódy a formy práce

Metódy a formy práce – stratégia vyučovania:

Motivačné metódy:

- *motivačné rozprávanie* (citové približovanie obsahu učenia),
- *motivačný rozhovor* (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov)
- *motivačnú demonštráciu* (vzbudenie záujmu pomocou, ukážky).
- *brainstorming* (burza nápadov)

Expozičné metódy :

- *rozprávanie* (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie),
- *vysvetľovanie* (logické systematické sprostredkovanie učiva),
- *rozhovor* (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, konvergentných a divergentných otázok, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie),
- *demonštračná metóda* (demonštrácia obrazov, obrázkov, kariet),
- *pozorovanie* (cieľové systematické vnímanie objektov na vytváranie slov),
- *manipulácia s predmetmi* (didaktická hra),

Problémové metódy:

- *problémové vyučovanie* – snaha rozvíjať tvorivé myslenie, tvorivé schopnosti žiakov, tvorivé osvojovanie poznatkov a spôsobov činnosti. Učiteľ stavia pred žiakov úlohy, motivuje ich a usmerňuje hľadanie spôsobov a prostriedkov na ich riešenie.
- *projektová metóda* (riešenie projektu)

Projekty môžu navrhovať : samotný žiaci – spontánne projekty

učiteľ – pripravené projekty

žiaci a učiteľ v spolupráci – kombinované

Delenie projektov :

- podľa počtu riešiteľov : - individuálne, skupinové

- podľa času – krátkodobé, dlhodobé
- podľa miesta realizácie – školské, domáce, kombinované

Aktivizujúce metódy:

- **inscenačná metóda** (sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie),
- **didaktické hry** (sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov, a spontánnosti),
- **kooperatívne vyučovanie** (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny).

Fixačné metódy:

- **metódy opakovania a precvičovania**, (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice, domáce úlohy).

Organizačné formy vyučovania

- prevládajúcou formou je **vyučovacia hodina**

Ďalšie formy vyučovania :

1. Individuálne školské vyučovanie – samostatná práca, ktorá dáva priestor pre tvorivosť, aktivitu.

- tvorivá samostatná práca – riešenie nových úloh na základe získaných poznatkov
- kolektívna samostatná práca – žiak sa na práci zúčastňuje ako člen kolektívu, ktorý dostal úlohu
- diferencovaná samostatná práca – žiaci pracujú samostatne, ale majú rozdielne úlohy podľa individuálnych schopností, nadania a záujmov

2. Kooperatívne vyučovanie - vytvára priestor na dialóg medzi žiakmi, medzi žiakmi a učiteľom, rozvíja ich komunikačné zručnosti. Žiaci pracujú v malých skupinkách, vykonávajú rôzne praktické činnosti v atmosfére rovnoprávnosti a spolupráce.

3. Didaktické hry – využívanie pri utvrdzovaní učiva a nových poznatkov, sú zamerané na rozvoj motivácie k tvorivosti, kognitívnej zvedavosti, flexibility, transformácie, senzibility a originality.

Základná organizačná forma	Ostatné organizačné formy
Vyučovacia hodina Typy vyučovacej hodiny: • základného typu, • motivačného typu – motivačné rozprávanie, demonštrácia, problém ako motivácia, diskusia, hry, pochvala, • expozičného typu – prvotné zoznamovanie žiakov s novým učivom, práca s audiovizuálnou technikou, práca s odbornou literatúrou, názorné ukážky, opis, dramatizácia, jazykové hry, hlavolamy, • fixačného typu - metóda opakovania a precvičovania • aplikačného typu – práca vo dvojiciach, práca s jazykovým PC programom, práca s internetom, inscenačná metóda, rolové hry, zážitkové učenie • diagnostického typu – metódy testovania, kontroly žiackych prác, klasifikácie • projektové typu- projektové vyučovanie	• predmetová olympiáda • vedomostné súťaže a kvízy • prednes anglickej poézie a prózy • kultúrne vystúpenia • krúžok, projekty, domáca práca

Obsah vzdelávania

Obsah vzdelávania v predmete anglický jazyk v 4. ročníku a časová dotácia:

Rečové zámery (25 h)

- nadviazanie kontaktu s osobami
- získanie informácií a informovanie druhých
- opis niekoho alebo niečoho
- rozprávanie podľa obrázku

Pojmové okruhy (20)

Vyjadrenie

- jestvovania (je, sú) a vlastníctva (mať voľačo, kto/čo),
- priestorových (veľkosť) a časových vzťahov (čas, termín, včera, dnes, zajtra),
- kvantitatívnych (počet: 0-100, veľa, málo, vek) a kvalitatívnych vzťahov (postava, tvar, farba),
- logických vzťahov (priradovanie),
- verbálnych a neverbálnych prostriedkov.

Komunikačné témy (25 h)

- Osobné údaje a rodina
- Dom a domov
- Škola
- Každodenný život
- Voľný čas, zábava, šport
- Starostlivosť o zvieratá
- Starostlivosť o zdravie a telo
- Škola a trieda, okolie školy
- Obchod/nakupovanie

Ústne prejavy (29 h)

- ústne formy spoločenského styku,
- jednoduchý opis.

Obsah vzdelávania v predmete anglický jazyk sa delí do 6 hlavných tematických okruhov:

Hlavná téma:	Obsah:
Ahoj! Začíname Rodina a spoločnosť	Osobné údaje. Rodina – vzťahy v rodine. Predstavovanie. Vypočít', podať a získať informáciu. Identifikácia predmetov. V triede. Časti tela.

	Hláskovanie a abeceda. Číslovky.
Komunikácia	Rozprávanie. Jednoduchá konverzácia. V obchode. Moje obľúbené veci.
Môj svet	Škola- školské predmety. Dni v týždni. Pomenovanie zvierat. Počasie. Obľúbená činnosť.
Čas	Denný režim, voľný čas, záujmy. Čas - koľko je hodín?
Miesta	Môj byt, dom. Nábytok, izby
Ľudia	Opis ľudí. Rodinný život. Oblečenie, domáce práce. Pocity – Ako sa cítiš?

INFORMATICKÁ VÝCHOVA

(4. ročník ZŠ)

Informatická výchova	4. ročník
Štátny vzdelávací program	1

Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Charakteristika predmetu Informatická výchova

Informatika má dôležité postavenie vo vzdelávaní, pretože podobne ako matematika rozvíja myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, zovšeobecňovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémov a overovať ich v praxi. Vede k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie.

Na 1. Stupni ZŠ sa budujú základy predmetu informatika a preto sa názov predmetu prispôbil na informatická výchova. Poslaním vyučovania informatickej výchovy je viesť žiakov k pochopeniu základných pojmov, postupov a techník používaných pri práci s údajmi a toku informácií v počítačových systémoch. Buduje tak informatickú kultúru, t. j. výchova k efektívnemu využívaniu prostriedkov informačnej civilizácie s rešpektovaním právnych a etických rešpektovaním právnych a etických zásad používania informačných technológií a produktov.

Toto poslanie je potrebné dosiahnuť spoločným pôsobením predmetu informatická výchova a aplikovaním informačných technológií vo vyučovaní iných predmetov, medzipredmetových projektov, celoškolských programov a pri riadení školy.

Systematické základné vzdelávanie s oblasti informatiky a využitia jej nástrojov zabezpečí rovnakú príležitosť pre produktívny a plnohodnotný život obyvateľov SR v informačnej a znalostnej spoločnosti, ktorú budujeme.

Oblasť informatiky zaznamenáva mimoriadny rozvoj, preto v predmete informatická výchova je potrebné dôkladnejšie sa zamerať na štúdium základných univerzálnych prekračujú súčasnú technológiu.

Dostupné technológie majú poskytnúť vyučovaniu informatickej výchovy široký priestor na motiváciu a praktické projekty.

Ciele predmetu Informatická výchova

Cieľom informatickej výchovy na 1. stupni ZŠ je zoznámenie sa s počítačom a možnosťami jeho využitia v každodennom živote.

Prostredníctvom aplikácií obsahom aj ovládaním primeraných veku žiakov získať základné zručnosti v používaní počítača.

V rámci medzipredmetových vzťahov si žiaci pomocou rôznych aplikácií precvičujú základné učivo z matematiky, slovenského a cudzieho jazyka, získavajú vedomosti za podpory edukačných programov z prírodovedy a vlastivedy a rozvíjajú svoju tvorivosť a estetické cítenia v rôznych grafických editoroch.

Dôraz klásť pri tom nie na zvládnutie ovládania aplikácie, ale na pochopenie možností, ktoré môžeme využiť pri každodenných činnostiach.

Najvhodnejšie sa javí využitie programov určených špeciálne pre žiakov, prostredníctvom ktorých by sa zoznámili s najbežnejšími činnosťami vykonávanými na počítači.

Kľúčové kompetencie Informatická výchova

a) sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti)

- zvýšiť vedomie ochrany zdravia svojho, aj svojich spolužiakov
- osvojiť si základné pravidla v učebni
- vedieť vymenovať, popísať na čo slúžia základné elementy PC zostavy
- vedieť pracovať s PC technikou

b) kompetencia (spôsobilosť) v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- používa základné matematické myslenie na riešenie rôznych praktických problémov
- rozvoj logického a tvorivého myslenia
- riešiť jednoduché problémy
- navrhnúť postup riešenia
- nájsť a opraviť chybu v návode, vedieť zoradiť kroky v správnom poradí

c) kompetencie (spôsobilosti) v oblasti informačných a komunikačných technológií

- ovláda základy potrebných počítačových aplikácií pri práci s výučbovým CD
- dokáže adekvátne veku vyhľadávať hry na internete,
- vie používať rôzne grafické vyučovacie programy
- pochopiť základné autorské práva pri kopírovaní textu, obrázkov, hier, CD.
- vedieť vyhľadať informácie a správne ich použiť.

d) kompetencia (spôsobilosť) učiť sa učiť sa

- získava schopnosť sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov pri riešení počítačových úloh

- veku primerane vyberá a hodnotí získané informácie z problematiky daných tém
- začína si uvedomovať význam vytrvalosti a iniciatívy pre svoj pokrok v problematike dodržiavania informatických zásad

e) kompetencia (spôsobilosť) riešiť problémy

- vníma a sleduje problémové situácie vyplývajúce počas hodiny z danej úlohy
- vie rozoznať problém, ktorý môže nastať pri práci s PC zostavou a systémom
- pri riešení rôznych situácií, pod vedením vyučujúcej, hľadá a využíva rôzne informácie a riešenia problému

f) osobné, sociálne a občianske kompetencie (spôsobilosti)

- dokáže odhadnúť svoje silné a slabé stránky pri práci s PC
- uvedomuje si dôležitosť ochrany svojho zdravia , pozná a akceptuje základné pravidlá práce PC učebni
- dokáže primerane veku odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov
- uvedomuje si svoje práva a povinnosti počas používania PC zostavy

g) kompetencia (spôsobilosť) vnímať a chápať kultúru a vyjadriť sa nástrojmi kultúry

- dokáže sa vyjadrovať na úrovni základnej gramotnosti prostredníctvom verbálnych a neverbálnych prostriedkov
- uvedomuje si význam kultúrnej komunikácie medzi účastníkmi v PC učebni
- pozná základná pravidlá správania v PC učebni
- je tolerantný a empatický k svojmu okoliu

Obsahový štandard

- bezpečnostné predpisy a pravidlá pri práci v učebni. Správne sedenie pri PC.
- MS Word obrázky
- písmenkové pexeso Word Art
- kombinácia textu a obrázka
- www.google.sk
- audacity
- úvod do grafického editora
- tabuľka , obrázky z internetu
- vysvetlenie pojmov

- typ a veľkosť písma, farba písma, tučné písmo, kurzíva, šikmé písmo
- internetové stránky

Prierezové témy

Dopravná výchova

Osobnostný a sociálny rozvoj

Environmentálna výchova

Mediálna výchova

Ochrana života a zdravia

Tvorba projektu a prezentačných zručností

Výkonový štandard

Teoretické a praktické znalosti žiakov

- zvýšiť vedomie ochrany zdravia svojho, aj svojich spolužiakov
- osvojiť si základné pravidla v učebni
- s pomocou učiteľa si založiť vlastnú e-mailovú schránku
- žiaci zistia e-mailové adresy rodičov, kamarátov
- používať jednoduché zásady písania e-mailov
- pozná nebezpečenstvo zverejňovania vlastných údajov
- vkladanie WordArt, klipart, obrázkov
- vedieť vytvoriť jednoduchú tabuľku – vypísať ju
- použiť TAB – tabelátor
- vedieť vytvoriť tabuľku podľa predlohy
- vedieť vytvoriť tabuľku 4x4 (4,5cm) a vyplniť ju napr. písmenkami
- napísať krátky text a doplniť ho vhodným obrázkom
- dodržiavať základné zásady písania textu
- vedieť kopírovať, mazať a presúvať
- vyhľadávať obrázky na internete, ukladať ich, kopírovať ich do MS Word
- pochopiť základné autorské práva pri kopírovaní textu, obrázkov, hier, CD
- pracovať s dvoma oknami – kopírovanie z jedného do druhého
- vedieť vyhľadať informácie a správne ich použiť
- práca s kľúčovým slovom

- vedieť vybrať vhodnú informáciu
- vedieť popísať na čo slúžia: mikrofón a slúchadlá
- pracovať so slúchadlami – zapojenie, hlasitosť
- spustiť program
- oboznámiť sa s programom
- vedieť vytvoriť jednoduchú prezentáciu
- pohyb animovaných obrázkov
- skladať podľa návodu (stavebnice, hlavolam, orgiami,...)
- hrať logické hry
- rozvoj *logického a tvorivého myslenia* -riešiť jednoduché problémy, navrhnúť postup riešenia
- nájsť a opraviť chybu v návode, vedieť zoradiť kroky v správnom poradí
- vedieť používať základné príkazy pre pohyb (do, vz, vl, vp) na kreslenie jednoduchých obrázkov
- používať základné príkazy pre pohyb
- pracovať s USB kľúčom (vytvoriť priečinok, kopírovať dokumenty, obrázky)
- didaktické hry, ktoré obsahujú rôzne typy informácií (matematické hlavolamy, hádanie slov, dopĺňovanie písmen)
- práca s internetovou stránkou, správanie sa na internete
- zopakovať ako meniť písmo, ako vkladať WordArt, obrázky ClipArt
- MS Word – jedna strana; nadpis WordArt; obrázok; úprava písma
- práca na projekte, prezentácia a hodnotenie projektov
- rozvíjať stránku pracovnú, rozumovú a estetickú
- vedieť sa orientovať v jednoduchých hrách
- vedieť napísať v správnom tvare internetovú adresu
- zásady správania sa na portáloch

Metódy a formy práce

- frontálne vyučovanie
- Kooperatívne vyučovanie
- Projektové vyučovanie

- rozhovor
- diskusia
- demonštrácia
- samostatná práca